

Departament de Didàctica i Organització Escolar
Facultat de Pedagogia
Divisió de Ciències de l'Educació
Universitat de Barcelona

TESI DOCTORAL

LES ACTITUDS ENVERS LA LECTURA:
Un model d'anàlisi a l'Educació Primària

Autor: NURIA RAJADELL i PUIGGROS
Directora: Dra. MARIA PLA i MOLINS

Barcelona, Març 1990.

C A P I T O L 3.

M A T E R I A L D ' I N V E S T I G A C I O
I M E T O D O L O G I A U T I L I T Z A D A

1. PLANTEJAMENT DE LA INVESTIGACIO

1. JUSTIFICACIO DEL PROBLEMA:

El treball teòric realitzat demostra la importància que tenen les actituds envers la lectura, el paper que juguen en el món curricular i la seva incidència en l'àmbit de l'educació.

Dins aquesta investigació s'han analitzat diverses variables, com l'alumne, el mestre, la família, etc; multiplicitat de facetes que faran més difícil la possibilitat d'extraure conclusions definitives de caràcter general.

La revisió dels estudis realitzats ens porta a algunes reflexions de caràcter general que condensem en les següents:

- falta lligam entre la teoria i la pràctica. Sovint s'utilitzen escales amb poc valor científic, les quals no s'han validat ni fiabilitzat

- la majoria d'estudis sobre les actituds envers la lectura s'han realitzat als Estats Units, situació contextual totalment diferent a la nostra

- la majoria d'estudis s'han fet amb mostres molt petites i centrats en algun punt molt concret. S'han fet molt pocs treballs amb l'objectiu de conèixer a partir d'un estudi ampli la relació entre les diferents variables

- les conclusions a vegades, degut a aquest caràcter puntual, són difícilment generalitzables fins i tot en situacions força semblants a les que van produir-se abans

- també, en el nostre cas, hi ha punts obscurs en els resultats

- la majoria dels estudis es centren en diversos cursos alhora, sense aprofundir en un de concret.

Considerem doncs que el nostre estudi té un gran interès degut sobretot a les següents consideracions:

- intenta unir la teoria amb la pràctica, buscant instruments òptims, validats i fiabilitzats

- caracteritza de manera àmplia el camp de les actituds envers la lectura a l'introduir un ampli nombre de variables

- té en tot moment en compte la importància de les actituds envers l'àmbit de l'aprenentatge
- s'ubica plenament en el nostre context sòcio-cultural i curricular, del qual s'ha preferit extraure una àmplia mostra que permetés millor les generalitzacions
- pretén reflectir la realitat lectora actual
- proporciona un model d'investigació dins l'ampli món curricular.

2. ESTABLIMENT DE LES HIPOTESIS

Les reflexions anteriors ens porten a l'establiment d'una Hipòtesi General per la nostra investigació, que podem definir-la amb les següents paraules:

"Les actituds dels alumnes de 5è. curs d'E.G.B. envers la lectura es troben relacionades significativament amb variables personals, variables familiars, variables escolars i variables ambientals".

Aquesta àmplia Hipòtesi General permet la possibilitat de d'aprofundir en cadascuna de les variables, en una sèrie de factors concrets, els quals seguidament detallem:

- FACTORS DE TIPUS PERSONAL

- sexe
- maduresa intel.lectual
- intel.ligència general verbal
- altres

- FACTORS DE TIPUS FAMILIAR

- nivell sòcio-econòmic familiar
- estudis del pare i de la mare
- treball actual del pare i de la mare

- altres
- FACTORS DE TIPUS ESCOLAR
 - tipologia d'escola
 - característiques del mestre
 - metodologia lectora emprada a classe
 - assignatures preferides i rebutjades
 - rendiment acadèmic anterior
 - rendiment acadèmic obtingut en llengua
 - altres
- FACTORS DE TIPUS AMBIENTAL
 - districte on viu
 - visites i consultes a la Biblioteca Pública
 - altres

3. DEFINICIO DE TERMES

Una vegada establerta la Hipòtesi General, creiem convenient explicitar el significat dels termes que en ella s'inclouen, per tal d'evitar problemes de concepte i interpretació.

Els principals termes d'aquesta investigació són els que tot seguit detallem:

- Actitud:

predisposició de l'individu per a respondre davant estímuls

- Variables personals:

conjunt de factors que caracteritzen a l'alumne i el diferencien dels altres.

Les variables que tenim més en compte dins aquest camp són: sexe, maduresa intel·lectual i, intel·ligència general

verbal

- Variables familiars:

conjunt de factors que caracteritzen la situació familiar de l'alumne i la diferencien d'altres.

Les variables que tenim més en compte dins aquest camp són: nivell socio-econòmic, estudis dels pares i, treball actual dels pares

- Variables escolars:

conjunt de factors que caracteritzen la situació escolar de l'alumne en la qual es troba immers.

Les variables que tenim més en compte dins aquest camp són: tipus d'escola, tipus de mestre, metodologia lectora emprada a classe, assignatures preferides, assignatures rebutjades, qualificació global anterior, qualificació obtinguda en llengua

- Variables ambientals:

conjunt de factors que caracteritzen la situació social i cultural en la qual es troba ubicat l'alumne.

Les variables que tenim més en compte dins aquest camp són: districte on viu, possibilitats lectores a la Biblioteca Pública, i possibilitats lectores a les Llibreries.

4. DISSENY D'INVESTIGACIO

A partir de l'establiment de la Hipòtesi General arribem a la concreció del Disseny d'Investigació que detallem seguidament:

VARIABLES

- Independents:

La variable independent pot ser de dues classes:

- variable-estímul: on s'inclouen les condicions ambientals, físiques, socials o tècniques

-variable organísmica o intermediària: on s'inclouen característiques del subjecte, físiques, psíquiques i inclús pedagògiques.

No sempre poden ser controlades per l'adult, tot i que en certa manera algunes d'elles sí poden ser influenciades.

En el nostre cas considerem com a variables independents les següents:

- Personals: sexe, maduresa intel·lectual, intel·ligència general verbal

- Familiars: nivell sòcio-econòmic familiar, estudis del pare, estudis de la mare, treball actual del pare, treball actual de la mare

- Escolars o curriculars: tipus d'escola, característiques del mestre, metodologia lectora emprada a classe, assignatures preferides, assignatures rebutjades, qualificació global anterior, qualificació obtinguda en llengua

- Ambientals: districte on viu, consultes i/o visites a la Biblioteca Pública.

- Dependent:

Mentre la variable independent es considera més com a antecedent, aquesta ho és més com a conseqüent (és coneguda també com a variable-resposta), ja que en ella s'aprecien els efectes de la manipulació de la independent.

En el nostre cas l'única variable dependent és la següent:

Les actituds de l'infant de 5è d'EGB envers la lectura.

- Intervinents:

Les variables intervinents (anomenades també estranyes) són aquelles que actuen associades a la independent, i que influeixen en els resultats de la dependent; tot i que no podem dir que siguin degudes de manera directa a la independent.

En la nostra investigació considerem com a variables inter

vinents les següents:

- De tipus personal: edat de l'infant, autoconcepte general, relació amb els companys

- De tipus familiar: anys que porta vivint a Sant Feliu, edat del pare, edat de la mare, edat dels germans, nombre de germans, província de naixement del pare, província de naixement de la mare, anys de residència del pare a Sant Feliu, anys de residència de la mare a Sant Feliu. Ambient cultural i lector familiar, quantitat de llibres existents a casa, freqüència lectora familiar, tipus de lectures practicades

- De tipus curricular: anys d'inici de l'escolaritat, escoles anteriors, nivell d'habilitat mental verbal, nivell de comprensió verbal, nivell de memòria, interès per l'escola, resultats acadèmics obtinguts. Sexe del mestre, edat del mestre, experiència docent, la lectura vista pel mestre, horari escolar dedicat a la lectura, materials utilitzats per a la pràctica lectora, actitud del mestre envers la lectura

- De tipus ambiental: socis de la Biblioteca Pública, obres existents, freqüències de consulta, freqüències de préstec, material seleccionat. Nombre de llibreries, venda de llibres (quantitat i tipus), època més freqüent de l'any.

CONTROL DE VARIABLES

Totes aquelles variables independents que no s'analitzen, les considerem automàticament que actuen com a variables intervinents. En anàlisi de tipus més minuciosos podríem també treballar-les com a independents, però considerem que en el nostre cas ja hi ha un considerable nombre d'independents que ens aportaran una gran informació.

FONTS D'ERROR

Entre les principals fonts d'error dins aquesta investigació considerem que cal destacar-ne les següents:

- La intervenció de les Variables Intervinents no controlades

- Les imperfeccions dels instruments de mesura que s'utilitzin (sigui o bé per la seva construcció o bé per la seva aplicació)

- Els factors imprevistos que apareixen en el desenvolupament de la investigació

- Altres influències no detectades

POBLACIO

Alumnes de 5è curs d'EGB de Barcelona

MOSTRA

Alumnes de 5è curs d'EGB de Sant Feliu de Llobregat (Baix Llobregat)

INSTRUMENTALITZACIO

Els instruments que s'han aplicat al llarg d'aquesta investigació, alguns ja existents en el mercat, i d'altres de construcció pròpia, són els següents:

- Qüestionari de dades personals i escolars de l'alumne
- Qüestionari d'opinió general dirigit a l'alumne
- Bateria d'Aptituds Generals i Diferencials
- Inventari d'actituds envers la lectura
- Qüestionari de dades generals de la família
- Qüestionari sobre l'ambient lector dirigit a la família
- Qüestionari de dades generals de l'escola
- Entrevistes als mestres de 5è curs
- Qüestionari de dades generals de l'ambient
- Dades generals de la Biblioteca Pública
- Qüestionari dirigit a les llibreries de la localitat

PROVES ESTADISTIQUES

A partir de les variables que hem delimitat per aquesta investigació, el tractament estadístic es dirigeix envers un cas concret. En el nostre cas, utilitzarem les següents proves:

2. METODOLOGIA

1. INDIVIDUS:

EDAT DELS INDIVIDUS

Des d'un principi fixem l'edat dels subjectes per a aquest estudi: volem treballar amb nens de 5è curs d'EGB (entre 10 i 11 anys), degut a diverses raons, d'entre les que destaquen:

- 5è. d'EGB és un dels cursos menys treballats a nivell d'investigacions. S'estudia sobretot amb cursos inferiors o també superiors. En general 5è. curs no és més que un reflexe de la realitat investigativa: el cicle mig és el gran oblidat de la investigació a l'escola

- a 5è curs encara hi ha temps de poder influir, per darrera vegada, en les actituds de l'alumne envers la lectura; tal com ho asseguren diverses investigacions.

UBICACIO DELS INDIVIDUS

La població per la qual tenim un especial interès en un principi és per la província de Barcelona, però alguns dels detalls de l'estudi se'ns escapen si utilitzem una mostra formada per alumnes de diferents indrets de la província; detalls com el poder-ho treballar personalment. Igualment ens passa si ho delimitem més i escollim una de les seves comarques, com ara el Baix Llobregat (a la qual hi tenim més fàcil accés).

	TIPOLOGIA D'ESCOLA		XIFRES GLOBALS	
	pública	privada	nens	mestres
Barcelona (capital i prov.)	770	823	85.628	2.746

Taula 1. Xifres de la població escolar de 5è. d'EGB de Barcelona capital i província, del curs 1986-87.

Una vegada pensat en algun indret de la comarca, cal pensar en una població on hi hagi suficient nombre d'alumnes, una certa varietat de classes socials, i, sobretot, una població que s'autoabasteixi a nivell de material lector.

	TIPOLOGIA D'ESCOLA		XIFRES GLOBALS	
	pública	privada	nens	mestres
Comarca del Baix Llobregat	137	194	11.356	364

Taula 2. Xifres de la població escolar de 5è. d'EGB de la comarca del Baix Llobregat, del curs 1986-87.

Les dades facilitades pel Departament d'Estadística de l'Alta Inspecció d'Ensenyament de Barcelona són les següents:

POBLACIO	ESC. PUBL.	NENS	ESC. PRIV.	NENS
Abrera	1	98	1	0
Begues	1	13	1	80
Castelldefels	7	322	9	285
Castellví de Ros.	1	2	0	0
Cervelló	2	70	1	19
Collbató	1	9	0	0
Corbera de Ll.	1	75	1	0
Cornellà de Ll.	18	1275	12	488
Esparraguera	3	137	3	93
Gavà	6	355	12	403
Martorell	6	229	3	116
Molins de Rei	5	215	5	176
Olesa de Monts.	3	169	3	125
Pallejà	2	108	1	31
Papiol	1	50	0	0
Prat de Ll.	20	1131	5	196
Sta. Coloma Cerv.	1	22	1	10
St. Andreu Barca	5	335	1	0
St. Boi de Ll.	16	899	19	760
St. Climent de Ll.	1	30	0	0
St. Esteve Sesrov.	1	31	0	0
St. Feliu de Ll.	9	592	5	303
St. Joan Despí	7	335	4	205
St. Vicenç Horts	7	342	4	81
Torrelles de Ll.	1	29	0	0
Vallirana	1	65	1	41
Viladecans	10	674	8	332
Σ	137	7.612	104	3.744

Taula 3. Xifres de la població escolar de 5è. d'EGB dels diferents pobles que integren la comarca del Baix Llobregat del curs 1986-1987.

Sant Feliu de Llobregat, la capital de la comarca, sembla mostrar aquestes característiques amb claredat, i alhora ens presenta una realitat probablement molt paral·lela a la d'altres municipis del cinturó barceloní.

Sant Feliu de Llobregat és un municipi de la comarca del Baix Llobregat, situada a la part baixa de l'esquerra del riu. L'agricultura de regadiu, els arbres fruiters, la vinya i els cereals suposen des de sempre la base econòmica del municipi; fins que a mitjans del XIX s'inicia la industrialització arrel de la instal·lació de dues fàbriques tèxtils. A finals dels anys cinquanta la progressiva urbanització i industrialització, suposen un gir rotund en el decurs econòmic. En els darrers vint anys ha experimentat un gran increment d'indústries, degut a la ubicació d'algunes provinents de Barcelona i a la baratesa dels terrenys; pel que s'ha convertit en un dels municipis més industrialitzats de la comarca (construcció, metal·lúrgia, químic-farmacèutica, i tèxtil).

La població, en continu augment des del segle XVIII, sofreix un creixement extraordinari durant els anys seixanta (arrel de la instal·lació de nombroses grans indústries) amb un increment del 113 %, i entre el 1970-75 amb un 85 %.

La ciutat actualment posseeix 39.587 habitants. Està dividida geogràficament per dues línies que la transpassen horitzontalment de punta a punta: una és la línia del ferrocarril de Barcelona a Tarragona (creada al segle XIX), i l'altra la carretera N-II (al voltant de la que figura el sector més antic).

L'evolució de la població d'aquesta ciutat es dispara amb l'arribada d'una forta ona d'immigració cap als anys setanta, tal com ens mostra la següent Taula:

ANY	NOMBRE D'HABITANTS	ALTES	BAIXES
1.900	2.005		
1.910	2.850		
1.920	3.630		
1.930	4.901		
1.950	7.114		
1.960	10.201		
1.965	13.800		
1.970	19.021	2.151	197
1.975	33.959	6.491	199
1.976	34.467	841	315
1.977	36.126	1.088	162
1.978	36.979	822	642
1.979	37.571	763	707
1.980	37.863	1.538	1.246
1.981	38.004	1.085	448
1.982	38.641	203	329
1.983	38.298	964	1.307
1.984	38.528	1.604	1.374
1.985	38.427	1.524	1.625
1.986	39.587		

Taula 4. Evolució de la població a Sant Feliu de Llobregat.

MOSTRA DELS INDIVIDUS

Una vegada escollida la mostra humana amb la qual pretenem realitzar la investigació (els nens i nenes de 5è. d'EGB de Sant Feliu de Llobregat), és necessari poder arribar a contactar amb cadascun i tots ells.

El primer pas consisteix en concertar una entrevista amb el Regidor d'Ensenyament de l'Ajuntament, per tal d'explicar-li la investigació que pretenem realitzar i, alhora demanar-li el permís per a poder entrar a totes les escoles del municipi. L'Ajuntament hi està d'acord i ens deixa plena llibertat per a anar a les escoles; tot facilitant-nos les dades necessàries per a una primera aproximació a la realitat escolar.

NOM DE L'ESCOLA	CURS ESCOLAR								Σ
	1r.	2n.	3r.	4rt.	5è.	6è.	7è.	8è.	
ANTONI GAUDI	53	53	63	60	65	59	59	62	474
CAN FARGAS	28	28	44	24	32	18	20	21	215
JAUME BALMES	30	44	46	48	52	54	59	62	395
JOSEP MONMANY	57	63	63	61	67	69	60	60	500
LAHOZ BURGOS	60	60	63	63	64	65	67	68	510
MESTRAL	32	31	34	33	25	32	29	33	249
MESTRE ESTEVE	32	55	52	55	61	62	60	89	466
MODELO	72	68	93	80	78	93	93	182	759
PAU VILA	54	61	56	62	91	91	81	169	665
SALVADOR ESPRIU	56	58	60	60	82	59	62	27	464
BON SALVADOR	68	74	82	78	79	77	82	87	627
SANT FERRAN	17	27	40	40	39	38	39	37	277
VERGE DE LA MERCE	73	66	81	65	62	80	73	71	571
VERGE DE LA SALUT	73	102	73	70	98	100	97	75	688
Σ	705	790	850	799	895	897	881	1043	6860

Taula 5. Població escolaritzada total d'EGB a Sant Feliu de Llobregat durant el curs 1986-87.

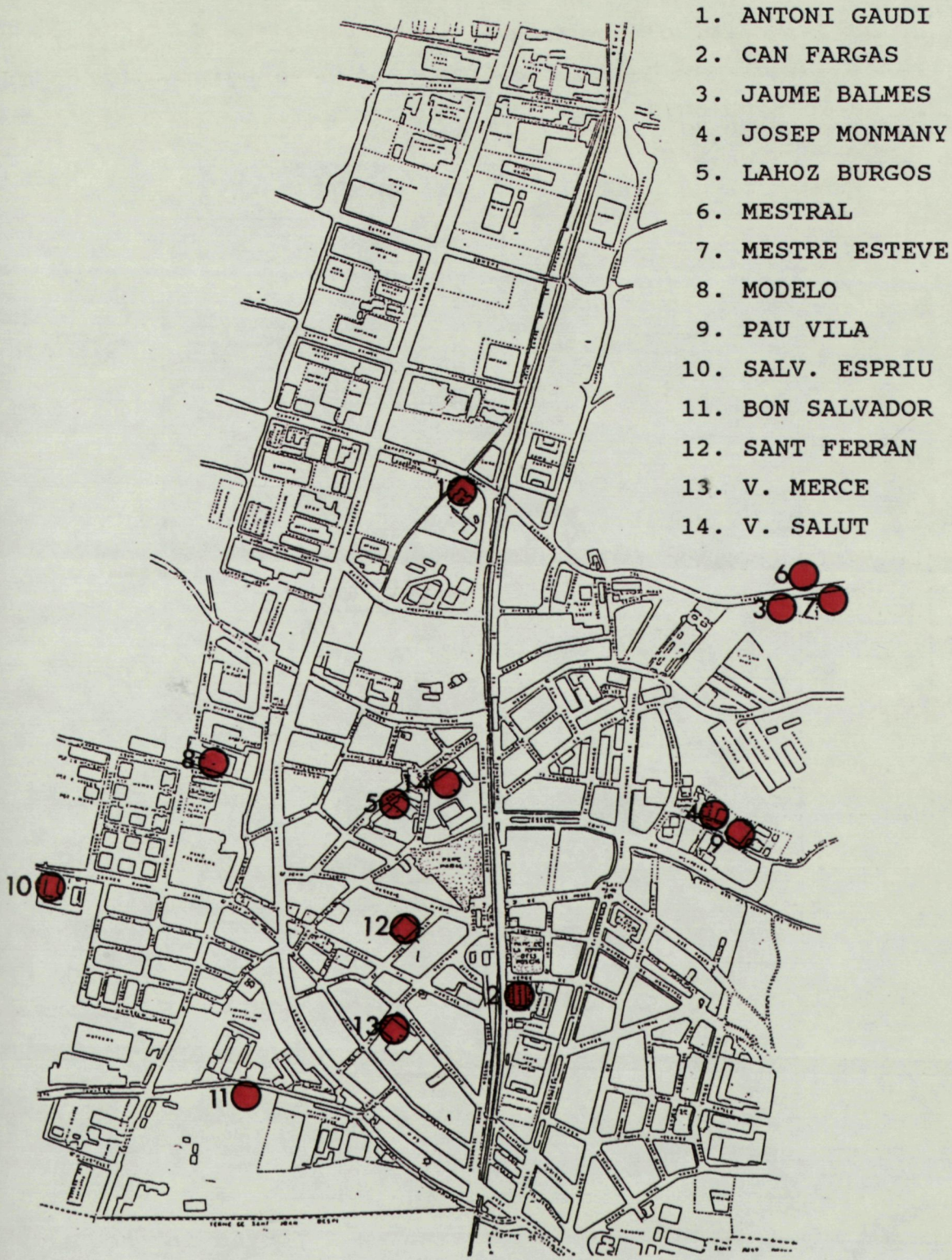

Figura 1. Plànol de Sant Feliu de Llobregat i la distribució de les seves escoles.

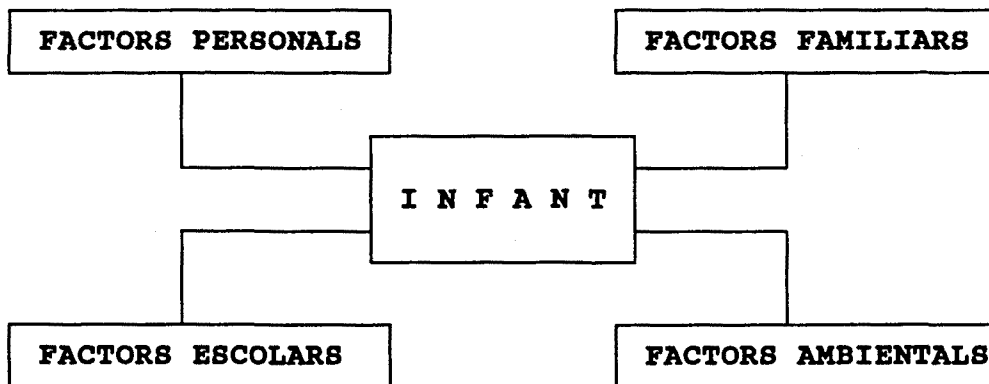
De les catorze escoles que tenen 5è. d'E.G.B. de Sant Feliu de Llobregat, podem realitzar una nova agrupació, en funció de la tipologia d'escola. Així sen's reflecteix:

TIPUS D'ESCOLA	NOM DE L'ESCOLA
PUBLICA	ANTONI GAUDI
	CAN FARGAS
	JAUME BalmES
	JOSEP MONMANY
	LAHOZ BURGOS
	MESTRE ESTEVE
	MODELO
	PAU VILA
	SALVADOR ESPRIU
PRIVADA	MESTRAL
	BON SALVADOR
	SANT FERRAN
	VERGE DE LA MERCE
	VERGE DE LA SALUT

Taula 6. Distribució de les escoles escollides segons la tipologia d'aquestes.

2. PROCEDIMENT:

El procediment seguit el presentem a través del següent esquema, el qual està format per diferents nuclis de treball centrats en un de principal que és l'infant, i que conformaran tota la investigació.

Quadre 1. Esquema del procediment realitzat al llarg de la investigació.

En la nostra investigació considerem com a nucli fonamental l'infant, l'alumne que està cursant actualment 5è. curs d'E.G.B. en alguna de les escoles santfeliuenques.

Ubicat aquest infant en el centre de l'estudi, considerem que en ell hi influeixen quatre tipus de factors o variables: les de tipus personal, les de tipus familiar, les de tipus escolar, i per últim les de tipus ambiental.

Les repartim en aquest ordre precisament perquè tenim en consideració des de les que més influeixen en l'infant, fins les que l'influeixen menys, o bé que es troben més allunyades d'ell.

Quant a Factors Personals considerem que és necessari conèixer tots aquells aspectes que en certa manera reflecteixen la manera d'ésser de l'infant. Equivaldrien a aquells factors de tipus intern, mentre que els tres blocs de factors restants pertanyerien als factors externs a l'individu.

Es el bloc que més en profunditat treballarem degut a la importància que mereix, i per tant on hi aplicarem més instruments de mesura. Solament aquest bloc podria suposar un intens treball, i de fet en el present estudi és on més hi aprofundim (tal com es podrà comprovar en el següent capítol on explicitem els Resultats). Tanmateix volem recollir algunes dades

dels altres factors per mostrar simplement la importància que mereixen i la influència que tenen en quant les actituds de l'infant.

Els Factors Familiars també els volem tenir en compte des del primer moment, degut a que la família és un nucli molt influent en la manera d'ésser i comportar-se de l'infant, no la podem deixar de banda, tot i que tampoc podrem treballar-hi amb la intensitat que voldríem, ja que suposaria un temps excessiu.

Tanmateix procurem recollir aquells aspectes que considerem indispensables per mínimament contemplar la realitat que viu l'infant a casa.

Els Factors Escolars els considerem indispensables en aquest estudi, ja que l'escola és un altre nucli bàsic per la formació de l'infant que influeix notablement en la manera d'ésser i d'encarar-se a la vida.

Aquest nucli el treballarem molt més a fons que la família degut a la possibilitat d'observació directa i control que tenim. Lògicament el mestre és la persona que de manera directa influeix més en la conformació de les actituds lectores en el nen, inclús en moltes ocasions, més que la pròpia família.

I per últim, els Factors Ambientals com a nucli extern a la família i a l'escola i que influeixen en l'infant. Ens interessen i els treballarem mínimament, tot i tenint presents les limitacions i dificultats que ens trobem. El barri també influeix notablement en facilitar possibilitats o no a l'infant.

Tot i que distingim clarament quatre factors principals, a l'hora de realitzar els passos per a estudiar-los centrem el procediment en dos àmbits físicament diferenciables:

-escolar: a través d'aquest s'estudiaran els factors de tipus personal, escolar i fins i tot (encara que de manera indirecta) familiar.

-ambiental o no escolar: a través d'aquest s'estudiaran els factors de tipus ambiental.

AMBIT ESCOLAR

Una vegada recollides les adreces i xifres dels alumnes de 5è. d'EGB comença un pesat camí de caire més aviat burocràtic que consisteix en concertar entrevistes amb els directors de totes les escoles, i posteriorment realitzar-les.

L'entrevista, certament informal, consta de tres parts:

-en primer lloc explicar el projecte de la investigació tot procurant concienciar al director de la importància d'aquest estudi

-en segon lloc, el demanar el seu suport tot deixant-nos realitzar el llarg seguit de proves que tenim pensades, fet que suposarà una certa alteració al ritme normal de les classes de cinquè.

Molt per sobre se li comenta també el possible calendari, tot i que la seva concreció es realitzarà amb els mestres de cinquè

-i per últim, conèixer als mestres de cinquè de l'escola i fixar una data per una pròxima trobada on comentar el treball i concretar el calendari.

En aquesta entrevista amb el director, ens trobem tota mena de directors: des dels que escolten amb atenció i entusiasme el projecte, fins uns altres que consideren que no cal que els hi expliqui tan detingudament i deixen porta oberta per fer i desfer amb els mestres de cinquè; i fins i tot algun de molt concret que ens posa pegues per a poder-ho realitzar, tot i que a través d'altres persones podem arribar-hi a entrar, en cara que amb força cautela.

A partir d'aquí comencen a realitzar-se les entrevistes amb els mestres de cinquè, sent la majoria entrevistes amb tot el grup de mestres (el més nombrós es troba format per tres) i no individualment; ja que així estalviem temps d'explicació, i a la vegada és més fàcil de repartir el calendari i de trencar el gel sobretot degut a un cert temor i intranquil·litat per part dels mestres referit a la tasca que estan desenvolupant.

Aquesta entrevista també serveix per a presental's-hi a la

persona que s'encarregarà de passar les proves al grup d'alumnes. De cada aula n'està responsabilitzada una única persona forània (alumne de pràctiques de la Facultat), la qual s'encarrega de la bona marxa del curs, control i aplicació de les proves.

Aquests alumnes de la Facultat concretament s'encarregaran dels següents aspectes: a nivell individual, de l'estudi del material existent a Secretaria referit a les dades dels seus alumnes de 5è., de passar les proves als alumnes i, del control entrega i recull del qüestionari de la família (a través del nen). I a nivell de grup (tots els alumnes de la Facultat que es troben en una mateixa escola) de l'estudi del centre en general, i, sobretot de la Biblioteca com a punt de foment lector principal. El que no realitzaran seran les entrevistes als mestres, degut a la importància que tenen i a la delicadesa en que cal preparar i sobretot realitzar, juntament amb l'interès de portar-les a terme personalment.

Aquest primer contacte amb l'escola (entrevista amb el director i amb els mestres) es realitza des de mitjats d'Octubre fins a mitjats de Desembre. Es un procés lent perquè depèn de les estones lliures de tots plegats; i perquè cal anar pas per pas i deixar ben ajustats tots els detalls.

Just acabades les entrevistes amb els directors, a la Facultat té lloc la repartició i preparació de tasques per als alumnes, a través de tres sessions.

A principi de curs se'ls va explicar als alumnes, com cada curs, les diverses possibilitats de realitzar pràctiques, entre les quals hi havia la col.laboració en aquesta investigació.

En la primera sessió se'ls explica, amb l'ajut de materials audiovisuals, la ubicació de Sant Feliu de Llobregat, algunes de les seves peculiaritats, la distribució de les escoles, i quatre trets de cadascuna d'elles. A partir d'aquí escullen l'escola que els agradaria treballar.

En la segona sessió hi ha l'explicació general de la tasca

que cal realitzar: totes les proves que han de realitzar i amb quin ordre i perquè, el calendari aproximatiu (tot i que el control concret el portem personalment), com han de fer l'estudi de l'Escola i com extraure els aspectes més significatius.

En la tercera, just tornar de vacances de Nadal, hi ha un repàs dels passos a realitzar i l'entrega del material, amb perfecte ordre i tot ben explicat. En cada carpeta hi ha també el plànol de Sant Feliu amb la ubicació de l'escola, i una llista amb els serveis de transport públic i els horaris, per a poder accedir-hi; hi ha tres autobusos, i el tren.

Tot seguit es comença a posar en marxa tot el procés de recull d'informació, que tot i anant bastant paral·lel, és concret per a cada escola. De manera ordenada les proves són aplicades a les diferents escoles; però cal ressenyar que a les escoles on hi ha més d'una classe de 5è curs, les proves són aplicades el mateix dia, i a poder ser a la mateixa hora, per tal d'evitar contactes verbals entre els nens dels diferents grups.

L'estudi de les escoles i els alumnes es realitza entre els mesos de Gener, Febrer i Març.

A l'Abril retornem a l'escola per tenir una entrevista informal (com al principi) amb el conjunt de mestres de cinquè, als quals fem entrega dels perfils de intel·ligència general, desglossats per factors, extrets del B.A.D.Y.G. de cadascun dels nens, com a agraïment a la seva col·laboració. Serveix com a una reflexió molt per sobre de l'experiència (doncs encara no tenim resultats generals), i també com a despedida dels alumnes de la Facultat. El mes de Maig i principis de Juny estan dedicats a la realització de les entrevistes amb els mestres, individualment, i amb una certa tranquil·litat i temps de reflexionar.

AMBIT NO ESCOLAR O AMBIENTAL

Paral·lelament al treball amb els aspectes que podem realitzar a l'interior de l'escola, també treballeu a l'exterior,

tot i que el procediment és diferent.

En primer lloc, en realitzar la primera visita amb el Regidor d'Ensenyament de l'Ajuntament, fixem una data per a una trobada conjunta també amb el Regidor de Cultura. L'objectiu d'aquesta nova trobada se centra en sol·licitar el vist i plau per a anar a totes les botigues i llocs on hi pugui haver material lector. De nou l'Ajuntament no hi posa cap pega, però aquest compromís es farà patent a través de la seva signatura i el segell del Departament que regeix en un document que se'ls donarà nominalment als alumnes de la Facultat que vagin a estudiar els barris.

La raó de ser d'aquest petit document és fonamentalment per a possibilitar aquest estudi a les botigues amb venda de material lector; ja que no se'ls ha ofert una informació prèvia (cas de la primera visita als directors de les escoles).

Aquest document, amb el nom i DNI de cada alumne, molt esquemàtica i senzillament explica la investigació, i es troba signat pel Departament de Didàctica i Organització Escolar (Facultat de Pedagogia), per l'Ajuntament de Sant Feliu, i, per donar-hi una mica més de ressò, pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (veure **Annex 1**, pp. 53).

La informació prèvia que necessiten els alumnes dels barris, és totalment diferent a la dels que col·laboren en les escoles.

Tot seguit per a conèixer i facilitar el màxim de dades als alumnes que estudiaran els barris, s'aprofita el màxim d'informació que es pot extraure de l'Ajuntament.

Es presenta el plànol del municipi, i la seva distribució en districtes (veure **Figura 2**), que tot i que geogràficament són irregulars, suposaran el punt de referència per la distribució dels alumnes.

Una primera idea de la distribució de la població segons la superfície de sòl, ens la facilita la següent Taula:

DISTRICTE	SUPERFICIE RESIDENCIAL	SUPERFICIE INDUSTRIAL	NOMBRE HABITANTS	DENSITAT HABITANTS/HA
1	283.586	187.450	5.837	191,92
2	362.412	398.131	9.974	262,41
3	311.600	45.818	8.895	274,00
4	221.537	222.173	6.847	290,51
5	16.532	---	3.010	1.741,21
6	42.021	---	5.024	1.123,33
Σ	1.237.688	853.572	39.587	- X=647,23

Taula 6. Distribució de la superfície de Sant Feliu de Llobregat. Any 1986.

Tanmateix la població de Sant Feliu de Llobregat, censada el 31-12-1986 és la següent:

ANYS D'EDAT	HOMES		DONES		TOTALS
	ALTES	BAIXES	ALTES	BAIXES	
101-96	3	2	13	6	16
95-86	77	51	151	97	228
85-76	384	309	649	425	1.033
75-66	770	631	1081	754	1.851
65-56	1388	1226	1478	1187	2.866
55-46	2082	1876	1907	1599	3.989
45-36	3364	3236	3098	2880	6.462
35-26	3013	2976	3229	3163	6.242
25-16	3146	3072	3119	3049	6.265
15-06	4545	2458	4116	2236	8.661
05-00	1035	11	940	1	1.975
Σ	19807	15848	19781	15397	39.587

Taula 7. Població total de Sant Feliu de Llobregat, segons el cens del 31-12-1986.

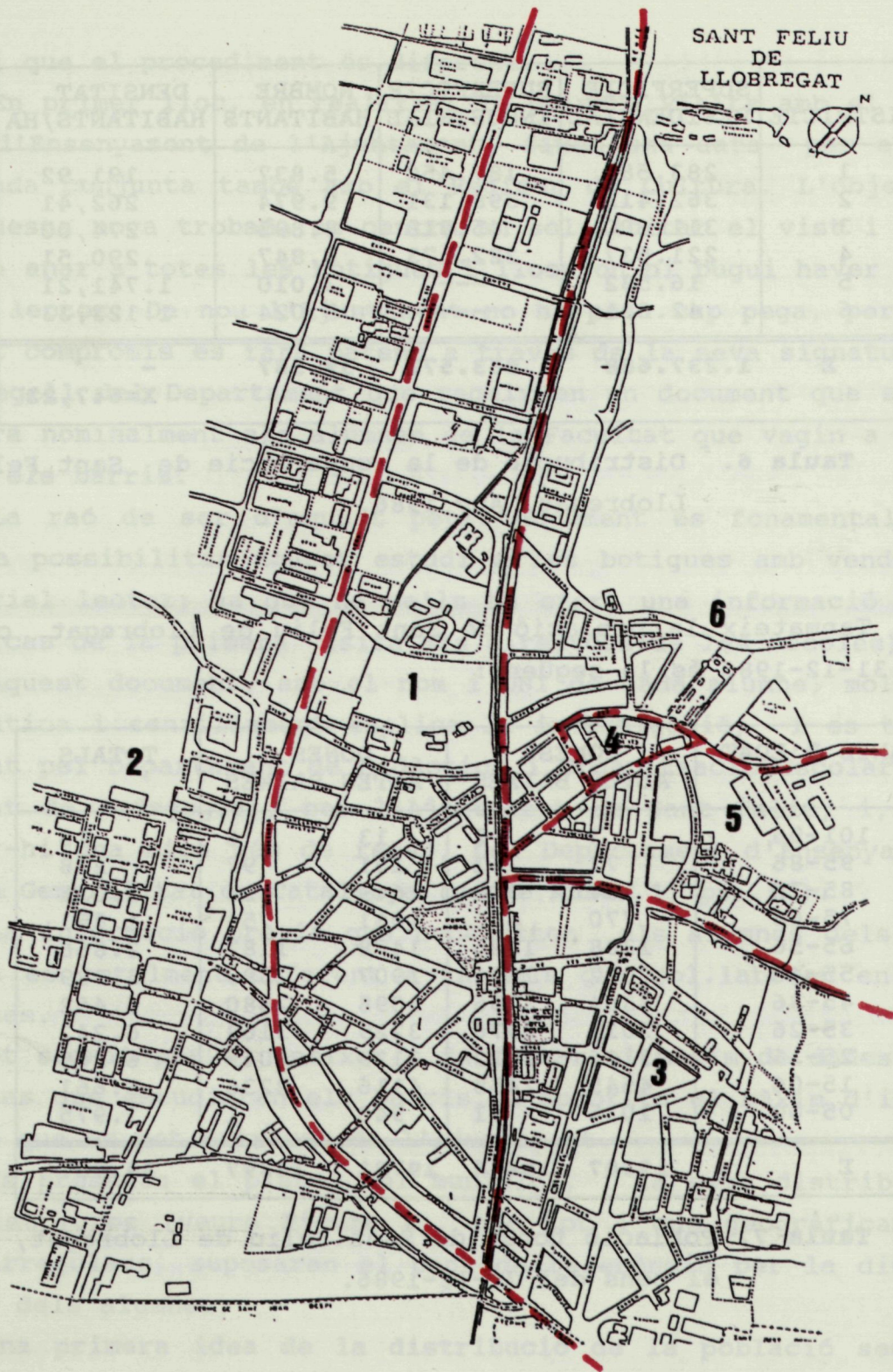

Figura 2. Plànol de Sant Feliu de Llobregat desglossat per districtes.

D'aquesta població desglossarem les edats que ens interessa, les dels alumnes que tenim en la nostra mostra:

ANYS D'EDAT	HOMES		DONES		TOTALS
	ALTES	BAIXES	ALTES	BAIXES	
11	479	397	451	402	930
10	503	187	421	162	924
Σ	982	584	872	564	1.854

Taula 8. Població total de nens de les edats compreses en la mostra escollida, segons cens 31-12-1986.

Lògicament aquest quadre és aproximatiu, ja que cursant 5è. d'EGB. és molt difícil precisar l'edat concreta en data de 31-12-86; el normal és que estiguin entre 10 i 11 anys, fins i tot en major nombre de 10 que no pas d'11.

De la mateixa manera sabem que són xifres força aproximatives, degut a l'existència de nens d'aquestes edats que no van a escoles de Sant Feliu, a l'igual que nens d'altres poblacions veïnes que es troben a les escoles de Sant Feliu.

Arribem a poder esbrinar encara més en recollir de la piràmide d'edats els percentatges de nens i nenes de 10 anys distribuïts per barris, i tenint la claredat de que els nens d'aquesta edat representen el 2.33 % de la població total.

DISTRICTE	NENS	NENES	TOTAL	PERCENTATGE
1	71	45	116	12.55 %
2	134	97	231	25.01 %
3	103	91	194	20.99 %
4	85	84	169	18.29 %
5	34	42	76	8.23 %
6	76	62	138	14.93 %
Σ	503	421	924	100.00 %

Taula 9. Distribució de la població de 10 anys a través dels barris santfeliuencs, segons el cens del 31-12-1986.

Just acabats els estudis previs dels barris, facilitats per l'Ajuntament; a la Facultat té lloc la repartició i preparació de tasques per als alumnes, a través de les tres sessions següents:

En la primera sessió, conjunta per a tot el grup d'alumnes que col.laboraran en la investigació, se'ls explica, amb l'ajut de materials audiovisuals, la ubicació de Sant Feliu de Llobregat, algunes de les seves peculiaritats, la distribució dels sis barris i les seves escoles, i quatre trets de cadascun d'ells. A partir d'aquí un bloc preferirà anar a les escoles, i un altre als barris.

Cada barri serà estudiat per un grup de dos alumnes, que s'organitzaran lliurement el treball: si volen visitar i estudiar les botigues plegats, o bé si prefereixen treballar per separat i així agilitzar el recull.

En la segona sessió, ja específicament pels alumnes dels barris, té lloc l'explicació general de la tasca que han de realitzar: entrevistar tots els racons i raconets on es llogui, consulti o vengui material lector. La tasca doncs sembla molt més senzilla que la del grup de les escoles, però potser també menys agraïda.

En la tercera sessió, just després de les vacances de Nadal, s'entrega el material per cada barri, juntament amb el document acreditatiu per cadascun dels alumnes. Amb el màxim de detalls s'ofereix el plànol de la ciutat, on hi figuren perfectament desglossats els diferents barris, i especificant llocs de referència per tal de facilitar la ubicació, i igualment llistes i horaris dels serveis de transport públic. I alguns llistats estadístics de dades sobre la població per tal de poder viure una mica més a fons el barri.

L'estudi dels barris consisteix en dues parts:

-l'una en indagar la distribució dels alumnes a través dels sis barris existents (per tal de contemplar la relació amb les escoles que ells van i les possibilitats lectores que els permet el barri on viuen).

Aquesta part se'ls facilita a través del material proporcionat per l'Ajuntament i el material proporcionat pel grup de les escoles.

-l'altra en recollir informació de tots els punts on hi ha la possibilitat d'influència lectora: quioscs, llibreries, biblioteques, etc.

Per tal de facilitar el màxim aquesta tasca, tot i que han de caminar pel barri i assegurar no perdre's cap informació; se'ls facilita un ampli llistat de tots aquells llocs on poden trobar informació. Aquest llistat s'ha extret del Departament de Recaptació de l'Ajuntament, arrel de tots aquells que paguen impostos per a tenir un negoci obert, i que ens sembla que serà bastant precís. Tanmateix és tot un món molt curiós, ja que hi ha un amplí ventall de possibilitats de llocs amb venda de material lector, concretament:

LLOCS DE POSSIBLE VENDA DE MATERIAL LECTOR	NOMBRE DE LLOCS
Estancs	7
Venda menor de paper	9
Objectes d'escriptori	14
Venda menor de postals	1
Menage, llibreria i objectes d'escriptori	9
Venda menor de llibres nous	2
Venda menor de llibres infantils	1
Venda menor de revistes	10
Venda menor de llibreria i kiosk	1
Venda menor de joguines fines	12
Venda de joguines menors ordinàries	15
Σ	81

Taula 10. Locals amb possible venda de material lector de Sant Feliu de Llobregat.

En el grup d'alumnes que es dediquen a estudiar els barris no hi ha un calendari tan concret com en el grup de les escoles. S'escull iniciar aquest estudi passat Reis, ja que les

festes de Nadal són un moment important en les vendes, i podria dificultar la tranquil·litat que requereix una entrevista.

Es posa com a data límit per haver-les enllestit a finals de Març, ja que necessiten la informació del bloc de les escoles, per tal de quadrar el nombre concret d'alumnat per barri.

Considerem també molt important la següent taula, extreta també de l'Ajuntament d'un part d'una enquesta que s'ha fet i la qual ens mostra la distribució de la població de 10 anys i el domini lecto-escriptor existent.

BARRI	NENS 10 a	SABEN LLEGIR I ESCRIURE	NENES 10 a	SABEN LLEGIR I ESCRIURE
1	71	11	45	7
2	134	46	97	43
3	103	15	91	17
4	85	29	84	32
5	34	10	42	14
6	76	10	62	13
Σ	503	121	421	126

BARRI	HOMES	SABEN LLEGIR I ESCRIURE	DONES	SABEN LLEGIR I ESCRIURE
1	2880	2372	2957	2837
2	4946	3930	5028	3933
3	4457	3596	4438	3501
4	3456	2790	3391	2665
5	1429	1152	1481	1066
6	2539	2008	2485	1831
Σ	19807	15848	19780	15833

Taula 11. Domini de la lecto-escriptura en català en la població de Sant Feliu de Llobregat (Dades del 1986).

Una menció especial cal fer a la Biblioteca Popular, que es troba ubicada en el Barri 2 i que és l'única que hi ha al poble.

Hi realitzem una primera visita amb tots els alumnes, abans de pròpiament iniciar el recorregut per les botigues. L'objectiu d'aquesta visita és doble: per una part conèixer una mica el poble de Sant Feliu, i per l'altre conèixer una mica més en profunditat el material lector adient als nens de la mostra, fet que ajudarà a detectar més ràpidament els materials i les editorials a les llibreries. Tots els alumnes reben igualment una llista amb totes les col·leccions i editorials específiques per aquesta edat concreta.

Disortadament a la Biblioteca no hi trobem massa material lector actual per aquests nens, ja que sembla que la part infantil es troba una mica carrinclona.

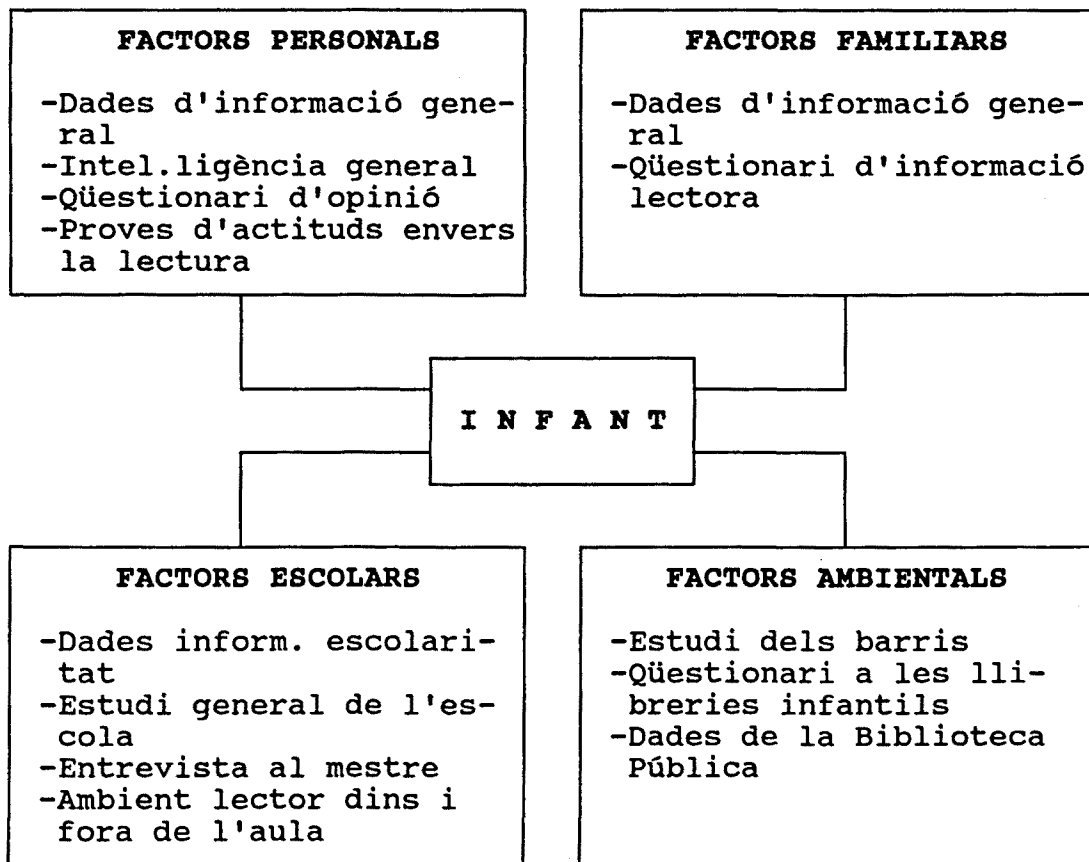
3. INSTRUMENTACIO:

En funció de les hipòtesis plantejades i tot seguint el procediment que acabem d'explicar, passem ara a detallar els instruments utilitzats per aquesta investigació.

Tot remetent-nos al **Quadre 1**, detallat en l'anterior apartat, hi afegim els instruments utilitzats, que al llarg d'aquest punt anirem esbrinant, tal com es mostra en **Quadre 2**.

Figura 3. Plànol de Sant Feliu de Llobregat amb els diferents locals de venda de llibres i material lector.

Quadre 02. Esquema dels instruments utilitzats en funció dels factors principals.

En primer lloc, tot i que no podem considerar-ho pròpiament com a instruments, creiem interessant incloure els llistats inicials que es realitzen per tal de deixar ben sentat un ordre i una codificació específica per cada alumne.

Primer de tot realitzem un llistat de les escoles que ocupen la mostra amb un ordre més o menys de tipus alfabètic i a cada escola li atorguem una lletra i un número concrets.

Seguidament confeccionem un altre llistat per a col·locar-hi la relació dels alumnes que componen una classe (veure Annex 2, pp. 54), donant un número concret a cada alumne format per la següent codificació: 1 dígit per la lletra corresponent a l'escola, 1 dígit pel número corresponent a la tipologia de l'escola, 1 dígit pel número corresponent al grup-classe, i,

NOM DE L'ESCOLA	Nº DE CODI	Nº D'AULES	Nº D'ALUMNES
ANTONI GAUDI	A 01	01 02	33 32
CAN FARGAS	B 02	01	32
JAUME BARMES	C 03	01 02	26 26
JOSEP MONMANY	D 04	01 02	34 33
LAHOZ BURGOS	E 05	01 02	31 33
MESTRAL	F 06	01	25
MESTRE ESTEVE	G 07	01 02	30 31
MODELO	H 08	01 02 03	24 27 27
PAU VILA	I 09	01 02 03	31 30 30
SALVADOR ESPRIU	J 10	01 02 03	28 26 28
BON SALVADOR	K 11	01 02	40 39
SANT FERRAN	L 12	01	39
VERGE DE LA MERCE	M 13	01 02	31 31
VERGE DE LA SALUT	N 14	01 02 03	33 32 33
Σ	14	29	895

Taula 12. Llista de les escoles i alumnes de la mostra i la corresponent codificació.

2 dígits pel número corresponent a l'alumne tot seguint la llista alfabètica de cognoms.

Així doncs cada alumne tindrà una codificació personal en funció de tots aquests elements acabats de llistar. P. ex. "E.01.02.33" equival a l'escola 5a. del llistat, que és de tipus públic, a la segona classe, i l'alumne 33.

A nivell intern conservem el llistat amb nom i cognoms, tot i que treballarem sempre amb aquesta codificació.

I per últim, un darrer llistat simplement per l'organització i el control dels resultats (veure **Annex 3**, pp. 55), amb la relació de proves que es passaran, per tal de tenir la data recollida i poder saber els qui han respòs i els qui no.

FACTORS PERSONALS:

- **ALUMNE: DADES GENERALS** (veure **Annex 4**, pp. 56).

Aquest tipus de qüestionari, un tant informal, està format per algunes preguntes d'alternativa fixa i altres obertes. El seu objectiu pretén la recol.lecció de tota una sèrie de da

des inicials que considerem imprescindibles per a conèixer cada nen, un per un, dels que formen la mostra.

Les dades que ens interessin obtenir amb aquest qüestionari són de tres tipus:

-físiques: per a conèixer la realitat física de l'alumne: la seva salut tant física com lingüística, i l'assistència continuada a l'escola.

-escolars: saber de manera general la part escolar ja viguda, des de l'entrada a l'escola, fins les qualificacions obtingudes.

-familiars: dades generals de la família, com la llengua, el nivell i la constel·lació familiar (lloc de naixement, nombre de germans, etc).

Aquest qüestionari s'omple amb ajuda de les dades existents a la Secretaria de l'escola, i amb uns barems ja preparats per tal d'omplir els quadres amb uns mateixos criteris. Per tant no és necessària la presència de l'alumne concret. Algunes d'elles, sobretot les de tipus familiar, es troben força incompletes, pel que decidim preparar un petit quadre annex (veure Annexos 5, 6 i 7, pp. 58, 59 i 60) amb les dades que ens manquen de cada família i l'adjuntarem al qüestionari familiar per tal de que poguem omplir aquest.

- ALUMNE: QUESTIONARI D'OPINIO GENERAL (veure Annex 8, pp. 61).

Amb aquest qüestionari pretenem conèixer com és, com pensa i com actua l'enquestat; i per això el desglossem en tres parts les quals creiem millor fer-les breus i clares:

-dades personals: a través de les qüestions que integren aquesta part pretenem observar l'autoconcepte i el tipus de companys que prefereix

-dades escolars: aquesta part està formada per una sèrie de qüestions relacionades amb els seus sentiments i actituds envers l'escola i el que es fa en ella. Ens ajuda també a conèixer quina és la seva actitud envers l'escola.

-dades extraescolars: de manera molt general pretenem saber quines actituds prefereix i realitza quan es troba fora de l'escola. D'aquesta manera rebem una primera informació sobre el seu interès envers la lectura.

Aquest qüestionari és omplert pel propi alumne, de manera individual.

La seva confecció és fruit alhora de les recerques d'alguns ja existents en diferents estudis, juntament amb una sèrie de qüestions que ens interessaven molt. Per la seva construcció primer es pensa amb el contingut, i després en la forma de presentació.

Als diferents alumnes que componen la mostra se'ls ha donat un número concret que han de recordar al llarg de tot l'estudi, per tal d'agrupar les diferents proves d'un mateix nen, encara que sense tenir en compte el seu nom.

Aquest qüestionari des de l'inici de la seva creació el contemplem com una primera aproximació a l'infant, i amb ell no pretenem més que extraure quatre realitats i quatre idees d'aquest alumne.

- ALUMNE: BATERIA D'APTITUDS DIFERENCIALS I GENERALS (veure Annexos 9, 10, 11 i 12, pp. 63, 111, 114 i 116).

La idea inicial de l'aplicació d'aquesta prova rau en l'interès en passar una prova general de llengua; però ens trobem amb la sorpresa de que a casa nostra no n'existeixen per aquesta edat: o són per nens més petits o bé per adolescents. Per tant pensem amb la possibilitat d'escollir la part de llengua dins una bateria d'intel·ligència general.

Després d'estudiar les bateries d'intel·ligència general existents en el mercat, tot tenint en compte dos aspectes que considerem fonamentals, i que són: d'una banda el centratge en aquesta edat concreta (descartant proves que abarquen un ampli ventall d'edats), i d'una altra la baremació a casa nostra (ja que no ens interessa aplicar proves americanes o angleses, pensades per una altra realitat diferent a la nostra); decidim es

collir-ne una que sembla estar dins el nostre camp d'interès. Tanmateix considerem que les aptituds de tipus intel·lectual de l'infant formen un aspecte fonamental a l'hora de pensar en qualsevol tipus d'estudi educatiu, ja que suposen el fonament dels resultats posteriors.

Considerem que de les diferents bateries espanyoles existents la B.A.D.Y.G. ("Batería de Aptitudes Diferenciales y Generales") és de les millors, degut a quatre punts molt importants:

- tracta la part de llengua amb una bona profunditat
- és d'aplicació per a nens d'entre 9 i 12 anys (de 4rt. a 6è. d'EGB)
- està baremada a casa nostra, concretament a Galícia i Madrid
- és una bateria actual, sortida al carrer a l'any 1982.

El B.A.D.Y.G. és una bateria d'intel·ligència general que es troba desglossada en vuit proves diferents, de les quals s'obtenen després puntuacions més globals. El procés és el següent:

$$M.I. = I.G.V. + I.G.Nv$$

desglossant: $IGV = HMV + CV + ApN$ i $IGNv = HMNv + RL + ApE$.

M.I. = Maduresa Intel·lectual
IGV = Intel·ligència General Verbal
IGNv = Intel·ligència General No Verbal
H MV = Habilitat Mental Verbal
CV = Comprensió Verbal
ApN = Aptitud Numèrica
HMNv = Habilitat Mental No Verbal
RL = Raonament Lògic
ApE = Aptitud Espacial
M = Memòria
At = Percepció de Diferències.

Com a característiques fonamentals destaquen:

-excepte una prova, no es té massa en compte el factor temps

- les proves es poden aplicar independentment
- permet diferents puntuacions específiques i tres de globals

- posseeix una validesa i una fiabilitat molt altes
- és senzilla d'aplicació i correcció
- permet una discriminació molt bona.

La idea inicial a l'hora d'aplicar el B.A.D.Y.G. era la d'aplicar-la completa però solament extraure la part de llengua; però una vegada aplicada, considerem que es poden aprofitar totes les puntuacions, les quals ens ajudaran a fer-nos una idea global més clara de cada alumne.

- ALUMNE: INVENTARI D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA (veure Annexos 13, 14, 15 i 16, pp. 118, 122, 126 i 130).

La idea de crear un inventari d'actituds envers la lectura, és des del principi la que ens mou a realitzar tot el treball d'investigació. De tots els instruments que utilitzem, aquest és amb el que hi aprofundim més, tant a nivell teòric com a nivell pràctic.

Però tanmateix tenim en compte també des del primer moment l'existència d'una sèrie d'avantatges i d'inconvenients que caracteritzen tot tipus d'inventari d'actitud.

Entre els avantatges destaquen:

- permet l'anonimat
- no hi ha limitació de temps
- aplicació col·lectiva
- uniformitat a l'hora de respondre (cada persona respon a les mateixes preguntes)
- facilitat a l'hora d'extraure les dades
- facilitat d'administració, sense perdre la fiabilitat dels resultats (si és aplicada per terceres persones).

Entre els inconvenients cal ressaltar:

- informació individual molt simple
- manca d'aprofundiment en el coneixement de l'individu.

Degut al nostre interès en aquest instrument, considerem fonamental la necessitat de detallar els passos que s'han fet servir en la creació i aplicació d'aquest inventari d'actituds.

1. Recull d'escales d'actituds existents:

Un primer pas consisteix en buscar les escales d'actituds ja existents en el mercat, intentant localitzar-ne el màxim, a través d'editorials, autors, etc. Les escales recollides es troben en els Annexos del capítol 2.; tal com podem observar gairebé totes són estrangeres (caldria abans del seu ús baremar-les de nou) i igualment n'hi ha molt poques d'específiques per a 5è. curs, sinó que la gran majoria abarquen diferents cursos d'EGB, com a mínim.

A Espanya no hi ha escales d'actituds, excepte alguna, i molt concreta, dedicada a les actituds envers l'escola, però no pas en concret en l'àrea de lectura.

Comprovem l'existència també d'alguns treballs amb algunes proves; però no se centren del tot en els objectius que ens hem proposat des d'un principi.

D'aquí la importància de crear el nostre inventari d'actituds envers la lectura (I.A.L.), tenint en compte des del primer moment dos objectius molt concrets:

- un inventari complet
- un inventari fet i pensat per la nostra terra.

2. Construcció de l'inventari d'actituds envers la lectura:

Una vegada recollit el material i tenint clares les fi-tes que ens proposem, realitzem una darrera reflexió entorn dos aspectes:

- Model d'Inventari que volem: després de les reflexions realitzades en el capítol primer i les escales recollides, decidim agafar el Model d'Escala tipus Likert, degut a que:
 - és de construcció i aplicació senzilles

-posseeix un bon nivell
-té un bon grau d'exactitud (assenyalant cada individu la intensitat corresponent per a cada pregunta)
-és de les més utilitzades.

- Forma d'Inventari que volem: existeixen dues classes d'escales: l'Escala Verbal (és de més fàcil construcció, és de la que en tenim més exemples i és la que està més extesa per arréu) i l'Escala Gràfica (s'utilitza molt menys i sobretot per nens petits que encara no tenen un domini verbal complet, a partir dels sis anys).

Nosaltres decidim construir els dos cassos, per tal de veure quina de les dues és la millor per a aplicar.

En la construcció d'aquest inventari hem avançat a través dels següents passos:

a) Definició de l'objecte actitudinal

quan tractem el concepte d' "actituds envers la lectura" ens referim en tot moment a l'actitud envers el **Què** (tipus de material lector), **Com** (metodologia), **Quan** (espai o moment; obligació o llibertat) i **Perquè** de la lectura (finalitat, utilitat).

No es perd de vista en cap moment el concepte general d'actitud (tenint en compte els elements que l'integren) ni tampoc els elements que influeixen o bé poden influir en les actituds envers la lectura: personals, familiars, escolars i ambientals.

b) Redacció dels ítems

primer de tot recollim els enunciats que considerem més interessants, a partir de les diferents escales d'actituds rebudes (veure **Annex 17**, pp. 134).

Tot seguit comencem a eliminar aquells ítems que ens semblen massa extrems (ja que poden ésser poc discriminatius) o massa neutres; i es mantenen els moderadament favorables o desfavorables per a potenciar el seu valor discriminatiu. Aquesta

tria es farà el màxim d'acuradament.

Crano i Brewer (1977) assenyalen que és prudent redactar de 5 a 10 vegades més d'ítems que els que resultaran finals (1).

Tot seguit té lloc un procés consistent en polir la redacció, i que ens ajuda el seguit d'idees que proposa Debaty (2):

-l'ítem ha d'expressar una opinió més que un fet

-l'ítem ha de ser curt, senzillament expressat, en el llenguatge de les persones a les que es dirigeix

-l'ítem ha d'expressar un pensament complet

-l'ítem s'ha d'expressar en veu activa. L'adhesió o rebuig ha de ser personal

-l'objecte de l'actitud mesurada ha de ser el subjecte de la frase.

Una vegada realitzada aquesta primera redacció visitem dues escoles (totalment externes a la mostra seleccionada), i a les classes de cinquè es llegeixen les frases que ens semblen més difícils tot dient als nens que tatxin aquelles paraules que no compreguin. Això ens ajudarà per l'eliminació d'alguna de les paraules, per tal d'assegurar la comprensió total de l'inventari.

Un darrer aspecte consisteix en distribuir els ítems entre positius i negatius, per tal de no influir en els resultats. En cadascuna de les parts que componen l'inventari introduïm ítems d'ambdues classes.

c) Determinació de les categories dels ítems

tot i que es poden trobar escales de fins i tot set intervals, considerem que per aquesta edat cinc és el número idoni; ja que els nens de 10 anys poden discriminar perfectament entre cinc opcions, i potser set resulta molt més difícil.

Cal tenir també en compte la forma de presentació. Existeixen diverses possibilitats:

-col·locar després de cada ítem, la relació de totes les

possibilitats existents

-redactar solament les tres possibilitats (neutra i dues extremes) sota de les caselles corresponents

-col.locar lletres corresponents a cadascuna de les possibilitats.

Escollim la de caselles àmplies per a poder assenyalar amb claredat la possibilitat corresponent, trobant-se en la part superior ben especificada cada possibilitat; ja que considerem que no permet l'existència d'errors.

d) Administració de l'inventari a una mostra

una vegada redactat l'inventari decidim passar-lo a dos grups de cinquè de dues escoles barcelonines. Tot i que no tenen res a veure amb la mostra escollida, ens són útils per a comprovar l'objectiu que ens hem proposat, consistent en analitzar algunes precisions sobre l'aplicació de l'inventari, tal com: la comprensió de les preguntes per part dels nens, el temps que més o menys transcorre a ambdós grups, etc.

3. Validació de construcció i de contingut de l'inventari d'actituds envers la lectura:

Aquesta primera validació teòrica ha tingut en compte des del primer moment, els elements bàsics que componen tota actitud, i el tipus d'escala existent (on no és necessària la participació de jutges).

Per a poder considerar vàlid un inventari cal tenir en compte dos aspectes: la validesa i la fiabilitat.

La validesa ens indica l'adequació d'una prova a un determinat constructe teòric. Es refereix al què mesura i com ho mesura; per tant, afecta al grau de correspondència que es dóna entre les variables de puntuacions de la prova i les variacions en els responents de l'objecte que s'està investigant.

Segons Crano i Brewer (1977) la validesa va canviant, i per això cal verificar-la amb certa periodicitat.

La fiabilitat pretén demostrar la consistència interna (a

través de l'estabilitat temporal i del grau de relació entre els ítems) que presenten les puntuacions obtingudes en ella per les mateixes persones quan són examinades en diferents ocasions, amb conjunts diferents d'elements equivalents o sota altres condicions. Ens indicarà fins a quin punt els resultats individuals es poden atribuir a errors de mesura de la prova o bé a diferències en les característiques que la prova mesura.

El nostre interès se centra en aquest moment en controlar la validesa en la creació d'aquest inventari.

Existeixen quatre classes diferents de validesa: de contingut, de constructe, concurrent i predictiva. En aquest moment aprofundirem solament en les de contingut i de constructe; en realitzar la validació definitiva dels IAL'S ens centrarem en la validesa concurrent (paralela i externa). (veure **Capítol 4: Anàlisi dels Resultats**).

La validesa de contingut (la més utilitzada en les escales d'actituds) ve determinada pel grau en que els ítems són una mostra suficient i representativa de la població seleccionada. S'aconsegueix escollint des d'un principi els elements més apropiats, des del mateix concepte fins tots aquells àmbits que s'hi relacionen.

El nostre interès s'enfoca envers l'explicar el perquè s'han construït els IAL'S d'aquesta manera concreta, amb les preguntes concretes que hem plantejat i el perquè de l'existència de quatre IAL'S.

Creiem que en el nostre inventari queda garantida perquè: s'ha tingut en compte la teoria exposada, s'ha procurat definir l'objecte actitudinal amb el màxim de precisió, s'ha utilitzat un vocabulari adequat a la població escollida, i, s'han presentat les qüestions amb el màxim de claredat.

La validesa de constructe analitza l'existència d'interrelacions entre diferents grups respecte l'objecte de l'actitud; interrelacions que havíem hipotitzat a l'hora de crear el llistat d'ítems, i que ara verifiquem.

En el nostre cas es tracta del grau en què els IAL'S són congruents amb la teoria o bé constructe hipotètic existent. Tenim nombroses referències de que en aquesta edat hi ha una bona actitud envers la lectura (veure **Capítol 2. Les actituds i la lectura: factors que influeixen en les actituds envers la lectura**).

Creiem que s'ha tingut en compte en la confecció del nostre inventari (tot i sent un procés pausat i laboriós), ja que s'ha aprofundit sobre dos amplis grups, els quals hem desglossat en diferents subapartats que de manera general mostrem en el següent quadre:

aspecte material :	quantitatiu	-espai -temps -possessió
	qualitatiu	-comprensió -tipologia
aspecte personal:	sentiments	
	objectius	-beneficis: presents futurs -altres informacions
	relacions:	contacte amb altres persones

Quadre 3. Esquema dels aspectes fonamentals que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar els IAL'S.

Elaborat aquest esquema general, el primer pas ha consistit en omplir cadascun d'aquests apartats amb frases que podrien ben bé formar part d'un inventari, el màxim nombre de frases que cobrissin tots els aspectes possibles. La redacció d'aquestes ha sorgit bàsicament de la pròpia inventiva i del recull de material teòric i d'altres inventaris, tant de lectura com d'actituds envers altres àmbits; per tal de cobrir així el binomi fonamental de la nostra investigació.

Aquest primer ampli llistat (veure **Annex 17**, pp. 134) ha anat sent revisat acuradament, polint detalls de redacció o mo-

dificant alguns aspectes, fins arribar a la redacció definitiva d'aquest primer inventari d'actituds envers la lectura.

La validesa concurrent estima la correlació entre dos valors diferents sobre el mateix objecte i sobre el mateix subjecte; en el nostre cas seria entre els resultats obtinguts de dues escales d'actituds envers la lectura aplicades a la mateixa mostra.

En el nostre cas consisteix en comprovar la relació de puntuació dels IAL'S (recordem que solament escollim IAL-2, IAL-3 i IAL-4), amb altres indicadors de tipus paral·lel o bé extern. Com a indicadors externs tenim en consideració la maduresa intel·lectual (MI), les qualificacions globals anteriors (QAG) i les qualificacions anteriors en llengua (QAL). I com a indicador paral·lel escollim el més representatiu: Jo llegeixo (JL), primera qüestió de l'IAL-1 que condensa una gran part d'informació posterior.

De manera teòrica pensem en la creació de dos tipus d'inventaris diferents, i per això pensem en dues possibilitats de presentació: verbal (IAL-2 i IAL-3) i gràfica (IAL-4), per comprovar si els resultats obtinguts pels mateixos individus sota les mateixes condicions, es correlacionen.

Per últim, la validesa predictiva que es centra en determinar el grau en que les qualificacions d'una escala prediuen el comportament del respondent.

En el nostre cas es tractaria de conèixer el grau amb el que els IAL'S prediuen comportaments futurs. Tanmateix no la tenim en compte degut a que el nostre objectiu no s'encamina cap a la predicció, sinó en donar resultats puntuals.

De totes maneres tenim presents alguns aspectes que poden esbiaixar els resultats, com:

-falta de sinceritat: els responents més que contestar allò que creuen, procuren contestar allò que considera la societat com més acceptable

-tendència als valors extrems o del mig: no es pot evitar,

tot i que existeixen proves estadístiques que mesuren el valor d'aquest biaix

-dificultat del llenguatge: determinar clarament els conceptes per a evitar males interpretacions

-tendència a mostrar preguntes positives: cal a l'hora de construir l'escala, combinar preguntes positives i negatives.

La fiabilitat serà treballada posteriorment a l'aplicació dels IAL'S amb els resultats que s'obtinguin. Comprovarem la fiabilitat interna (a través del coeficient α de Cronbach) i la fiabilitat externa (a través del coeficient W de Kendall). (veure Capítol 4. Anàlisi dels Resultats: construcció del test i justificació estadística).

A l'hora de construir els IAL'S tenim en compte la fiabilitat al fer ús de la tècnica de les Formes equivalents o paral·leles, consistent en elaborar dues proves diferents però que avaluin la mateixa actitud; s'aplicaran amb un marge de temps prudencial; i es comprovarà la correlació, la qual reflectirà l'estabilitat temporal i la consistència de les respostes.

Amb aquesta tècnica ens trobem amb dues dificultats:

- aquestes dues proves han de ser iguals en aspectes externs (redacció, presentació, etc) i tenir la mateixa dificultat en els seus elements (sense arribar a ser excessivament iguals ni excessivament diferents)

- l'establiment de l'espai temporal adequat entre les proves: si és massa poc hi ha la possibilitat de que el nen recordi les respostes i les torni a repetir cara a mostrar la seva consistència; i si és massa pot haver tingut lloc un canvi d'actituds. Segons Marin (1975) el temps ideal és entre 2 i 4 setmanes; i segons Anastasi (1982) el temps ideal és d'un mes aproximadament; tindrem en compte aquestes precisions a l'hora d'aplicar els inventaris, sobretot els IAL-2 i IAL-3.

En el nostre cas tot deixant de racó l'IAL-1 (perquè es tracta més aviat d'un recull independent d'informació gene-

ral); seleccionem els IAL-2 i IAL-3, els quals són plantejats de manera similar, inclouen els mateixos ítems, però varien en ubicació de les qüestions i mínimament en redacció. En quant l'IAL-4 inclou menor nombre de qüestions i algunes són diferents; per tant el desestimem en quant a forma equivalent o paral·lela. En la següent taula es mostra la relació existent entre els ítems corresponents als IAL-2, IAL-3 i IAL-4.

Nº ítem IAL-2	Nº ítem IAL-3	Nº ítem IAL-4
01	01	
02	03	
03	20	
04	08	
05	25	
06	13	
07	30	15
08	16	14
09	18	04
10	06	07
11	23	
12	11	
13	28	12
14	02	02
15	04	05
16	21	08
17	09	
18	26	
19	14	
20	17	03
21	19	11
22	07	09
23	24	10
24	12	
25	29	13
26	05	06
27	22	
28	10	01
29	27	
30	15	
		16
		17
		18
		19
		20

Taula 13. Correspondència existent entre els ítems dels IAL-2, IAL-3 i IAL-4.

Encara que existeixen altres tècniques (de Test-Retest o de Divisió en meitats) no les utilitzem en el nostre estudi.

4. Redacció definitiva del primer inventari d'actituds envers la lectura (IAL'S):

En la majoria de les recopilacions hi figura la construcció d'una escala d'actituds; però nosaltres, al crear aquest inventari d'actituds, pretenem extraure una àmplia informació (tant a nivell de contingut com de presentació), a partir de l'estudi de la qual podem presentar l'inventari definitiu.

El nostre inventari (I.A.L.) està format per l'IAL-1, IAL-2, IAL-3 i IAL-4; quatre proves independents, però cadascuna d'elles amb l'entitat suficient per a poder-se aplicar de manera independent.

De manera molt general en comentarem quatre trets de cadascuna d'elles:

L'IAL-1 és tracta d'un Qüestionari General format per 40 preguntes; preguntes de tot tipus: obertes i tancades, tot i que predominen les de caràcter obert. Aquest IAL-1 ens proporcionarà la informació general sobre la lectura de l'alumne: la realitat i els seus interessos, una mica de l'ambient que l'envolta: la família i l'escola. No té limitació de temps i s'aplica en primer lloc perquè exigeix molta tranquil·litat per a respondre, ja que és el més dens tant en quantitat com en complexitat de les qüestions.

L'IAL-2 i l'IAL-3 són dues escales d'actituds que s'assemblen en molts aspectes i que divergeixen en alguns detalls. Entre les semblances cal destacar: el nombre total d'items, la presentació, i, les possibilitats de resposta. Entre les diferències: l'enunciat inicial (mentre l'IAL-2 se centra en l'agradabilitat, l'IAL-3 ho fa en la concordància), l'ordre de les preguntes és diferent, i, el nombre de preguntes positives i negatives varia en cadascun d'ells. La idea inicial d'aquesta creació paral·lela se centra en poder comprovar, després

d'un temps de l'aplicació de l'IAL-2, l'existència de respostes iguals a l'IAL-3.

Per últim l'IAL-4, que es tracta d'una escala d'actituds de tipus gràfic, formada per 20 preguntes bàsiques, algunes incloses als IAL-2 i IAL-3, i d'altres no. Una escala senzilla, presentada a nivell gràfic, i que pretén tancar el cicle d'una manera més agradable.

5. Normativa sobre l'aplicació i la correcció dels inventaris d'actituds envers la lectura:

Quant a les normes d'aplicació dels IAL'S solament cal ressaltar quatre característiques generals:

- és adequada per a nens i nenes de 5è curs d'EGB
- s'aplicarà en dues sessions: en una primera sessió s'aplicaran l'IAL-1 i l'IAL-2; en una segona sessió, que tindrà lloc al cap de 2 a 4 setmanes d'haver realitzat la primera, s'aplicaran l'IAL-3 i l'IAL-4
- al principi de cada sessió s'explicarà amb el màxim detall el funcionament i s'aclariran tots els dubtes que sorgeixin
- igualment es motivarà als nens a contestar amb el màxim de sinceritat
- el temps d'aplicació és lliure.

Quant a les normes de correcció consten de dues parts:

- recollir la suma dels resultats de tots els ítems de cada I.A.L.
- enquadrar aquest resultat en els barems teòrics que hem atorgat, a partir d'un nou plantejament creat per J. M. Ewing i M. Johnstone (1981), i que seguidament especificarem.
- L'IAL-1 es tracta d'un recull d'informació l'objectiu de la qual no s'encamina cap a l'obtenció d'una puntuació global. Per tant solament es tracta d'una recopilació de dades que ens podran ajudar a completar el resultat dels altres tres I.A.L.'S.

- Els IAL-2, IAL-3 i IAL-4 en quant a la correcció van aparrellats, doncs tots tres tenen cinc possibilitats de resposta:

Gens	Poc	Indiferent	Bastant	Molt
------	-----	------------	---------	------

I a partir d'aquí intervindrà un altre factor: si els ítems són positius o si bé són negatius, ja que la puntuació serà totalment contrària, tal com mostrem tot seguit:

	Gens	Poc	Indiferent	Bastant	Molt
ITEMS Posit.	1	2	3	4	5
Negat.	5	4	3	2	1

Taula 14. Puntuacions corresponents als ítems dels IAL-2, IAL-3 i IAL-4.

Així doncs la baremació de cada inventari es fa en funció de les següents característiques: el nombre d'ítems que conté, els ítems positius, i, els ítems negatius.

A partir d'aquí es confeccionen els intervals tot realitzant unes senzilles operacions:

-la puntuació mínima s'extrau d'haver col·locat la mínima puntuació a tots els ítems (1'1)

-la puntuació negativa extrema s'obté a partir de multiplicar per les possibilitats més reduïdes (un 1 per les preguntes positives i un 5 per les negatives)

-la puntuació indiferent suposa una puntuació de 3, ja que és la xifra central

-la puntuació positiva extrema s'obté a partir de multiplicar per les possibilitats més elevades (un 5 per les preguntes positives i un 1 per les negatives)

-la puntuació màxima s'extrau d'haver col·locat la màxima puntuació a tots els ítems (el 5).

Cal especificar que les puntuacions mínima i màxima és molt difícil que es donin.

Els intervals resultants, de manera teòrica, a partir d'aquesta classificació, els podem observar a les Taules 15, 16 i 17.

Tanmateix, una vegada experimentat l'inventari i aquest nou model de baremació senzilla, realitzarem els tractaments estadístics adequats per a baremar i validar els IAL'S (veure Capítol 4. Anàlisi dels Resultats: baremació).

I A L - 2			
INFORMACIO:			
-Preguntes positives:	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11,		
	12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20,		
	21, 22, 24, 25, 27, 29, 30		
-Preguntes negatives:	5, 10, 23, 26, 28		
PUNTUACIO:			
Mínima	(30x1)	= 30	30-50
Negativa extrema	(25x1)+(5x5)=	50	40-94 Actitud Baixa
Mitja o indifer.	(30x3)	= 90	95-109 Actitud Neutra
Postiva extrema	(25x5)+(5x1)=	130	110-124 Actitud Alta
Màxima	(30x5)	= 150	125-140 Actitud Molt Alta
			130-150

Taula 15. Baremació teòrica de l'IAL-2.

FACTORS FAMILIARS:

- **FAMILIA: QUESTIONARI D'INFORMACIO GENERAL:** (veure Annex 18, pp. 140).

Ens és impossible obligar a les famílies a contestar el qüestionari; però procurem fer-los entendre que es tracta d'un treball seriós i que ens fóra molt útil que ens responguessin. Per això estudiem detalladament la presentació:

I A L - 3			
INFORMACIO:			
-Preguntes positives:	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12,		
	13, 14, 16, 17, 18, 18, 21, 22, 23,		
	26, 27, 28, 29, 30		
-Preguntes negatives:	5, 6, 10, 15, 20, 24, 25		
PUNTUACIO:			
Mínima	(30x1)	= 30	30-58
Negativa extrema	(23x1)+(7x5)=	58	59-94 Actitud Baixa
Mitja o indifer.	(30x3)	= 90	95-104 Actitud Neutra
Postiva extrema	(25x5)+(7x1)=	122	105-114 Actitud Alta
Màxima	(30x5)	= 150	115-124 Actitud Molt Alta
			124-150

Taula 16. Baremació de l'IAL-3.

I A L - 4			
INFORMACIO:			
-Preguntes positives:	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12,		
	13, 14, 15, 16, 18, 19, 20		
-Preguntes negatives:	6, 7, 10, 17		
PUNTUACIO:			
Mínima	(20x1)	= 20	20-35
Negativa extrema	(16x1)+(4x5)=	36	36-64 Actitud Baixa
Mitja o indifer.	(20x3)	= 60	65-71 Actitud Neutra
Postiva extrema	(16x5)+(4x1)=	84	72-78 Actitud Alta
Màxima	(20x5)	= 100	79-85 Actitud Molt Alta
			86-100

Taula 17. Baremació de l'IAL-4.

-hi adjuntem un full d'explicació (veure **Annex 19**, pp. 144) per tal d'explicar aquest treball i de demostrar la importància que té per a nosaltres la seva resposta

-el qüestionari, el full de dades generals que tot seguit detallem i aquest full de presentació es troben dins un sobre en blanc, que se li entrega a l'alumne donant un marge d'una setmana perquè el retornin. El qüestionari i el full de dades generals tenen el número d'identificació posat. Creiem que el fet d'ésser entregat des de l'escola potser també ajudi a rebre'n més de plens.

Volem recordar que juntament amb aquest qüestionari d'informació general sobre el món lector, a la família se li envia un full apart amb una sèrie de dades de tipus general que són per a omplir el primer recull de dades que havíem realitzat de l'infant amb l'ajut de les dades de secretaria de l'escola. Tores les famílies d'una mateixa escola reben un full igual (veure **Annexos nº 5, 6 i 7**, pp. 58, 59 i 60).

Considerem que els aspectes familiars influeixen notablement en les actituds dels nens envers la lectura. La manera més fiable en certa manera per a conèixer la família, com a element fonamental, fóra el poder conversar obertament sobre l'ambient lector de la família: l'opinió que en tenen de la lectura, la realitat lectora i l'interès envers la lectura del fill; i ja no diem de la possibilitat de viure més d'aprop l'ambient familiar amb certa profunditat i amb certa continuïtat. Però això ens és impossible, primer pels horaris en que es poden trobar a moltes de les famílies a casa, com també per la elevada quantitat d'alumnes que componen la mostra (fet que ens retrassaria excessivament la investigació). D'aquí que creiem que la manera més realística de poder entrar en la família és a través d'un qüestionari; tot i que també pensem la possibilitat de que en algunes ocasions se'ns puguin falsejar els resultats per pretendre quedar bé.

Aquest qüestionari consta de dues parts:

- una, la primera i la més breu, tracta les dades perso-

nals i familiars. L'objectiu d'aquesta part és conèixer una mica com veu la família al fill i el lligam que aquest té amb els diferents membres. Creiem que és una manera suau d'entrar en la família i d'aprofitar una mica més el qüestionari com a tal.

- una altra, més llarga i profunda tracta de l'ambient cultural que es respira en la família. Les actituds envers la lectura se'ns reflectiran a través d'una sèrie d'aspectes que pretenem mostrar a través d'aquest apartat: des d'aspectes que en certa manera semblin més allunyats (però que no ho són pas), fins aspectes plenament del camp lector.

Busquem un qüestionari que es trobi a l'abast de tot tipus de famílies, i per això acurem el llenguatge i limitem el màxim les qüestions per tal d'evitar dubtes o segones interpretacions.

FACTORS ESCOLARS:

- ESCOLA: QUESTIONARI DE DADES GENERALS DEL CENTRE ESCOLAR (veure Annex 20, pp. 145).

La tipologia escolar juntament amb una sèrie d'elements de tipus organitzatiu i didàctic, són aspectes que de manera indirecta estan ajudant a la formació de les actituds envers la lectura.

Per això construïm aquest qüestionari d'informació molt general que pretén únicament conèixer la realitat escolar en la que es mou l'alumne.

Aquest ampli qüestionari està format per tretze temes, uns més oberts que altres, però sí considerem que tots prou ben definits. Sense mantenir una distribució formal, es distribueix en tres parts:

-una primera que pretén obtenir una visió general del centre: dades essencials, línia filosòfica, nombre d'alumnes i distribució d'aquests, organigrama.

-una segona de les possibilitats de l'escola: contactes ex

teriors, APA, activitats extraescolars, mitjans i recursos.

-i, per últim, l'estudi aprofundit de la biblioteca, com a principal (i a vegades únic) recurs lector de l'escola. En aquest apartat es tenen en compte una sèrie d'aspectes que s'assenyalen en el qüestionari.

En el fons és precisament el darrer apartat el que més ens interessa, però la visió general del centre ens ajuda a comprendre més bé les actituds envers la lectura que adopten els seus alumnes.

- MESTRE: ENTREVISTA GENERAL (veure Annex 21, pp. 150).

Tot i que és molt més senzill pensar en la realització i aplicació d'un qüestionari, creiem oportú el treballar més a fons amb el mestre, com a un dels personatges que més influeix en les actituds de l'infant, buscant per una banda la seva apertura i comoditat per participar, i per una altra l'obtenció del màxim d'informació. D'aquí que es realitza una àmplia entrevista amb cadascun dels mestres, individualment, amb un petit guió pensat, s'enregistra en una cinta i posteriorment s'extrau en una mena de qüestionari que recull objectivament els aspectes més destacats.

Busquem conèixer una mica alguns aspectes que ens permetin averiguar la seva possible influència sobre les actituds dels seus alumnes envers la lectura.

L'entrevista compleix diferents funcions, però en el nostre cas ens interessa especialment la "funció investigadora", l'objectiu de la qual se centra sobretot en la recollida d'informació sobre diferents aspectes tot fent ús de diferents recursos. Gràcies a ella podrem conèixer els motius, ideals i valors que fan que el mestre es comporti d'una manera concreta davant la lectura del nen; per això en certa manera és molt millor que no pas el qüestionari.

Pretenem una entrevista com a conversació dirigida (però de manera molt espontània) envers un objectiu, no és tipificada o estructurada el cent per cent, ja que no es tracta de por

tar un qüestionari a la mà, i anar llegint les preguntes. La nostra entrevista és flexible i poc estructurada, on es permet un aire i expressió més lliure, amb interferències de converses i comentaris més relaxants. La codificació de les respostes es realitza just acabar l'entrevista.

L'entrevista, si la diferenciem del qüestionari, costa més temps, més aprofundiment a l'hora del plantejament, exigeix millor preparació dels col·laboradors (en el nostre cas no cal), és menys fiable i no garanteix l'anonimat. Els principals problemes poden trobar-se en que: per part de l'investigador pot esbiaixar la informació o no dirigir correctament la conversa; per part de l'entrevistat el desig de ser avaluat positivament, motivació pròpia envers el problema, possessió d'una informació fiable.

L'entrevista consta de tres parts:

- Dades generals del mestre: dades personals, anys d'exercici docent, reciclatge. Són preguntes de caràcter tancat, i que sense cap problema formen part d'una mena de qüestionari.

- Funcionament de la classe: distribució d'horaris, relació amb els altres cursos, organització, sistema d'avaluació, comunicació amb els pares. Tot i sent preguntes de caràcter tancat, algunes d'elles permeten força llibertat d'expressió.

- La lectura: opinió general, aspectes generals, la pràctica de l'activitat lectora a classe (abans, durant i després), i fora de l'escola. Aquest darrer bloc és el més ampli de tots, i hi dediquem major quantitat de temps, degut al nombre i complexitat dels aspectes plantejats.

FACTORS AMBIENTALS:

- BARRI: RESUM DE LES CARACTERISTIQUES GENERALS (veure Annex 22, pp. 161).

Per tal de realitzar una ullada general a la realitat del barri, decidim confeccionar aquest full-resum que ens permetrà conèixer en un moment les escoles que hi ha, els nens

d'aquesta edat, les associacions de caire cultural i el nombre de locals amb venda de material lector.

Considerem que per entrar a conèixer els aspectes del Barri, és imprescindible.

- BARRI: DISTRIBUCIO DE LA POBLACIO ESCOLAR (veure Annex 23, pp. 162).

Com a característica general, fruit de la fusió de la informació provinent de les escoles i de les famílies, considerem necessària la distribució dels alumnes segons una taula de doble entrada: per una banda l'escola on van, i per l'altra el barri on resideixen.

Els resultats els mostrem en la següent taula:

ESCOLES		DISTRICTES												EXT
Nº	GRUP	1		2		3		4		5		6		
		M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
01	01	4	1	0	1	0	0	4	0	0	0	15	8	0
	02	6	1	1	0	0	0	3	4	1	0	10	6	0
02	01	1	1	2	1	13	6	1	2	1	1	1	1	1
03	01	0	1	1	0	0	1	0	4	0	2	7	9	1
	02	5	1	2	5	1	1	1	0	0	1	5	3	1
04	01	1	0	0	0	7	8	7	4	2	4	0	1	0
	02	0	0	0	0	2	1	9	7	6	8	0	0	0
05	01	2	3	2	0	7	1	5	8	2	0	0	1	0
	02	3	1	5	3	2	2	9	3	0	2	3	0	0
06	01	3	5	3	0	2	0	3	4	0	0	0	1	4
07	01	2	1	1	0	1	0	1	1	2	1	10	11	0
	02	0	3	1	1	1	0	0	0	1	0	17	6	0

08	01	1	2	11	9	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	02	3	1	12	10	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	03	4	2	11	6	0	0	0	0	0	3	1	0	0
09	01	0	0	0	0	6	7	4	4	3	4	1	2	0
	02	0	0	0	0	7	6	3	2	6	4	2	0	0
	03	0	0	0	0	8	5	4	5	2	1	4	1	0
10	01	0	1	11	12	1	2	0	0	0	0	0	0	1
	02	0	0	17	7	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	03	0	0	16	9	1	0	0	0	0	0	1	0	1
11	01	0	3	0	2	0	3	0	2	0	1	0	3	26
	02	0	5	0	5	0	2	0	5	0	0	0	2	20
12	01	10	1	8	2	9	3	0	3	0	1	1	1	0
13	01	0	8	0	4	0	6	0	9	0	3	0	1	0
	02	0	7	0	5	0	10	0	7	0	1	0	1	0
14	01	5	2	4	1	6	1	5	5	1	1	0	2	0
	02	4	1	4	1	5	6	4	1	2	0	2	2	0
	03	7	1	6	1	5	5	4	1	1	0	1	1	0
		61	52	118	85	84	77	67	81	31	38	81	63	57
		113		203		161		148		69		144		

Taula 18. Distribució de la mostra escollida a través dels barris de Sant Feliu de Llobregat.

- BARRI: ENQUESTA PER A LES BOTIGUES DE LA LOCALITAT (veure Annex 24, pp. 164).

L'enquesta per passar als locals amb venda de material lector és relativament breu i ben definida, formada per quinze qüestions, la majoria de les quals són tancades i no tenen mas

sa problema a l'hora de respondre.

Aquesta enquesta consta de tres parts, de diferent profunditat però sí necessàries totes elles, sobretot les dues darreres.

En primer lloc creiem que cal conèixer una sèrie de dades generals del local: tipus de negoci, any de creació, motius.

Seguidament continua un ampli bloc de qüestions relacionades amb la venda de material lector: recursos lectors existents, editorials més venudes, llengua dels llibres, presència de l'infant de 10 anys (tot i que sabem d'antuvi que no es pot precisar tan concretament) i èpoques de més venda.

I per últim, un tema obert que no ha de respondre el botiguier sinó que l'enquestador ha d'estudiar; es tracta del material existent a la botiga per aquesta edat. D'aquí la importància de la visita a la Biblioteca i del llistat de col·leccions, per tenir més pistes per a poder descobrir els llibres adequats per la nostra mostra.

- BARRI: ENTREVISTA A LA BIBLIOTECÀRIA

Tot i que de manera informal, realitzem una entrevista a la Bibliotecària, a través de la qual anem esbrinant el què ha estat, el què és i el com viuen els nens de 10 anys la Biblioteca del poble.

Creació i Fundació:

La Biblioteca Popular de Sant Feliu de Llobregat es va inaugurar l'any 1932, patrocinada per "La Caixa", la qual encara hi segueix donant suport.

Persona responsable:

Des del 1949 que hi ha la mateixa bibliotecària, una mestra de l'Escola de l'Ateneu (actualment Sant Ferran) que ha anat contínuament realitzant cursets de formació i perfeccionament de la seva tasca.

Horari:

Al principi d'obrir la Biblioteca l'horari era de matí i tarda excepte els diumenges; a poc a poc es va anar tancant

pels matins i des de fa uns anys els dissabtes. Avui en dia és oberta quatre hores i mitja a la tarda (de 16.45 a 21.15 h.), de dilluns a divendres.

Socis:

Segons la bibliotecària, no hi ha actualment socis a la Biblioteca, sinó persones que posseeixen el "carnet" de lector; sigui infantil (menys de 15 anys, i és de color blau) o adult (a partir dels 15 anys, i és de color marró clar). Actualment n'hi ha 3.872.

Cabuda de lectors:

Hi ha cabuda per 93 persones, desglossades en tres possibilitats:

- Nens petits asseguts en una taula
(5 taules rodones de 3 cadires)..... 15 persones
- Adults asseguts en una taula
(18 taules rectangulars de 4 cadires)..... 72 persones
- Grans o petits asseguts en butaca
(6 butaques individuals)..... 6 persones

Servei i freqüència de préstec:

Hi ha dos tipus de servei: de consulta (dins la sala) i de préstec (per emportar-se a casa fins un màxim de 15 dies). Diàriament funcionen ambdós serveis.

La freqüència de visites i consultes veu els seus moments més forts des de finals de Setembre fins a finals de Juny. Els dies de major moviment de la setmana són els Dilluns i Dimarts.

Tanmateix es porta un control diari de les persones que han freqüentat la sala, sigui per consulta, per préstec o ambdós.

Adquisició d'obres:

Actualment la biblioteca està suscrita a unes 90 revistes de diferent tipus, que just arriben són col·locades en un ampli revister existent. Quan arriba un nou número, el vell es guarda en un traster durant un any, i després es llença ja que no hi ha espai per a guardar-ho.

Referent als llibres se'n reben uns 70 cada mes, provinents de la Central de Biblioteques de La Caixa, d'alguna editorial o bé d'algun regal que pugui fer l'Ajuntament. Es compren totes les obres escrites per autors locals. Cada any es retiren de la sala unes 25-30 obres.

Cada trimestre es confecciona un llistat on s'assenyalen les obres adquirides més destacades i s'envia a les escoles, partits polítics i Ajuntament. En el llistat s'hi inclou el nom de l'autor i el títol de l'obra.

Anualment es confecciona la Memòria de la Biblioteca, on hi figura:

- Noves adquisicions: obres destacades, diaris i revistes
- Donatius
- Activitats culturals que s'han realitzat
- Estadístiques diverses: de noves adquisicions de llibres i revistes, de nous "lectors" i del moviment de préstec i consulta que hi ha hagut.

Organització d'activitats:

Fins fa un parell d'anys més o menys, una vegada al mes tenien lloc les "activitats de dinamització cultural" (titelles, pallasos...), promogut i organitzat per l'Obra Social Infantil de La Caixa. Actualment ja no es fa, tot i que el local es pot llogar, sota el vist i plau de La Caixa.

- BARRI: DADES GENERALS DE LA BIBLIOTECA PUBLICA

Per tal de poder contemplar el moviment que hi ha hagut al llarg d'aquest curs i les consultes i préstecs concrets dels alumnes amb els que estem treballant, hem confeccionat uns quadres els quals ens informaran dels següents aspectes:

- Llistats de freqüència de consulta i préstec d' obres a diari, de nens nenes i adults, des del mes de Setembre fins el de Juny (veure **Annex 25**, pp. 167).
- Llistat mensual de tipus d'obres llegides i consultades (veure **Annex 26**, pp. 169).
- Registre de nens pertanyents a la nostra mostra que són

socis de la Biblioteca (veure **Annex 27**, pp. 171).

- Relació d'obres concretes sol·licitades pels alumnes de la nostra mostra, socis de la Biblioteca (veure **Annex 28**, pp. 172).

- Dades de la Memòria de l'any 1986.

**3. TRACTAMENT ESTADISTIC DELS
RESULTATS**

1. EL PAQUET S.P.S.S./PC+ (STATISTICAL PACKAGE FOR SOCIAL SCIENCES):

INTRODUCCIO AL PAQUET S.P.S.S.

Amb l'ús de paquets estadístics deixen de tenir importància el procés mecànic de càlcul i les fòrmules. Tanmateix és interessant conèixer el procediment de càlcul que realitza l'ordinador. En l'obra "Statistical Algorithms" (SPSS 1983) es poden trobar les fòrmules utilitzades per aquest paquet.

El paquet estadístic S.P.S.S. (Statistical Package for Social Sciences) va néixer a Chicago, però amb els anys han anat sorgint diferents versions, segons s'ha anat ampliant i perfeccionant el seu ús.

El paquet concret que utilitzem nosaltres és el SPSS-PC; una de les versions creada a l'any 1986 per a microordinadors, i que posseeix dues vessants: la "Introductory Statistics Guide" i la "Advanced Statistics Guide".

Aquest paquet augmenta el poder i la flexibilitat estadística, i suposa una gran aportació de software per la família dels ordinadors personals.

Concretament la versió que utilitzem en aquesta investigació ofereix una àmplia sèrie de possibilitats de càlcul estadístic, les quals ens porten a seleccionar les etapes que considerem més adients pel tractament estadístic de les nostres dades, les quals mostrem en el Quadre 4.

ETAPES REALITZADES AMB EL S.P.S.S. EN LA NOSTRA INVESTIGACIO

Seguidament especificarem els diferents passos realitzats a través d'aquest paquet estadístic.

INTRODUCCIO DE LES DADES

Per a introduir les dades s'ha fet servir el procediment DATA ENTRY, el qual ens ha permès definir cada variable i assignar i arxivar les dades en un arxiu apte per a fer els diferents tractaments estadístics.

ESTADISTICA DESCRIPTIVA

-FREQUENCIES

Distribució de freqüències, Mesures de tendència central, mesures de variabilitat, asimetria, curtosi

CONSTRUCCIO DEL TEST I JUSTIFICACIO ESTADISTICA

-CROSSTABS

R de Pearson

T de Kendall

-NPAR TESTS

W de Kendall

-FREQUENCIES

Percentils

-RELIABILITY

α de Cronbach

PROVES DE NORMALITAT, ASSOCIACIO I CORRELACIO

-NPAR TESTS

Kolmogorov-Smirnov

-CROSSTABS

Xi quadrada

R de Pearson

PROVES DE CONTRAST

-NPAR TESTS

H de Kruskal-Wallis

U de Mann-Whitney

-ONEWAY

T Student

Barlett

Scheffé

-ANOVA

Covariança

ANALISI DISCRIMINANT

-DISCRIMINANT

Lambda de Wilks

F

ANALISI FACTORIAL

-FACTOR

Test esfericitat Barlett

Index Kaiser-Meyer-Olkin

Mètode de rotació Varimax

Quadre 4. Etapes utilitzades pel tractament estadístic de les dades, amb el paquet SPSS.

Bàsicament aquest procediment se centra en la creació i u bicació de les variables, i inclou tres etapes:

- TITOL DE L'ARXIU DE DADES:

Per les dades que disposem ens trobem amb quatre dife-rents arxius, sorgits dels quatre grans blocs que hem tingut presents al llarg de la investigació:

-Arxiu referent a les dades del nen (NEN.DAT)

-Arxiu referent a les dades de la família (FAMILIA.DAT)

-Arxiu referent a les dades del mestre (MESTRE.DAT)

-Arxiu referent a les dades de les botigues (BOTIGUES.
.DAT)

Cadascun amb les seves peculiaritats, sent el més dens el del nen degut a l'amplitud d'ítems que posseeix.

- DEFINICIO DE LES VARIABLES:

En la definició de les variables efectuem diferents pas-sos:

- Denominació de les variables:

a cada variable li atorguem un nom concret, format per lletres-clau que condensen la variable. Segons el SPSS aquesta denominació no pot ocupar més de sis caràcters. Per tal de fa-cilitar la nostra pròpia comprensió ideem noms amb certa sem-blança o bé relació amb les pròpies variables.

Així doncs tenim p. ex. IDEN (Identificació del nen), PP (Tipus d'escola), EDA (Edat del nen) o SX (Sexe del nen).

- Definició de les variables:

seguidament hi col.loquem la definició corresponent, l'explicació completa del que vol dir, com s'expressa entre pa-rèntesi a l'exemple anterior.

- Diccionari de les variables:

especifiquem totes les possibilitats que inclou cada va-riable en concret.

P. ex. PP Tipologia de l'escola
 1 Escola Pública
 2 Escola Privada
 EDA Edat del nen
 10 10 anys
 11 11 anys
 12 12 anys
 99 Missing edat del nen
 SX Sexe del nen
 1 nen
 2 nena

(veure Annexos 29, 30, 31, 32, pp. 173, 179, 181 i 185).

Volem especificar que cada variable posseeix el "valor missing", corresponent al valor sense informació vàlida o al valor perdut. Si es tracta d'una variable d'un caràcter d'extensió el missing corresponent serà 9, si el valor és de dos caràcters el missing serà 99, i així successivament.

- DISTRIBUCIO DE LES VARIABLES:

Es necessari distribuïr ordenadament les variables per tal de que posteriorment puguin ser llegides i interpretades sense problema. Per aixó cal efectuar els següents passos:

- Distribució de les dades per columnes:

atorgar un espai concret per cada individu i un espai concret per cada variable, de manera que es vagi omplint un ampli quadre de doble entrada amb multitud de dades.

P. ex.	NEN	IDEN	PP	EDA	SX
.						
.						
.						
.						

- Atorgament d'un espai concret per a cada variable:

cada variable ocuparà un nombre determinat de caràcters d'extensió, en funció dels valors que inclogui (un, dos o bé

tres). En aquest punt és necessari reservar un espai concret en funció de les necessitats de cada variable. Això definirà els espais de cada columna.

P. ex. IDEN 1-2 (2 caràcters), PP 3 (1 caràcter), EDA 4-5 (2 caràcters), SX 6 (1 caràcter)...

Una vegada creats els arxius i concretades les variables que els integren i les seves característiques, i incloses aquestes, passem a repassar-les i confirmar que s'han entrat correctament. Seguidament passem a treballar amb els procediments estadístics més adients.

ESTADÍSTICA DESCRIPTIVA

L'Estadística Descriptiva es refereix solament a les dades observades, tot comprnent la seva tabulació, representació gràfica i descripció, per tal de fer-les més manipulables; per tant, permeten una major i millor comprensió i interpretació. Aquest tipus d'estadística acostuma a ser la que s'aplica en primer lloc.

Se la coneix com el procés de "depuració de les dades"; ja que una vegada realitzada la descripció de les variables observades (mesures de tendència central, variabilitat, assimetria i curtosi), podrem observar els individus amb puntuacions extremes, descobrir errors de codificació de les variables, etc; aspectes els quals ens portaran a la depuració de les dades extremes o que no ens interessin.

En la nostra investigació treballem amb els quatre arxius de dades: infant, família, mestre i ambient.

El procediment FREQUENCIES permet realitzar diferents operacions estadístiques entre les quals escollim les següents:

- DISTRIBUCIO DE FREQUÈNCIES:

Ens és molt útil pel fet de resumir grans quantitats de dades. En el nostre cas disposem de:

- Freqüència absoluta (nombre de vegades que es repeteix un valor)
- Freqüència acumulada (suma de les freqüències absolutes)
- Proporció (cocient entre la freqüència absoluta i el nombre total d'observacions)
- Percentatge (proporció multiplicada per cent)
- Proporció acumulada (suma dels percentatges)
- Percentatge vàlid (coincideix amb el percentatge, quan es disposa de tots els valors).

- MESURES DE TENDENCIA CENTRAL:

Equivalen als valors representatius de la distribució. El més representatiu és la mitjana (valor promig de la distribució), tot i que també són importants la mediana (valor que ocupa el lloc central d'una sèrie de valors ordenats deixant a cada costat el 50 % dels mateixos), i la moda (valor que més es repeteix). Aquest darrer paràmetre ens determinarà si la distribució és unimodal, bimodal o amodal.

- MESURES DE VARIABILITAT O DISPERSIO:

Ens indiquen com estan agrupats els valors. Com a principals mesures hi destaquen: el rang (amplitud, recorregut o distància entre els valors mínim i màxim de la distribució), variança (mitjana dels quadrats de les desviacions de cada valor respecte a la seva mitjana), desviació estàndar (arrel quadrada de la variança) i error estàndar (cocient entre la desviació estàndar i l'arrel del número de valors).

- ASIMETRIA I CURTOSI:

L'asimetria ens assenyalaque una distribució és simètrica quan l'eix que passa per la mitjana la divideix en dues parts simètricament iguals, o és asimètrica en el cas contrari.

Per calcular el coeficient d'asimetria hi ha diversos pro

cediments, sent el més utilitzat el "Mètode dels Moments" (citat per Spiegel 1977, Amón 1981, Bisquerra, Echeverría i Rodríguez 1983, entre d'altres) que es simbolitza per "g1":

si $g1 > 0.5$ asimetria positiva (sesg cap a l'esquerra)

si $-0.5 > g1 > 0.5$ simetria

si $g1 < -0.5$ asimetria negativa (sesg cap a la dreta).

Això ens permetrà observar la positivitat o negativitat dels diversos ítems.

El grau d'asimetria defineix també la relació existent entre les mesures de tendència central:

Mitjana = Mediana = Moda = Simetria

Moda < Mediana < Mitjana = Asimetria positiva

Moda > Mediana > Mitjana = Asimetria negativa.

La curtosi correspon al grau d'apuntament en la part central d'una distribució. Tot i que existeixen diferents coeficients, el més utilitzat és el "g2":

si $g2 > 0.5$ distribució leptocúrtica (forma de pic)

si $-0.5 > g2 > 0.5$ distribució mesocúrtica (forma normal)

si $g2 < -0.5$ distribució platicúrtica (forma aplanada).

En certa manera l'Estadística Descriptiva ens apunta si la distribució és o no normal.

CONSTRUCCIO DEL TEST I JUSTIFICACIO ESTADISTICA

Per la construcció i justificació estadística dels IAL-2, IAL-3 i IAL-4 seleccionem les proves que considerem més adequades de diferents procediments de l'SPSS: CROSSTABS, NPAR TESTS, FREQUENCIES i RELIABILITY.

L'objectiu és extraure aquelles variables més vàlides i fiables per a mesurar les actituds envers la lectura dels infants de 5è. d'EGB, per a poder redactar l'inventari o escala definitiva.

- COEFICIENT "R" DE PEARSON:

L'objectiu és comprovar la validesa dels IAL'S; si real

ment aquests inventaris mesuren les actituds envers la lectura.

Tal com havíem parlat en l'apartat de validesa (veure **Capítol 3: "Instrumentació: factors personals"**), comprovem a través d'aquest coeficient "R" la validesa de contingut, de constructe i concurrent.

Es la prova més utilitzada per calcular el coeficient de validesa. També l'utilitzarem per a estudiar la correlació existent entre les variables dels IAL'S (veure **"Proves d'associació i correlació"**, d'aquest mateix capítol).

- COEFICIENT " α " DE CRONBACH:

Per a l'estudi de la fiabilitat interna utilitzem aquest coeficient, tot i que no pertant a la versió que posseim de l'SPSS. Tanmateix el calculem degut a la importància que poseeix per la fiabilitat.

Es pot aplicar a escales d'ítems amb dos o més valors; i és més interessant la seva aplicació com més gran sigui la mostra.

- COEFICIENT "W" DE KENDALL:

Per a l'estudi de la fiabilitat externa fem servir d'aquesta prova perquè ens permet comprovar l'existència o no, de concordança entre les variables ordinals.

Amb aquesta prova podem treballar amb més de dues variables, com és el nostre cas.

La W de Kendall és un valor que pot estar entre 0 i 1, però no és mai negatiu. Com més s'apropi a 0, vol dir que no hi ha diferència significativa entre les mitges i a l'inrevés, a propant-se a 1 hi ha diferència significativa, fet que portarà a acceptar la Hipòtesi Nul.la.

Aquesta prova és útil per a estimar la fiabilitat entre proves.

- COEFICIENT "T" DE KENDALL:

Aquesta prova ens permet observar la correlació entre dues variables; encara que requereix que les variables siguin mesurades com a mínim en una escala ordinal.

Tot i que segueix el mateix procés que la correlació de Spearman, acostuma a mostrar valors inferiors; encara que amb dós porten associat un grau de significació idèntic, que els fa arribar a la mateixa conclusió.

- PERCENTILS:

De nou utilitzem el procediment FREQUENCIES que s'ha treballat per a la Descriptiva, però dins l'anàlisi de freqüències ens interessen els percentils, els quals ens indicaran la distribució de la corba.

Així doncs la baremació teòrica que presentàvem en el moment de creació dels IAL'S serà corroborada o no a partir dels resultats que en aquesta prova obtinguem.

PROVES DE NORMALITAT, ASSOCIACIO I CORRELACIO

Els estudis que no aconsegueixen els "supòsits paramètrics" (Bisquerra, 1987), els quals inclouen, entre d'altres, característiques com l'existència de mostres petites ($N < 30$), homoscedasticitat (dispersions no equivalents de dues o més distribucions) o bé l'ús d'escala d'interval; comporten l'haver de treballar amb Estadística anomenada No Paramètrica.

L'Estadística No Paramètrica inclou un conjunt de proves que s'apliquen sense necessitat de fer cap tipus de suposicions sobre les distribucions origen de les variables estudiades. En destaquen bàsicament les proves de contrast i de correlació.

Utilitzarem dos procediments de l'SPSS: NPAR TESTS i CROSSTABS.

- PROVA DE KOLMOGOROV-SMIRNOV:

Se centra en analitzar l'ajust d'una distribució observada a una distribució teòrica (normal).

Es la prova més utilitzada per l'estudi de la bondat d'ajust. Compara dos tipus de freqüències: les del model teòric o esperades, i les observades en la mostra o bé empíriques. L'existència de petites diferències s'atribueix a errors aleatoris; però quan les diferències observades entre ambdues distribucions superen uns marges establerts es rebutja la hipòtesi de normalitat.

Correspon a la prova de la Xi quadrada per l'estadística paramètrica. Generalment, les irregularitats en la distribució es revelen millor mitjançant la Xi quadrada, tot i que les desviacions en la forma d'una distribució es detecten millor amb aquesta.

- PROVA DE "XI" QUADRADA:

Amb aquesta prova pretenen comprovar si existeixen diferències estadísticament significatives entre dues distribucions, és a dir si hi ha associació entre elles. La hipòtesi nul·la parteix de que no existeixen diferències significatives. En el nostre cas treballem la comparació a través d'una doble via:

per una banda amb les distribucions observades amb dades independents (p.ex. en el cas de mesurar dades de la família, del mestre... que són dades que no tenen res a veure unes amb les altres)

i per l'altra amb les distribucions observades amb dades relacionades (p. ex. en el cas de mesurar diferents aspectes sobre un mateix nen).

- COEFICIENT "R" DE PEARSON:

Es la prova més utilitzada per mesurar l'existència de correlació entre variables, o sigui, si difereix significativament de 0.

Dues variables són independents quan no tenen cap relació, quan la seva correlació és nul·la; tot i que normalment no s'acostuma a donar el 0. Quan hi ha correlació estadísticament significativa diem que hi ha dependència entre les variables, que pot ser positiva o negativa, segons el coeficient de correlació.

El coeficient de correlació és un valor que es troba entre el -1 i l'1, trobant-se els valors en el camp de les Ciències Socials i de l'Educació desglossats en els esmentats per García Hoz i Pérez Juste (3):

$r = 1$	correlació perfecta
$0,80 < r < 1$	correlació molt alta
$0,60 < r < 0,80$	correlació alta
$0,40 < r < 0,60$	correlació moderada
$0,20 < r < 0,40$	correlació baixa
$0 < r < 0,20$	correlació molt baixa o despreciable
$r = 0$	correlació nul·la.

Seguidament es treballa amb els graus de llibertat per acabar de corroborar-ho. Quan més grans siguin els graus de llibertat, major significació i fiabilitat tindrà el coeficient de correlació.

En aquests dos procediments ("R" i χ^2) utilitzem les dades dels quatre arxius: Nen, Família, Mestre i Botigues; però volem assenyalar que a partir d'ara treballarem solament amb les dades de l'arxiu del Nen, degut fonamentalment a dues raons:

en primer lloc perquè inclou les dades que més ens interessin i que tenen una entitat suficient com per a poder treballar amb elles de manera independent

en segon lloc perquè en els altres arxius en certa manera hi trobem dades més truncades, degut a l'interès de quedar bé al fill o en el cas del mestre, a ell mateix.

En certa manera ens interessa treballar amb menor nombre de variables, per tal d'aprofundir-hi més en els resultats.

PROVES DE CONTRAST

Continuant amb característiques de l'Estadística No Paramè

trica, aprofundirem en les proves de contrast, a través dels procediments de l'SPSS: NPAR TESTS, ONEWAY i ANOVA.

- PROVA "H" DE KRUSKAL-WALLIS:

"Es una de les proves no paramètriques més útils en investigació educativa" (Bisquerra, 1987) (4), coneguda també com l'"anàlisi de varianza unidireccional", i s'utilitza per decidir si diverses mostres independents procedeixen de diferent població; és a dir, si existeixen diferències entre les seves mitjanes. La variable independent ha de ser mesurada com a mínim en una escala ordinal.

Es una generalització del test U de Mann-Whitney, i ambdós són mètodes molt eficaços per a les distribucions normals.

- PROVA "U" DE MANN-WHITNEY:

La prova de rangs Mann-Whitney ("U") es basa en la prova de Wilcoxon per a mostres independents. El seu objectiu se centra en provar si dos grups independents procedeixen d'una mateixa població; hipotitza que dues mostres independents de poblacions tenen la mateixa distribució, tot i que la forma d'aquesta distribució no s'especifiqui. Les observacions d'ambdues mostres són primer combinades i ordenades des dels valors més petits fins els més grans.

Es una de les proves més importants per a comparar grups amb dades independents, l'objectiu de la qual s'encara vers el rebutjar la hipòtesi nul·la, que tindrà lloc quan el seu valor "U" sigui igual o menor que el valor crític "U".

Tal com especifica Sachs (1978): "la probabilitat de que una observació obtinguda a l'atzar de la primera població superi una observació aleatòria de la segona població és diferent de 1/2" (5).

Es l'equivalent del Test T de Student per l'estadística paramètrica, per a comparar les mitjanes de dues distribucions contínues.

- TEST "T" DE STUDENT:

L'objectiu d'aquest Test és comparar dues mitjanes. Es parteix de la hipòtesi nul.la de que no existeixen diferències significatives entre els dos grups; fet que reflecteix que les dues mostres poden considerar-se com a procedents d'una mateixa població i, les diferències observades són degudes a l'atzar.

- TEST DE BARLETT:

Ens determina si hi ha homocedasticitat o no, de les variacions dels diferents grups mostrals de tamany iguals o bé diferents.

Quan les dades s'ajusten bé a una distribució normal pot utilitzar-se aquest test per a verificar la hipòtesi nul.la d'homogeneïtat de les variacions de diferents grups mostrals. Aquest test és el resultat de la combinació d'un test de normalitat molt sensible amb un test d'igualtat de variacions, menys sensible.

- PROVA DE SCHEFFE:

Serveix per a realitzar comparacions de parelles de mitjanes. Requereix àmplies diferències de significació entre les mitjanes, exigència que no succeeix amb altres mètodes. Aquestes són ordenades des de les més petites fins les més elevades, sent assenyalades amb asterisques aquelles que difereixen significativament de 0.05.

Si en comparar múltiples parelles de mitjanes hi ha una exagerada diferència, caldrà rebutjar la hipòtesi nul.la.

ANALISI DISCRIMINANT

Es tracta d'un procediment per a classificar les diferents variables existents a l'arxiu del nen i conèixer quines d'elles són les més destacades.

El conjunt de variables es distribueix en diversos grups;

dins els quals podrem observar quines d'elles són les que més discriminen, tot tenint present les actituds envers la lectura, a través de I3R.

Per una banda s'observa si els grups queden suficientment discriminats entre ells, i per una altra quines són les variables que més discriminen dins de cada grup. Les variables reduïdes són conegudes com a "variables canòniques".

- LAMBDA DE WILKS:

Coneguda també com l'"estadístic U", serveix per a contrastar alhora una sèrie de grups a partir d'un conjunt de variables.

El seu valor serà més petit quan més gran sigui la disparitat entre els grups que es comparen, i a la inversa. Tindrà el valor de 1 quan la mitja és igual en tots els grups.

- ESTADÍSTIC "F":

L'estadístic "F" de Fisher ens indica un valor que ens permet veure si la probabilitat de Lambda es o no significativa.

ANALISI FACTORIAL

Es tracta d'una tècnica l'objectiu de la qual consisteix en resumir al màxim una àmplia informació que posseïm formada per un grup de variables.

En primer lloc s'identifica un nombre de factors, inferior al de les variables, mitjançant el qual es pugui descriure el fenomen observat de manera simplificada.

Al llarg dels temps s'han anat creant diversos mètodes per a efectuar l'extracció dels factors.

En el nostre cas pretenem observar els factors que més han influït sobre les actituds envers la lectura.

Els models utilitzats per l'anàlisi de factor acostumen a ser quantitativs (tal com treballem amb l'SPSS); tot i que tam

bé s'està començant a treballar amb dades qualitatives, (tal com utilitzarem amb el paquet SPAD).

- TEST D'ESFERICITAT DE BARLETT:

El seu objectiu consisteix en comprovar la correlació entre les variables a partir de la matriu de correlacions creada (que hauria d'ésser una "matriu identitat", la qual està formada per valors 1 en la diagonal principal i la resta són 0).

Si obtenim un valor elevat de la X_2 podrem rebutjar la hipòtesi nul·la, i, per tant, se'ns demostrarà que les variables estan correlacionades. Si, al contrari no podem rebutjar la hipòtesi nul·la, haurem de replantejar-nos el continuar realitzant una Anàlisi Factorial.

- INDEX DE KAISER-MEYER-OLKIN:

Aquest índex pretén mesurar les magnituds dels coeficients de correlació observats amb les magnituds dels coeficients de correlació parcial.

Si el valor de KMO és petit vol dir que les correlacions entre parelles de variables no poden ésser explicables per les altres variables, i, per tant, es millor no continuar amb l'Anàlisi Factorial.

Per a la interpretació de l'índex KMO existeix el següent barem (Bisquerra, 1989, pp. 297):

1	>	.90	molt bo
.90	>	.80	meritori
.80	>	.70	mitjà
.70	>	.60	mediocre
.60	>	.50	baix
		.50	innacceptable

- METODE DE ROTACIO VARIMAX:

La matriu factorial indica la relació que hi ha entre els factors i les variables, però no sempre és massa senzilla la seva interpretació. Per això s'han creat els mètodes de rotació factorial, cara a una interpretació més fàcil, consistents en fer girar els eixos de coordenades que representen

els factors, fins aconseguir que s'apropin el màxim a les variables.

Hi ha diversos mètodes de rotació, però els de tipus ortogonal, com és el Varimax, són els que presenten més avantatges per a la interpretació. A través de diferents passos es van simplificant les dades: els factors a través d'Equamax i les variables a través de Quartimax.

2. EL PAQUET S.P.A.D. (SYSTEME PORTABLE POUR L'ANALYSE DES DONEES):

INTRODUCCIO A L'S.P.A.D.

Considerem que abans d'entrar pròpiament a explicar com és aquest paquet informàtic i com l'hem treballat en el nostre cas concret, cal explicar quatre trets essencials de l'Anàlisi de Dades, els quals ens ajudaran a comprendre millor el procés realitzat.

- Origen i concepte d'Anàlisi de Dades:

Es considera Karl Pearson (1901) com el pare de l'Anàlisi de Dades, ja que és ell mateix el que posa la primera base dels "components principals" en Anàlisi de Factor, tot buscant per canvi d'eixos, noves variables independents entre elles. Ronald A. Fisher (1935) és un geni de l'estadística matemàtica, la qual és fonamental per a l'Anàlisi de Dades. C. Spearman (1904) llença les primeres anàlisis factorials en el sentit psicològic; aquestes difereixen sensiblement de les anàlisis en components principals de Pearson.

Els components principals són els trets essencials que recorren l'organització d'un núvol de punts; són els eixos principals d'inèrcia de les correspondències.

Les Anàlisis de Dades es coneixien abans que l'ordinador, però amb ell se'n va poder extraure el màxim de suc.

L'Anàlisi de Dades no és solament "una descripció de les

taules numèriques" (com molt diuen), ni tampoc és solament "un conjunt de tècniques estadístiques per a tractar els problemes en nombroses dimensions", sinó que "és una manera d'abordar els problemes d'examen estadístic"... , "és una nova manera d'estar davant les dades"... (6) a través de deu etapes diferents.

Se centra en l'obtenció i avaluació crítica de dades numèriques i de freqüències. Es la tècnica de la busca sistemàtica d'informació sobre fenòmens, estructures i processos; fa servir per això un conjunt de dades, representacions gràfiques i mètodes matemàtics i estadístics. No es tracta primordialment d'associar probabilitats a les dades i d'establir resultats significatius, sinó d'establir resultats "pràcticament" significatius; no compta la significació estadística, sinó la significació pràctica.

El nom d'"anàlisi de correspondències" neix el 1962 amb J. P. Benzécri, que en un curs comenta: "...no es limita a extreure factors de tota taula de nombres positius. Ella col·labora a la preparació de les dades, de les regles, com la codificació sota la forma disjuntiva completa; ajuda a criticar la validesa dels resultats; forneix de procediments eficaços de discriminació i de regressió; es conjuga harmoniosament amb la classificació automàtica" (7).

- Tipus d'Anàlisi de Dades:

L'anàlisi de dades pot ser de dos tipus: parcial o bé total, les quals inclouen alhora altres anàlisis.

a) Anàlisi parcial:

inclou regressió (busca explicar certes variables de la taula en funció d'altres variables o tractaments concrets) i segmentació (es realitza quan algunes variables serveixen de criteris per a distribuir la població inicial en subgrups d'individus).

b) Anàlisi total:

inclou anàlisi Factorial (es basa en descripcions so

ta la forma de cartes definides per uns factors) i classificació automàtica (es basa en la realització de representacions en forma d'arbre).

Degut a que serà el tipus d'anàlisi amb el que treballarem, creiem important l'aprofundir-hi una mica més.

En l'Anàlisi Factorial es distribueixen les dades segons una perspectiva; com més lluny es troba l'objecte de l'individu, reflecteix una menor preferència, i com més aprop, una major preferència.

Cada eix reflectirà un objecte per individu. Així doncs si analitzem quatre objectes per individu, posicionarem 4 eixos, si n'analitzem deu, posicionarem 10 eixos. Si hi ha moltes dades es realitza una síntesi del "núvol de dades", tenint una posició central i una altra d'allunyada.

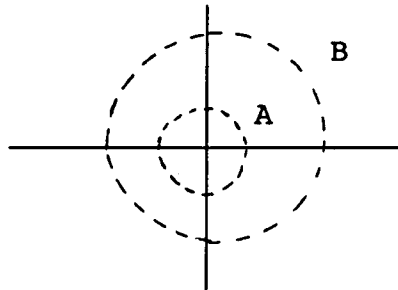

Figura 4. Esquema de la representació gràfica d'un núvol de dades.

El puntejat de línies A reflecteix la posició més central (o més preferida), i el puntejat de línies B reflecteix la posició més allunyada (o menys preferida) del centre de gravetat.

Per tal d'esquematzar més els resultats de l'anàlisi de dades, s'introdueixen una sèrie de variables que no han participat en el càlcul dels factors per a crear aquest primer dibuix, però que ara ens poden ajudar a il·lustrar millor les que havíem utilitzat. Així tenim:

- Elements principals o actius: són els que participen a

l'elaboració estadística dels factors

- Elements suplementaris o il.lustratius: són els factors que no hi participen d'una manera directa.

En la Classificació Automàtica s'inclouen diferents tipus de mètodes, sent un dels més utilitzats el de classificació jeràrquica.

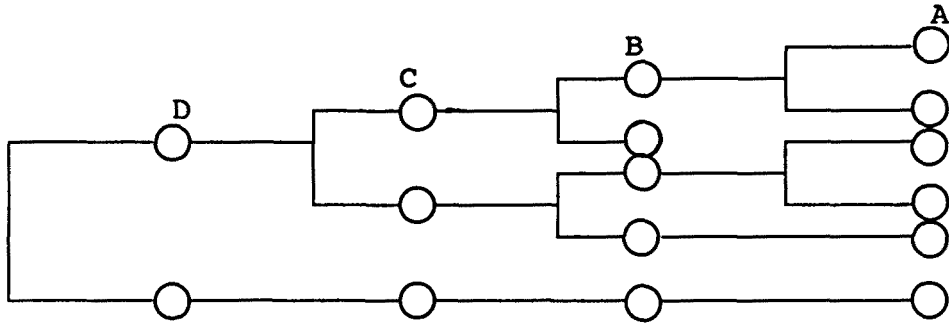

Figura 5. Representació gràfica d'una Classificació Ascendent Jeràrquica.

En aquesta representació la part més esquerra (D) indica la classificació més simple, i a partir d'aquí van derivant a més complexe i més detallat (A).

En comptes de treballar amb 60 dades (que englobavem en els 16 punts de la classificació), ara resumirem i ho farem en quatre, tal com es mostra en la figura següent:

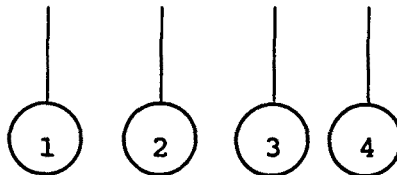

Figura 6. Representació gràfica d'una Classificació Ascendent Jeràrquica esquematitzada.

Cada número concret equival a A, B, C i D, que contemplàvem en la representació anterior.

Per les dades numèriques ens adonem de que l'1 i el 2 són bastant similars; i per això pensem la possibilitat d'aglutinar-los en un de sol (equivalent al número 5):

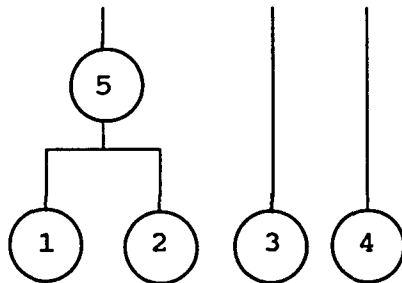

Figura 7. Representació gràfica de la reducció de la Figura 3.

Sense perdre de vista l'interès per aglutinar dades, anem realitzant posteriors representacions.

- Etapes de l'Anàlisi de Dades:

L'anàlisi de dades no es redueix a una fórmula, sinó que és un procés de deu etapes (veure **Figura 8**), les quals creiem necessari esbrinar.

ETAPA 1. El dossier d'estudi

es refereix a les característiques concretes de l'estudi que hem realitzat; es tracta de dades tant de tipus quantitatiu com qualitatiu, les quals s'elaboren de manera informàtica i on es té present l'existència de valors que incordien.

En el nostre cas concret tenim 895 nens amb les següents característiques:

- J1= escola: 1= escola 1a. - escola 2a. - ...
- J2= sexe: 1= masculí, 2=femení
- J3= edat: 1= 10 anys, 2=11 anys -...

ETAPA 2. Extracció de les dades

per tal d'organitzar la gestió de les dades donem a cada individu un ID= número d'identificació absolut; que el distingirà de tots els altres (en el nostre cas: ID01, ID02,

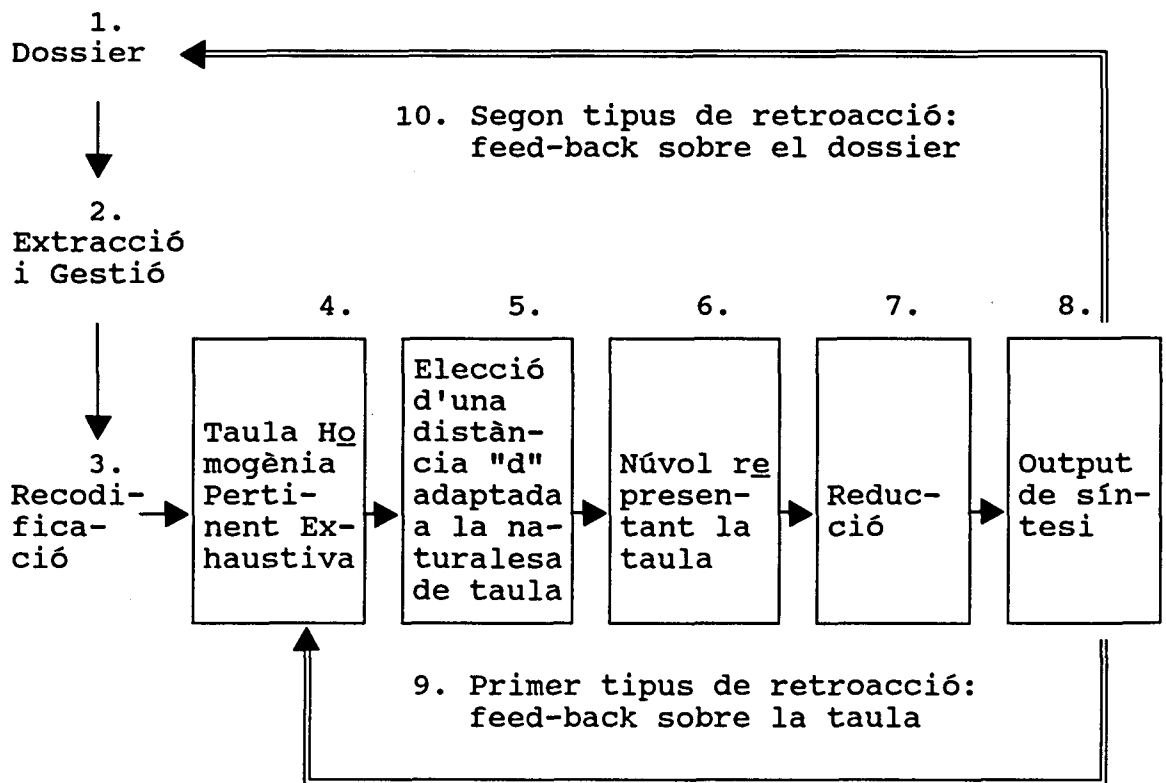

Figura 8. Cadena de les etapes de l'Anàlisi de Dades.

...); i seguidament introduïm les dades en un gran full de doble entrada: "J" o bé abcises (variables) i "L" o bé coordenades (individus). Cada casella correspon al valor d'una variable concreta d'un individu concret.

Aquesta és l'estructura més simple per a obtenir un fitxer de dades ordenat que, posteriorment han d'ésser extretes i regides informàticament amb certs estatuts definits per l'estratègia estadística (filtres, ponderacions, codis sense respostes, etc).

ETAPA 3. Codificació de les dades

les variables tenen codis diferents. P. ex. JO és un codi sense sentit numèric, és una variable amorfa; és simplement el codi de l'identificador. J1, J2 o J3... no són varia-

bles amorfes, ja que J1 = escola (variable ordinal), J2 = sexe (variable nominal), J3 = curs (variable ordinal)...

La taula de dades és una imatge numèrica de la realitat; la codificació tradueix en nombres la realitat. A vegades cal recodificar algunes dades per fer-les compatibles a l'ús de certs algorismes.

P.ex. en el cas anterior podem tenir:

J = escola (J1=pública, J2=privada)

S = sexe (S1=nen, S2=nena)

C = curs (C1= primer, C2=segon, C3=tercer, C4=quart)

Si el nostre cas es tractés d'una nena que va a una escola pública i esta fent tercer; codificaríem les dades de la següent manera:

J1	J2	S1	S2	C1	C2	C3	C4
1	0	0	1	0	0	1	0

i així tindríem la codificació completa.

En aquesta etapa es pretén entrar a les taules, sota un mateix criteri de codi, tot i que la naturalesa de cada variable pugui ser diferent.

ETAPA 4. La taula de dades

havent realitzat les recodificacions (p. ex. en el cas d'una variable contínua com podria ser el pes del nen, en comptes de posar 164 cms, 162 cms... posem 64, 62...) tenim la taula de dades, que no és més que un extracte, eventualment elaborat després de les operacions de recodificació.

Aquesta taula s'extrau del dossier i és deguda a recodificació; pot ésser de naturalesa diversa: contingència, freqüència, regressió...

Segons Benzecri tota taula ha de posseir les següents qualitats:

- Pertinença: l'objecte del recull està ben definit i el problema té un sentit

- Homogeneïtat: va més enllà de la regla del bon sentit que no cal barrejar papers i carteres

- Exhaustivitat: les diferents zones del domini d'investiga

ció són ben recobertes pel recull.

ETAPA 5. Selecció de les distàncies

en comptes de parlar de la distància que hi ha entre l'individu X i l'individu Y, parlarem d'índex de distància tot dient "elecció de la distància", ja que distància a seques volrà dir mesura dels enllaços, vàlid tant per entre individus com per entre variables.

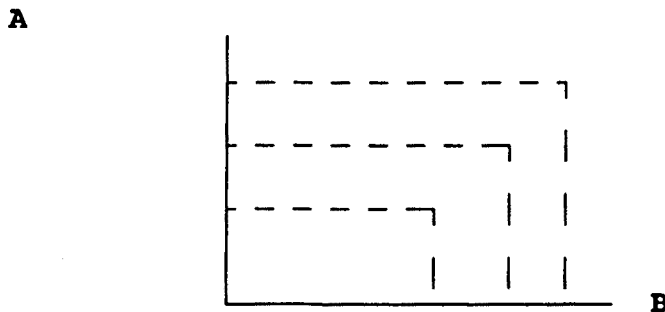
Les distàncies es poden calcular entre individus, entre variables, entre classes...

La selecció de les distàncies vindrà també en funció del tipus de dades que tinguem: si són contínues, discontinúes o bé lògiques.

ETAPA 6. Selecció dels núvols

en relació amb l'elecció de la distància, cal trobar una forma de representació de les dades. Cal buscar:

- un espai on posar els punts
- eixos en aquest espai (horitzontal i vertical)
- coordenades sobre els eixos

en aquest exemple de representació obtindríem un núvol de 3 punts i les coordenades respectives, en un plànol de dues dimensions.

En realitat trobar el núvol representatiu de la taula és un dels problemes més complicats de l'anàlisi de dades.

Relacionat amb el punt anterior, poden elaborar-se repre-

sentacions algebràiques o geomètriques, en forma de núvols.

ETAPA 7. Reducció de les dades

cada punt del núvol correspon alhora a dues dimensions (l'A i la B). El fet de que A i B tinguin alguna relació, farà que el núvol tingui una forma estructurada, amb un centre de gravetat G, que és on concorden els dos eixos factorials (F1 i F2).

F1 i F2 són dos eixos principals d'inèrcia, eixos factorials. La G equival a l'individu situat al centre de gravetat del núvol (no és sempre real, sinó fictici). A partir d'aquí es van observant les tendències de la dispersió.

Es poden aplicar tècniques de reducció (factors, classes, etc). La reducció de les dades passa per diferents etapes, d'on l'ordinador és essencial per la seva aplicació.

Dins les tècniques geomètriques la més coneguda és l'Anàlisi Factorial, que suposa construir un núvol de punts. De totes les rectes de l'espai s'escull la que té més inèrcia (més punts), i s'anomena eix factorial. Es la millor de totes les rectes; a partir d'aquí en crearem una altra de perpendicular.

Dins les tècniques algebràiques d'elles dependrà la bona adequació entre la cadena i la realitat.

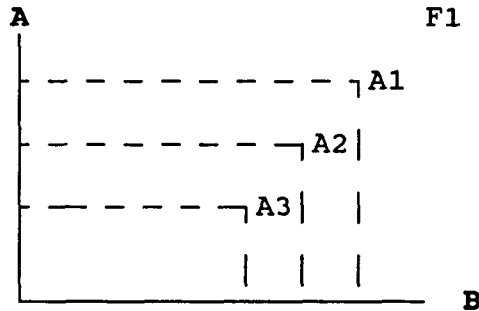
ETAPA 8. La síntesi de dades

hi ha tants eixos com variables. En aquest exemple en tenim dos. En el núvol no es reflecteix el cent per cent de la inèrcia total, pel que perdem informació, ja que ho descrivim tot en funció d'una sola variable: la F1.

Cal organitzar les sortides, depenent de la naturalesa estadística i del suport informàtic: núvols etiquetats, factors documentats... damunt paper, discos...

ETAPA 9. El retorn a la taula

si retornem a la taula inicial tenim:

Es guanya operacionalment tot i que es perd precissió.

Tot sovint cal retornar a la taula de dades estudiant per a reconstituïr les dades que falten, estudiar els elements il.lustratius o suplementaris, simular resultats diferents per a validar síntesi, etc...

ETAPA 10. El retorn al dossier

l'elaboració de l'eix F1 es fa únicament amb l'ajuda de dues variables. Cada individu en la posició F1 és localitzat per la variable J0 (identificador).

Gairebé sempre cal retornar al dossier per tal d'enriquir les síntesis, efectuar les regressions, rebuscar les discriminacions, comparar els mètodes o efectuar altres comprovacions.

- Característiques de l'S.P.A.D.:

El paquet informàtic S.P.A.D. (Système Portable pour l'Analyse des Données) es caracteritza per un doble aspecte:

- centrat en l'anàlisi estadística exploratòria, considerada com la forma moderna de l'Estadística Descriptiva Multidimensional

- aplicable a grans taules i sobretot a tractaments de dades d'enquesta

- aplicable a l'anàlisi de dades textuals de tota mena.

Treballa amb el llenguatge Fortran (versió 1975) normalitzat compatible. Tot i que té els seus propis útils de gestió i recodificació; pot cohabitar amb altres programes com els B.M.D.P. (Biometria), G.L.I.M. (Models log-lineals) o S.A.S.

(Estadística General).

Neix pròpiament com a programa independent l'any 1983 a París per un equip de professionals de la informàtica i la matemàtica, com: Ludovic Lebart, Alain Morineau, Tomàs Aluja, entre d'altres.

Cal dir però que existeix un equip de treball i estudi, a París i Sèvres, que estan contínuament treballant per a obtenir noves versions millorades i ampliades. De moment han sortit al carrer les del 1984, 1985 i 1987; i acaba d'aparèixer la del 1989.

El Programa SPAD engloba tres blocs els quals es desglossen en tota una sèrie d'etapes, i que són:

- Tractament de Dades Numèriques:

conté les operacions previstes per la gestió i el tractament estadístic de dades numèriques. Engloba diferents grups, amb diverses etapes cadascun d'ells:

- . assentament
- . recodificacions i transformacions
- . selecció de dades
- . estadístiques clàssiques
- . anàlisis factorials
- . classificacions
- . gestió pròpia

- Tractament de Dades Textuals:

analitza les dades textuals de tot tipus, però especialment l'anàlisi de preguntes obertes de les enquestes. En una de les etapes permet connectar amb les Dades Numèriques i treballar plegats ambdós tractaments, tot i que hem d'assenyalar que encara es troba bastant en procés d'experimentació.

S'inclouen diferents grups i etapes:

- . assentament
- . construcció de taules a analitzar
- . anàlisi
- . caracterització dels textos
- . gràfiques factorials

- Mètodes d'Anàlisis Locals:

es tracta de mètodes de classificacions i anàlisis factorials sota la força de contingüitat. Es però dels que menys

d'utilitzen. Engloben dos grups:

- . definició de la contingüitat
- . anàlisis locals.

ETAPES REALITZADES AMB EL S.P.A.D. EN LA NOSTRA INVESTIGACIO

Totes les etapes segueixen el mateix esquema:

- Paràmetres del procediment:

característiques concretes molt generals que especifiquem per aquesta etapa. Cada etapa té els seus paràmetres particulars.

- Paràmetres del fitxer d'entrada:

tota etapa té un fitxer d'entrada que no és més que el fitxer de sortida de l'etapa anterior. Els paràmetres d'aquest fitxer reflecteixen les característiques que li venen donades a l'etapa. Es tracta d'un fitxer "de lectura".

- Paràmetres enregistrats pel fitxer de sortida:

es tracta dels paràmetres que omplim per tal d'especificar les característiques que volem per l'etapa que just ara segueix. Es tracta d'un fitxer "d'escriptura".

Existeixen també els Fitxers Auxiliars, que permeten la comunicació automàtica dels resultats entre les etapes.

- Descripció de l'etapa:

repassat el fitxer d'entrada i llegit el de sortida, podem obtenir per pantalla o bé impresa, l'etapa creada gràcies a aquests dos fitxers i que en el fons és el que ens interessa, ja que els fitxers no són més que "procediments de pas", intermediaris entre les etapes.

Aquí se'ns presentaran normalment llistats de paraules o bé variables (depenent si utilitzem l'SPAD-T (Spad-Textual) o bé l'SPAD-N (Spad-Numèric) i els corresponents processos estàdístics realitzats en cada cas (freqüències, mitges...).

- Presentació gràfica de l'etapa:

algunes de les etapes tenen la possibilitat d'ésser representades gràficament, i per tal d'efectuar-les utilitzarem sempre el mateix nom: GRAFK (etapa de representació gràfica).

Lògicament de les nombroses etapes existents hem utilitzat aquelles que hem cregut més convenients pel nostre estudi, centrat en l'anàlisi profunda de les dues qüestions obertes que presentàvem a l'IAL-1:

1. PER MI LLEGIR ES ...

2. CREC QUE LLEGIR ES MOLT IMPORTANT PERQUE ...

Hem utilitzat un dels blocs que comentàvem en l'apartat anterior: el tractament de Dades Textuals. Del tractament de Dades Numèriques solament hem assenyalat les etapes d'enllaç; l'ús complet d'aquest se solaparia amb etapes estadístiques que ja han estat efectuades amb l'S.P.S.S.

En el **Quadre 5** es mostren les etapes realitzades i les interrelacions existents entre elles. Amb una asterisca (*) assenyallem les etapes que estem treballant en aquests moments, tot i que encara no podem donar resultats definitius.

INTRODUCCIO DE LES DADES

De les dades brutes que tenim creem tres grans arxius de dades:

- NURIA.TXT:

Està format pels textos corresponents a les dues frases primeres de l'IAL-1: "Per mi llegir és..." i "Crec que llegir és molt important perquè...".

Hem entrat les frases dels alumnes amb el processador de textos WORD-STAR amb les següents característiques concretes:

----A101

frase primera de l'individu nº 1, escola A o primera i aula 1

++++

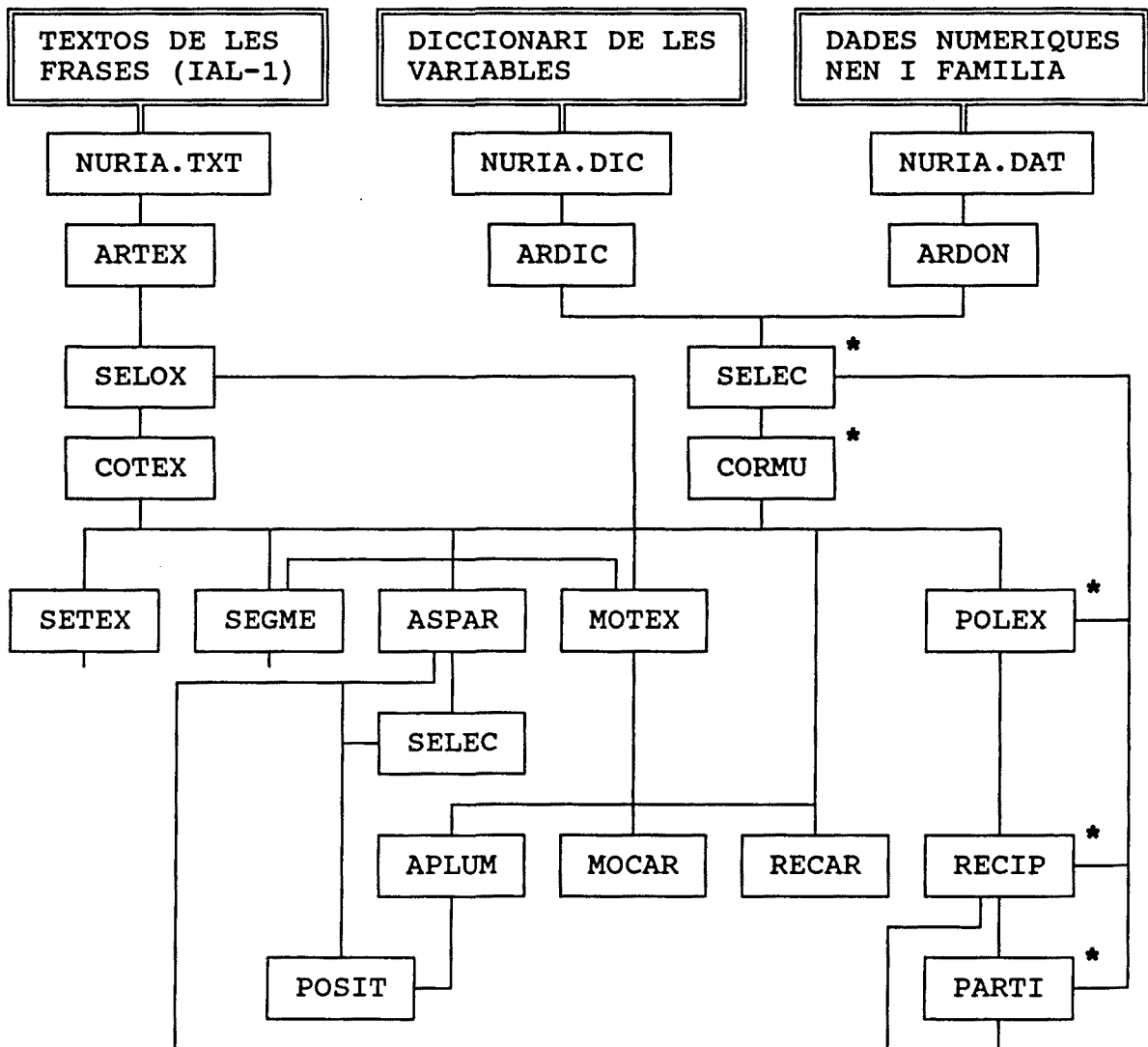
frase segona del mateix individu nº 1

----A102

frase primera de l'individu nº 2

++++

. . . etc

Quadre 5. Esquema general de les etapes realitzades a través del programa SPAD.

S'entren totes les paraules en minúscula, perquè sinò una mateixa paraula escrita en minúscula tota sencera i la mateixa però encapçalada en majúscula, les considera com dues paraules diferents.

- NURIA.DIC:

Està format aquest arxiu pel diccionari de totes les va

riables amb les que volem treballar en l'Arxiu de Dades Numèriques.

Algunes de les variables entrades i treballades a través de l'SPSS les eliminem perquè les considerem excessivament extenses i ens proporcionen una informació no massa important per aquest estudi en concret. Concretament eliminem:

a) De l'arxiu de dades de l'infant:

EA: Escoles Anteriors.

no conté la suficient informació ni l'interès per l'anàlisi de les frases. Té 19 possibilitats de resposta.

AWE: Quines activitats realitza els caps de setmana.

hi ha 129 respostes diferents, que són molt difícils de refondre en una menor quantitat. Tanmateix considerem que no són excessivament interessants per aquest estudi.

QFM: Quan escullo un llibre per a llegir, amb el que més em fixo és.

ens trobem amb el cas de que, una vegada estudiades totes les possibilitats en trobem un total de 201. Com que per aquest estudi ho considerem massa exagerat i no ens interessa aprofundir, l'eliminem.

TLS: Recordes el títol d'algun dels llibres que has llegit en aquest curs (en castellà)

TLN: Idem (en català).

són dues variables amb 353 possibilitats de resposta cadascuna d'elles. Es tracta d'un recull exhaustiu del títol de sis llibres que recordin haver llegit en castellà i de sis en català; i que pel nostre estudi no ens interessa ara aprofundir.

TCS: Recordes el títol d'algun dels llibres que tens tú a casa (en castellà)

TCN: Idem (en català).

pregunta molt semblant a les anteriors (TLS i TLN), on hi ha 353 possibilitats de resposta, i la possibilitat d'obtenir cinc llibres en castellà i cinc en català.

LL: Els llibres que més m'agrada llegir són.

es tracta d'una qüestió on cal ordenar de menys a més els vuit tipus de lectures que pot efectuar un infant de deu anys. Hi ha infinitat de respostes que no ens interessin per a treballar amb l'SPAD.

b) De l'arxiu de dades de la família: no n'eliminem cap.

En sí l'arxiu NURIA.DIC està format per la relació de totes les variables entrades i totes les seves possibilitats.

Cada variable és definida per quatre caselles, que per

fer-ho més entenedor ho hem muntat de la següent manera, i que imprès queda així:

3 TIPUS D'ESCOLA
PP01 PUBLICA
PP02 PRIVADA
PPMI MISSING ESCOLA

4 EDAT DEL NEN
ED01 10 ANYS
ED02 11 ANYS
ED03 12 ANYS
EDMI MISSING EDAT

Si ens fixem en el primer exemple (Tipus d'Escola) tenim: 3 = TIPUS D'ESCOLA (els 3 reflecteix el nombre de possibilitats totals de resposta), PP = les dues primeres lletres reflecteixen la consigna que donem nosaltres a la variable, i que en tot l'arxiu NURIA.DIC no es poden repetir en cap ocasió. 01 = reflecteix l'ordre de possibilitats de resposta. En el cas del missing decidim posar MI en comptes del número cor relatiu que li pertocqués, per tal de que destaquí bé.

Degut a que condensem totes les respostes en dues lletres, alguna d'ella (que en el diccionari de l'SPSS en tenia tres) ha variat, i per tant algunes no concorden.

NURIA.DIC queda compost per 250 variables (187 de l'arxiu de l'infant i 63 del de la família).

- NURIA.DAT:

Arxiu corresponent a les Dades Numèriques pures, entrades pel programa SPSS. Existeixen però alguns canvis:

-són eliminades de l'arxiu de dades les variables que ja hem esmentat a NURIA.DIC: EA, AWE, QFM, TLS, TLN, QFM, TCS, TCN i LL

- els valors missing (9, 99,...) passen a obtenir la darrera xifra de possibilitats, pel que seran valors variables. Si hi ha quatre possibilitats de resposta, el "5" equivaldrà al missing, i si n'hi ha 12, el missing tindrà el "13".

- són aglutinades variables que tenien gran nombre de res-

poste, tal com ens mostra la següent Taula:

VARIABLE (en SPAD)	NOMBRE DE RESPOSTES ANTERIORS	NOMBRE DE RESPOSTES ACTUALS
AS	16	4
EP	43	7
EM	35	6
PN PM PR PS	53	19
MI IV IN HV AN CV ME HN RL AP AT	99	8
KF KG	29	4
WL WM	24	7
KY KZ KJ KK	29	4

Taula 19. Reducció de les variables amb excessiu nombre de respostes possibles.

Tot seguit a través de NURIA.IN entrem el format de lectura de les dades, ja que sense ell NURIA.DAT no pot ésser legible.

Ara, a través dels tres macro-arxius NURIA.TEXT, NURIA.DIC I NURIA.DAT, tenim les dades brutes entrades i interpretables per l'SPAD.

Tot seguit especificarem les diferents etapes que hem aplicat, tant amb l'SPAD textual com amb l'SPAD numèric (amb el que estem treballant).

S.P.A.D.-T (Textual)

Recollits els textos a través de l'Arxiu NURIA.TXT passem a desenvolupar les etapes més interessants pel nostre estudi.

ARTEX

Etapa que assegura l'arxiu de dades textuais, fixant els espais corresponents, el nombre de respostes, el tipus de text i la llargada del text que pretenem.

SELOX

Etapa que selecciona el text o pregunta amb la que volem treballar a partir d'ara.

Hi ha la possibilitat de "filtre" (concretar un grup d'individus).

COTEX

Etapa que realitza la numerització del text. Aquest procediment reconeix les diferents paraules utilitzades, calcula les seves freqüències, selecciona les més freqüents i construeix la taula de contingència creant les respostes en línia i els mots en columna. Permet obtenir el llistat de formes lèxicals conservat en ordre alfabètic i en ordre de freqüència.

Realitzarem en primer lloc un COTEX total (amb totes les paraules utilitzades), i després anirem reduïnt el nombre de paraules d'acord amb les de màxima freqüència.

SETEX

Etapa molt relacionada amb COTEX, ja que realitza la numerització del text però afegint-hi els caràcters de cada paraula en concret.

Podem realitzar diferents SETEX segons augmentem o reduïm l'umbral de freqüència.

Realitzarem un SETEX total (amb totes les paraules utilitzades).

SEGME

Etapa que reconeix els diferents segments repetits o cadenes de paraules veïnes no delimitades per un separador fort, calcula les seves freqüències, selecciona les més freqüents i construeix la taula de contingència tot creuant les respostes en línia amb els segments en columna, on apareixen ordenades alfabèticament.

ASPAR

Etapa que efectua els càlculs i les edicions d'una anàlisi de correspondències a partir d'una taula de contingència on es creuen les respostes individuals amb les paraules.

Després de llistar les paraules apareix un histograma que representa les probabilitats a partir de l'umbral proposat. Cada línia de l'histograma equival a un eix (apareixen representats gràficament 15 eixos, i la resta solament de manera numèrica); veurem que n'hi ha alguns, al principi, molt més destacats, per tant són més significatius.

Per a la interpretació d'aquests eixos cal tenir en compte dos coeficients:

- les contribucions absolutes: reflecteixen la importància que té una paraula en la construcció d'un eix
- les contribucions relatives: reflecteixen la importància

que té un eix per a una paraula.

Mentre les contribucions absolutes permeten saber quines variables són les responsables de la construcció d'un factor, les contribucions relatives expliquen en quina mesura l'eix explica la posició que té la paraula.

POSIT

Etapa que permet posicionar pel seu centre de gravetat una sèrie de modalitats de variables nominals sobre les coordenades factorials. Estudia la relació existent entre el vocabulari (o variable lèxica) i alguna/es característiques dels individus.

En l'anàlisi textual moltes vegades aquesta etapa passa directament des de l'Etapa ASPAR, saltant-se SELEC. En el nostre cas, però, utilitzarem la informació extreta de les dues etapes anteriors.

MOTEX

Etapa que es dedica fonamentalment a la selecció de les formes lexicals característiques, tenint en compte l'umbral concret del que partim. Tradueix doncs les coordenades més representatives (de les que hem parlat en etapes anteriors) en paraules concretes dels textos proposats.

L'enllaç amb les dades numèriques es reflecteix a través d'una taula de contingència tot creuant en línia les paraules retingudes per COTEX, o bé els segments retinguts per SEGME; i en columna les modalitats d'una sola variable nominal. També pot sorgir directament des de SELOX.

APLUM

Aquesta etapa llegeix la taula de contingència creada per l'etapa MOTEX, i efectua l'anàlisi de correspondències en una

versió lleugera.

Es molt semblant a l'etapa ASPAR, ja que es compona dels mateixos passos: edició de l'histograma, edició de coordenades i contribució de les columnes, i, representació gràfica.

MOCAR

Etapa molt relacionada amb MOTEX que selecciona les frases característiques dels textos en funció de la seva freqüència d'aparició, i efectua un llistat, sense xifres concretes.

Tendeix a retenir frases més aviat curtes, que com a mínim estaran formades per dues paraules.

Es compara per cada paraula la freqüència dins el grup amb la freqüència global.

RECAR

Aquesta etapa selecciona les respostes característiques dels textos; és molt similar a MOCAR, ja que efectua els llistats sense xifres concretes, però es diferencia d'aquesta perquè tendeix a retenir respostes més llargues.

GRAFH

Aquesta etapa permet realitzar gràfiques d'altres etapes, encara que està supeditada a rebre les dades numèriques d'aquestes, perquè sinó no pot tenir lloc la representació. No totes les etapes són representables.

Es una etapa comuna a l'SPAD-T i a l'SPAD-N; però hem de tenir present que com més variables volguem tenir representades en la gràfica, major quantitat d'unions i concordances entre els punts tindrem, i consegüentment, més difícil serà la seva interpretació.

En la representació de cada gràfica hi ha tres parts:

1a.) Representació gràfica: l'eix nomenat en primer lloc

equivale al d'abscises, i el del segon lloc al de coordenades. A partir d'ells es van distribuïnt les diferents paraules.

Les paraules que es troben més al centre són les més comunes i menys significatives (les que han contribuït poc en la creació de la personalitat de l'eix, ja que el centre equivale a 0.0). A mesura que ens apartem de la massa nebulosa central podem anar realitzant interpretacions i comparacions.

2a.) Paraules apartades del centre, però suficientment interessants, malgrat no apareixin en la representació gràfica. Acostumen a trobar-se a les voreres de la gràfica, escrites de manera total o bé parcial.

Juntament amb el llistat de paraules hi ha uns valors numèrics els quals indiquen la seva posició real respecte l'eix d'abscises i d'ordenades.

3a.) Paraules cèntriques que no figuren explicitades en la gràfica perquè es troben amagades sota altres. La seva posició concreta ens ve especificada en aquest llistat.

S.P.A.D.-N (Numèric)

Tal com al principi comentàvem, el nostre interès per a utilitzar l'SPAD-N no és per a realitzar el procés estadístic de les dades (fet amb l'SPSS); sinó per conèixer la coordinació que existeix amb l'SPAD-T.

Cal crear en primer lloc dos arxius, tal com hem ja explicat anteriorment: NURIA.DAT (dades numèriques) i NURIA.DIC (diccionari de variables).

ARDIC

Especifica el diccionari amb totes les variables que conté, i tot seguit el nombre total de modalitats que hi ha, tot comptant el missing com una modalitat més. El llistat pot ésser del diccionari complet o solament d'una part.

Aquesta etapa va acompanyada d'ARDON, que emet un arxiu semblant; etapes indispensables per treballar amb l'SPAD-N.

ARDON

Etapa caracteritzada per a assegurar l'arxiu de Dades Numèriques. Es troba íntimament unida a l'etapa ARDIC, que arxiva el diccionari.

Permet obtenir el llistat dels valors presos per les variables per tots o bé per una part dels individus, especificant per cada variable els seus valors màxim i el mínim.

Tant el valor màxim com el mínim no sempre han de correspondre forçosament al total del nombre de modalitats que hi ha a ARDIC (podem haver entrat a ARDIC 6 modalitats, i que la sisena no es doni en cap individu; llavors tindrem a ARDON un valor mínim de 1 i un màxim de 5).

SELEC

Aquesta etapa té la funció d'assegurar la selecció de les variables que realitzem; selecció que es tindrà en compte en les etapes que es treballin a partir d'ara. Es una etapa vàlida tant per l'SPAD-N com per l'SPAD-T.

A l'hora de seleccionar hem de tenir en compte les variables que escollim, que poden ser de dues classes: nominals actives i nominals il.lustratives.

En el nostre cas, p. ex., les variables il.lustratives serien les que se centrarien concretament en les actituds envers la lectura, mentre que les actives podrien ser variables de tipus familiar.

RECIP

En aquesta etapa s'introdueixen els anomenats "procediments de classificació", doncs s'efectua una classificació ascendent jeràrquica (recordem **Figures 5, 6 i 7**) sobre les línies (individus) d'una taula de dades, a partir de les seves coordenades sobre els primers eixos factorials d'una anàlisi.

Permet visualitzar l'altura de l'arbre per tal de poder determinar els talls que hi realitzarem després.

Primerament es presenta la descripció numèrica dels nusos més elevats; després té lloc l'histograma on es reflecteixen les classes més significatives (comptant de baix a dalt); i, finalment apareix la representació de l'arbre ("dendograma").

PARTI

Aquesta etapa es constitueix a partir dels talls que s'efectuen al dendograma. Cada tall es troba desglossat en diferents classes, sent l'objectiu principal d'aquesta etapa el seu estudi profund. De cada classe s'estudien les coordenades i els valors-test que la conformen.

A partir de les característiques definitòries que proposem al tall, obtindrem l'ubicació dels individus entre les diferents classes.

R E F E R E N C I E S

1. CRANO, W.B. - BREWER, M.A. (1977): **Fundamentos de la investigación en Psicología Social**. México: El Manual Moderno. pp. 244.
2. DEBATY, P. (1967): **La mesure des attitudes**. París: Presses Universitaires de France. pp. 48.
3. GARCIA HOZ, V. - PEREZ JUSTE, R. (1984): **La investigación del profesor en el aula**. Madrid: Escuela Española. pp. 277.
4. BISQUERRA, R. (1987): **Introducción a la estadística aplicada a la investigación educativa**. Barcelona: P.P.U. pp. 250.
5. SACHS, L. (1978): **Estadística aplicada**. Barcelona: Labor. pp. 250.
6. FENELON, P. (1981): **Qu'est-ce l'Analyse des Données ?**. París: Lefonen. pp. 69.
7. FENELON, P. (1981): **Qu'est-ce l'Analyse des Données ?**. París: Lefonen. pp. 69.

C A P I T O L 4.

R E S U L T A T S I D I S C U S S I O

**1. ESTADISTICA DESCRIPTIVA I
ANALISI DE FREQUENCIES**

En aquest apartat se'ns mostren les dades percentuals obtingudes de les diverses variables de la recerca, dins els quatre eixos estudiats: personals del nen, familiars, escolars i ambientals; tot resseguint l'ordre explicat en el capítol anterior ("Material i Mètodes").

1. QUESTIONARIS REALITZATS A L'INFANT:

Aquest apartat, en el que hem realitzat un estudi més profund, inclou les dades per nens i nenes que es mostren a les Taules 1, 2, 3, 4 i 5; les quals especificuem tot seguit.

DADES GENERALS

- Tipologia de l'escola i sexe de l'infant:

El tipus d'escola i el sexe de l'infant són dues variables a les que farem referència freqüentment al llarg d'aquest capítol, ja que són dades de tipus descriptiu apropiades per a efectuar comparacions.

Cal ressaltar que en la mostra hi ha pràcticament el 50 % de nens i nenes. Podem però observar una diferència significativa ($p < 0.001$, test de X^2) entre sexes en cada tipus d'escola: a la pública hi predominen els nens (38.9 %) i a la privada les nenes (21.3 %). (veure Annex 1: Taula 1, pp. 187).

- Edat de l'infant i anys que porta vivint a Sant Feliu:

L'edat normal d'un infant al cursar 5è. d'EGB és de 10-11 anys; la mostra escollida ho reflecteix a través del 95.8 % dels casos. Ademés, la majoria són nascuts a Sant Feliu, i només un 7.7 % (N= 69) porta vivint-hi menys de nou anys. (veure Annex 1: Taula 1, pp. 187).

Les variables tipus d'escola i sexe no fan variar aquests percentatges totals.

- Districte on viu:

Tal com s'ha comentat en el capítol anterior, Sant Feliu es troba desglossada en districtes irregulars en quant a geografia com també en quant a població (veure **Figura 1**). Aquesta massificació de població en zones geogràficament petites, queda reflectida també en la població que forma la mostra (cas dels districtes 4, 5 i 6 amb un 40 % de l'alumnat). (veure **Annex 1: Taula 1**, pp. 187).

Cal assenyalar que un 7.1 % (N= 64) dels escolars resideix en poblacions veïnes, ubicant-se el 6 % en escoles santfeliuenques de tipus privat.

DADES PERSONALS

- Característiques personals:

Volem assenyalar que a través d'aquesta àmplia pregunta, s'ha volgut conèixer l'autoconcepte des dels diferents enfoccs possibles, sense oblidar el marge d'error degut al voler mostrar una bona imatge per part de l'alumne. Per tant, volem destacar en primer lloc algunes de les puntuacions extremes, com l'ésser molt responsable i l'agradar molt treballar en equip (contemplat a través de diferents qüestions), a l'igual que el no voler destacar. Podem assenyalar l'existència d'un 8.8 % d'infants que els agrada jugar sols, a l'igual que, i una mica més allunyat, el 46.1 % que no els agrada destacar; ja que poden ésser nens amb actituds positives envers la lectura. (veure **Annex 2: Taula 2**, pp. 188).

- Company preferit:

A la majoria dels nens els agrada treballar en equip, o si més no, tenen molt clar el tipus de company que més els agrada i que pot ésser: el més estudiós, el més divertit, el millor jugador i el que viu al barri. En aquesta edat predomina més la faceta lúdica (49.7 %) que no pas la intel·lectual (29.9 %). (veure **Annex 2: Taula 2**, pp. 188).

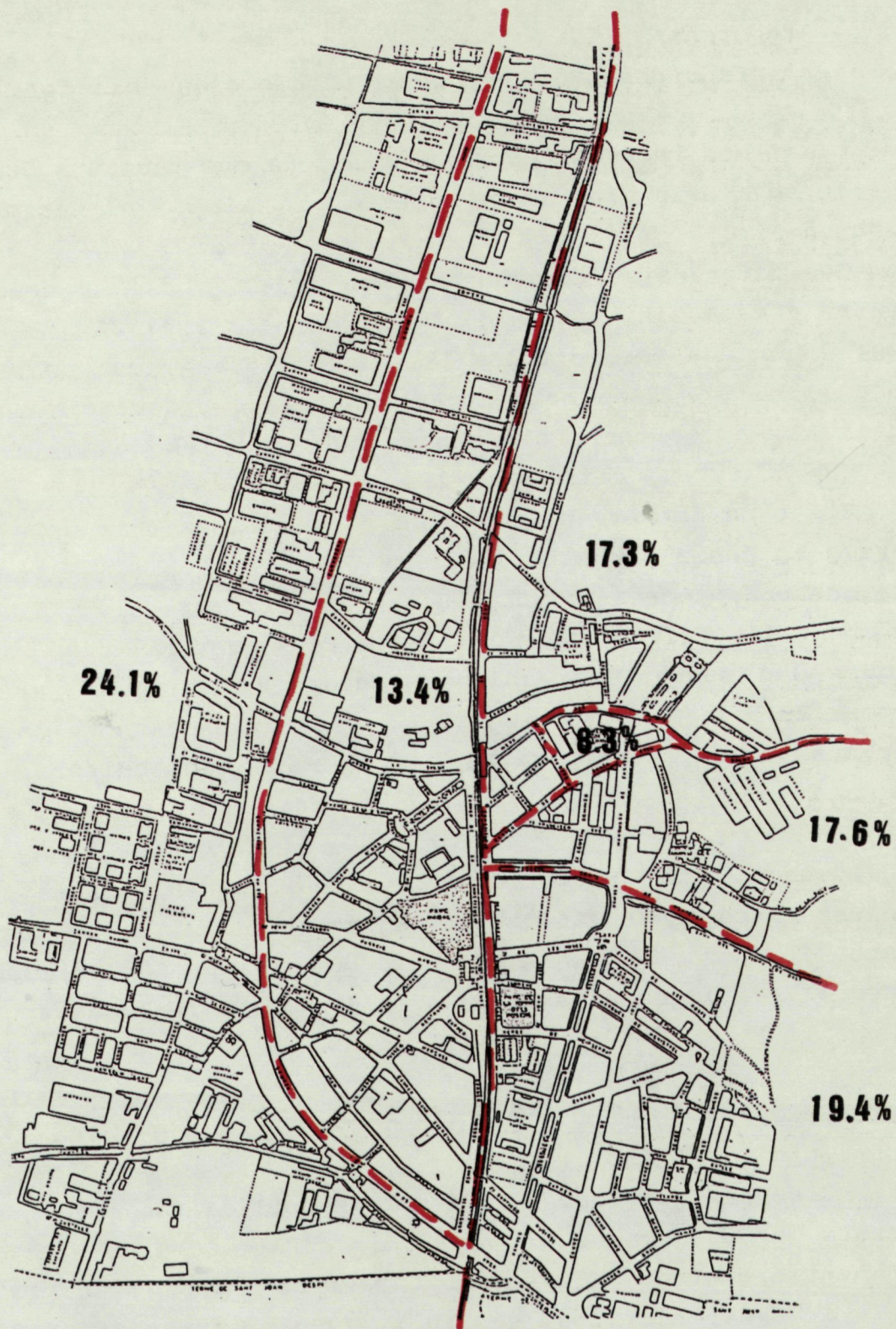

Figura 1. Ubicació de la mostra a través dels districtes de Sant Feliu.

- Afeccions:

L'infant desenvolupa les seves afeccions més fora de casa (54.1 %) que no pas dins (43.6 %); amb això no volem dir que passi més temps al carrer que no, ja que tancat a casa (si gui la seva o la d'un amic) hi està un 70.7 % i al carrer solament un 27.0 %.

Les diferències més acusades es troben en funció del sexe: mentre a casa s'hi estan el 19.2 % de nens i el 24.3 % de nenes; van més a casa d'amics les nenes (15.5 %) que no pas els nens (11.6 %). I es nota encara una major diferència quant a jugar al carrer entre els nens (20.1 %) i les nenes (6.9 %); fet que ha estat tradicional des de sempre.

Els caps de setmana són dies en què la majoria dels escolars s'ho passa força bé: molt bé (71.2 %), bé (18.9 %); mentre que una minoria no ho creu tan divertit: regular (5.6 %) i malament (1.6 %). D'entre les activitats que realitzen hi destaquen les següents: casolanes (cuidar les plantes, arreglar coses, 29.9 %), esportives (24.1 %), de relax fora de casa (anar d'excursió, passejar, 22.7 %) i activitats culturals fora de casa (anar al cine, 17.4 %). (veure Annex 2: Taula 2, pp. 188).

Les activitats preferides per a realitzar a casa es distribueixen entre jugar (35.5 %), llegir (30.5 %) i mirar la televisió (28.8 %). La lectura té una lleugera preferència en les nenes (17.8 %) que en els nens (12.6 %). (veure Annex 2: Taula 2, pp. 188).

DADES ESCOLARS

- Inici de l'escolaritat:

Els nens que formen la mostra escollida van estar escolaritzats per primera vegada entre els cursos 80-81 i 82-83 (tenien entre quatre i sis anys). Abans de l'any 1980 (77-78, 78-79 i 79-80) hi trobem un 7.0 %. (veure Annex 3: Taula 3, pp. 191).

- Preferències envers l'escola i la classe:

Diverses són les raons que fan que a l'infant li agradi anar a l'escola (84.7 %): s'aprèn (41.9 %), és divertit (24.3 %), per a tenir companys (8.9 %) i per trobar treball (5.0 %). Igualment hi ha altres raons per les quals no s'hi troba bé a l'escola: és avorrit (9.7 %), o bé cal matinar (1.6 %).

La classe és un reflexe de l'opinió que l'infant en té de l'escola. Una majoria els agrada anar-hi (92.2 %) i una minoria no (5.6 %).

A l'hora de qüestionar quin tipus de tasques prefereixen ens trobem que destaquen els treballs de tipus pràctic (58.0 %); tot i que existeix un 32.3 % que prefereixen estudiar, i un 7.0 % que els agrada tot. (veure Annex 3: Taula 3, pp. 191).

- Qualificacions obtingudes:

En general, comprovem que hi ha un important percentatge d'escolars que han superat de manera satisfactòria els cursos anteriors, tant a nivell global (93.0 %) com concretament en llengua (94.2 %). En funció de les variables tipus d'escola i sexe, aquestes qualificacions correlacionen ($r=.86$, $p < 0.001$). (veure Annex 3: Taula 3, pp. 191).

- Assignatures preferides i rebutjades:

Tot i que hem recollit dues opcions de cada possibilitat (preferència i rebuig), les hem aglutinat en un sol bloc cara a poder treballar millor la comparació global entre preferències i rebutjos, segons podem observar a la Taula 4.

El percentatge més significatiu és el gran rebuig envers les ciències socials, que en la majoria dels infants és degut a l'obligatorietat de fer-ho en llengua catalana i sobre temes que tot i sent propers quant ubicació, els són llunyans quant sentiments i àmbit familiar concret. (veure Annex 3: Taula 3, pp. 191).

	PERCENTATGE
ASSIGNATURES PREFERIDES	
Educació Física	+ 20.9
Ciències Naturals	+ 17.1
Expressió Artístico-Musical	+ 16.2
Llengua Castellana	+ 6.7
Ètica i Religió	+ 1.2
ASSIGNATURES REBUTJADES	
Ciències Socials	- 41.2
Llengua Catalana	- 6.4
Llengua Estrangera	- 3.7
Matemàtiques	- 2.4

Taula 4. Relació d'assignatures preferides i rebutjades.

- L'estudi personal:

Hem volgut conèixer que, tot i treient millors o pitjors notes, els alumnes en general estan d'acord amb les qualificacions obtingudes (56.0 %) o bé algunes vegades (35.3 %).

En general els escolars hi dediquen el seu temps a casa (molt 30.2 %, bastant 53.2 %); tot i que tendeixen a dedicar-hi lleugerament major temps les nenes (43.3 %) que els nens (39.9 %).

Malgrat desconeixem les possibilitats ambientals d'estudi d'aquests infants, la majoria es distribueixen entre la seva habitació (68.2 %) i el menjador (23.3 %). (veure **Annex 3: Tau la 3**, pp. 191).

BATERIA D'APTITUDS DIFERENCIALS I GENERALS (B.A.D.Y.G.)

Els resultats segueixen el procés de la corba normal, tot i que decantant-se més cap a l'esquerra que cap a la dreta; fet que ens demostra la puntuació total, al considerar les puntuacions molt baixa i baixa. Els escolars de la mostra tendeixen més cap a les puntuacions baixes que no pas altes.

Tot i que la puntuació més baixa és en Aptitud Espacial, volem constatar que segueixen la mateixa línia les proves de caràcter verbal, trobant-se unes puntuacions molt iguals tant en

Intel·ligència Verbal (baixes 39.9 % - altes 21.9 %) com també en Habilitat Verbal (baixes 40.2 % - altes 20.0 %), i en Comprensió Verbal (baixes 37.8 % - altes 25.8 %).

Destaca com a molt alta una única prova: la Percepció de Diferències (que mesura el factor Atenció) on el 47.3 % es troba entre alta i molt alta; seguida a una bona distància per les proves de caràcter no verbal.

Tenint en compte la variable sexe no hi trobem diferències significatives, a l'igual que en funció de la tipologia escolar. (veure **Annex 4: Taula 5**, pp. 194).

DADES FAMILIARS

- Llengua usual familiar:

Arrel de la forta immigració que hi va haver a Sant Feliu cap a la dècada dels setanta, ens trobem amb una realitat lingüística d'un clar domini del castellà (80.6 %). Només el 14.2 % fa servir el català, si bé un 5.2 % és bilingüe. (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

- Nivell socio-econòmic:

Existeix un clar predomini de la classe mitja (76.9 %), tot i que aquesta ha estat una variable que no s'ha arribat a estudiar de manera profunda. Tanmateix considerem del tot reals els percentatges de les classes extremes (baixa 20.1 % i alta 3.0 %) degut als comentaris rebuts dels mestres i al coneixement de la població en general. (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

- Edat dels pares:

L'edat mitja dels pares és d'entre 31 i 40 anys (pare amb un 53.0 % i mare amb un 65.6 %), encara que considerem també interessant comentar que també hi ha un percentatge important entre els 41 i 50 (destaca el pare amb un 39.4 % i molt menys la mare amb un 25.5 %).

El valor més repetit (moda) és de 38 anys pel pare i 35

per la mare. (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

- Els germans:

Els resultats ens mostren que el més generalitzat és l'existència d'un altre germà (50.2 %), encara que també trobem un 23.5 % que en tenen dos.

Pràcticament la meitat d'aquests alumnes són els petits de casa (45.0 %). (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

- Estudis i treball dels pares:

El nivell d'estudis que hi ha a les famílies de la mostra realment representa un nivell molt baix, ja que la immensa majoria no sobrepassa els estudis elementals (79.6 % de pares i 86.4 % de mares); procés totalment contrari als que tenen estudis universitaris o superiors (6.2 % de pares i 1.8 % de mares).

Mantenint una certa relació amb els estudis hi trobem la distribució de les professions dels pares, en el moment actual. Degut a la classificació del cinturó barceloní com a zona eminentment industrial tenim un 42.7 % de pares enquadrats en ella, els quals juntament amb el 18.8 % ubicat en oficis perfilen la majoria laboral en quant als pares. En canvi quant a les mares, ressalta el 81.9 % (N= 732) de mestresses de casa; mentre que les poques excepcions que resten se centren en el comerç (4.0 %) o en oficis, com perruqueres (5.1 %). (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

- Regió de naixement dels pares i anys de residència a Sant Feliu:

Hem volgut especificar la distribució de l'origen de les famílies dels escolars, per tal de poder contemplar que solament un 20 % aproximadament de pares són catalans, i si perfiléssim més encara ens trobaríem que molts d'ells no són nascuts en aquesta població.

Tal com ja hem comentat, la forta immigració de meitats

del seixanta-meitats del setanta, de nou queda reflectida en aquest apartat. Sorprèn l'elevat percentatge de pares d'origen andalús (pares 44.6 % i mares 40.4 %), mentre que la resta es troba molt estesa per les diferents regions autonòmiques. Fins i tot podem arribar a perfilar que Córdoba, Jaen i Almeria són les tres províncies de màxima representació.

Degut a l'elevada immigració, hem volgut conèixer el nombre d'anys que porten residint a Sant Feliu, i ens trobem que la majoria hi porten entre 11 i 20 anys (pares 60.4 % i mares 63.8 %), sent la moda del pare amb 15 anys i de la mare amb 14. (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197).

2. QUESTIONARI REALITZAT A LA FAMILIA:

Les dades recollides del qüestionari de la família posen de manifest les observacions que seguidament comentarem. Cal dir que hi ha hagut aproximadament un 25 % de qüestionaris que no han estat retornats, i del restants hem comprovat que en força qüestions no hem obtingut resposta. Per això considerem interessant consultar la **Taula 7** (veure **Annex 6**, pp. 201), per a poder comprovar el resultat amb el tant per cent de desconeguts.

- Activitats realitzades:

Segons els pares, les activitats preferides pel fill quan està a casa són predominantment de relax (39.9 %) i culturals (29.6 %) i, sorprenentment, tan sols hi ha sis nens (0.7 %) que els agraden les activitats esportives. Ara bé, el fill rebutja de manera bastant clara les activitats casolanes (24.4 %) i les escolars (21.7 %), i amb menys intensitat, les culturals i de relax (0.8 %).

Hem volgut conèixer el possible ressò cultural que hi ha fora de l'àmbit familiar, i per això hem intentat averiguar els membres de la família que pertanyen a una associació i qui

na és aquesta. El resultat és que, per regla general, els pares no pertanyen a cap associació (26.4 % de pares i 29.9 % de mares), a l'igual que els fills (30.7 % dels nens de 5è).

Tanmateix les principals afeccions del pare a casa són les de tipus cultural (16.3 %) i les de relax (10.9 %), mentre que fora de casa són les esportives (19.4 %) i les de relax (11.8 %). En canvi les afeccions de la mare a casa són les casolanes (20.9 %) i les culturals (16.1 %), mentre que a fora de casa són les de relax (8.6 %) i les esportives (6.1 %). Els germans també prefereixen les activitats de relax a casa (48.2 %) i les esportives a fora (29.6 %). (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- Qualitats i defectes del fill:

Hem volgut saber l'opinió general que tenen els pares dels fills, i per això els hem preguntat quina creuen que és la qualitat més destacada i quin el defecte. Tot i que hi ha una gran varietat de respostes, destaquen com a qualitats: afecte, sinceritat, bondat, ésser treballador, responsabilitat i intel·ligència (entre 7.7 % i 4.8 %). Com a defectes: tossuderia, nerviosisme, ganduleria, despiste, desordre i cap defecte (entre 18.3 % i 4.1 %). (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- Relacions entre pares i fill:

Els nens s'acostumen a entendre millor amb la mare (33.1 %) que amb el pare (19.2 %); amb qui pitjor s'entenen és amb els germans (44.8 %).

En general el pare té força contacte amb el fill (un 51.3 %), encara que un 25 % reconeix fer-ho poc. La mare té un elevat contacte (70.5 %), fet que ho corrobora encara més l'existència d'un 81.9 % de mares que no treballen i estan a casa (veure **Annex 5: Taula 6**, pp. 197); hi ha però un 4.4 % que reconeix estar-hi poc. (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- Influències de la televisió i el vídeo:

El 69.1 % de les famílies veuen força la televisió, tot i que el 40.1 % dels nens la veuen entre 5 i 10 hores setmanals, sent els programes preferits els dibuixos animats (15.5 %), les pel·lícules d'aventures (10.8 %) i la programació infantil (9.5 %).

El 28.0 % tenen vídeo (el 48.6 % no), veient entre una pel·lícula per setmana (16.8 %), dues (8.6 %) o més (3.4 %). L'infant veu aquestes pel·lícules algunes vegades (22.3 %); tot i que solament són deixades escollir a un 20.8 % de nens. Els temes més demanats pels infants són: amor (6.9 %), dibuixos (4.1 %) i aventures (3.2 %). (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- Preferències del fill:

Quant a regals que li fan al nen predominen les joguines i jocs (24.8 %), roba (17.2 %) i el que cal (12.4 %); els llibres són regalats en un 11.5 %. Si bé ell demana: joguines i jocs (29.9 %), el que cal (11.4 %), res (10.3 %) i llibres (5.7 %). Se'ns reflecteix que el nen demana molts menys llibres que els que rep realment. (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- Nivell lector familiar:

Aquesta segona part del qüestionari és la que més ens interessa, ja que se centra en la realitat lectora familiar. En primer lloc entre les famílies que han respost hi ha un 33.6 % que asseguren tenir a casa entre 20 i 79 llibres, i un 24.1 % entre 80 i 200, sent minoritaris el que en tenen menys de 20 o que sobrepassen els 200. D'aquests llibres n'hi ha algun en català (42.5 %), cap i menys de la meitat (11.3 %), bastants (10.4 %) i tots (0.1 %).

En el 62.6 % de les famílies hi ha alguna enciclopèdia mentre que el 12.4 % no en té cap; aquestes es desglossen en les temàtiques següents: generals (23.1 %), infantils (9.2 %) i de

naturals (3.7 %), entre d'altres. Destaquen els que tenen una sola enciclopèdia (27.3 %), dues (16.2 %), tres (6.8 %), o bé més (5.4 %).

La lectura més habitual és practicada a través de diaris o revistes (43.2 %), destacant els diaris informatius (16.7 %), revistes de televisió (7.7 %), del cor (6.6 %) i esportius (4.1 %). Aquests diaris i/o revistes els llegeixen el pare (29.5 %), la mare (21.1 %) i els nens (16.5 %); amb una freqüència setmanal (43.7 %), diària (19.4 %) o bé mensual (6.5 %). (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

- La lectura i el fill:

Quan el nen era petit li llegien bastants contes (34.4 %), pocs (26.2 %), molts (11.2 %) i cap (4.5 %). Els pares però, creuen que ell manté l'interès per la pràctica de la lectura: bastant (25.1 %), regular (23.9 %), molt (16.3 %), poc (9.3 %) i gens (1.7 %).

Creuen que el que més llegeix el seu fill són els llibres que té a casa (35.0 %) o a la biblioteca de l'escola (34.8 %), encara que n'intercanvia algun amb els companys (20.3 %). A la biblioteca hi va molt poc (gens 27.0 %, poc 10.1 %; regular, bastant i molt units ocupen el 4.5 %).

Les lectures preferides (segons opinen els pares) són les d'aventures (48.9 %) i els còmics (42.7 %); les que menys els llibres de consulta (20.2 %). Els contes ocupen el 34.1 %, coherent amb la pròpia evolució literària de l'alumne de cinquè. (veure **Annex 6: Taula 7**, pp. 201).

3. ENTREVISTA REALITZADA AL MESTRE:

Considerant explicitades des d'un bon principi les dades referents a la tipologia escolar, en aquest apartat volem ressaltar aquelles característiques centrades en la figura del mestre com a personatge singular dins l'àmbit escolar.

DADES PERSONALS DEL MESTRE

- Característiques generals:

En primer lloc cal destacar la variable sexe degut al clar predomini del sexe femení (N= 21; 72.4 %) per sobre del masculí (N= 8; 27.6 %).

També sota la variable estat civil predomina el mestre casat (65.6 %) per damunt el solter (24.1 %). Tot i que tres de les escoles que formen la mostra (amb un total de set aules) són de caire religiós, solament hi ha dos mestres religiosos.

Quant edat dels mestres el percentatge més elevat es troba entre 36 i 40 anys (27.6 %) i, entre 26 i 30 anys (27.6 %); i la majoria van acabar la carrera a la dècada dels setanta (62.1 %). (veure Annex 7: Taula 8, pp. 207).

- Regió de naixement dels mestres i anys de residència a Sant Feliu:

El percentatge més elevat es reparteix entre els mestres nascuts a Catalunya (31.1 %), xifra que concorda amb els mestres d'edat més jove, i els mestres nascuts entre Aragó i Andalusia; distribuïnt-se els restants entre les diverses comunitats autònomes espanyoles.

Del col·lectiu total dels mestres de la mostra, pràcticament la meitat viuen a Sant Feliu (51.7 %, N= 15), i la meitat fora (48.3 %, N= 14). Solament dos d'ells hi han nascut. (veure Annex 7: Taula 8, pp. 207).

- Estudis realitzats:

Tot i que els 29 mestres es troben en possessió del títol de Magisteri, no volem passar per alt l'existència d'un 44.7 % que posseeix altres titulacions (el 24.1 % amb la carrera ja acabada i el 20.6 % en els darrers cursos).

Les carreres estudiades són diverses: Història (13.8 %), Empresarials, Pedagogia i Psicologia (amb un 6.9 % cadascuna d'elles), i, Belles Arts, Filologia i Geografia (amb un 3.4 % cadascuna). De tant en tant realitzen alguns cursos per a reci

clar-se (37.9 %) encara que asseguren que abans en feien més que ara. (veure **Annex 7: Taula 8**, pp. 207).

- Anys d'experiència docent:

L'experiència docent del mestre és molt important, tant a nivell de conèixer les característiques de l'alumne de cinquè, com de conèixer bé el centre on treballa.

Un elevat nombre de mestres (86.2 %) ha treballat menys de cinc anys amb nens de 5è. d'EGB; l'explicació rau en que la majoria d'ells ha estat amb aquests alumnes des de 3r., i si més no coneixen molt més a fons un per un els nens de la seva aula. (veure **Annex 7: Taula 8**, pp. 207).

La següent taula ens mostra la distribució d'anys en el centre docent, precisant en percentatges:

	EN LA DOCENCIA	EN EL CENTRE	A 5è. EGB
MENYS DE 5 ANYS	10.4	44.8	86.2
DE 6 A 10 ANYS	37.9	27.6	13.8
DE 11 A 15 ANYS	20.7	20.7	0.0
DE 16 A 20 ANYS	13.8	6.9	0.0
DE 21 A 25 ANYS	6.9	0.0	0.0
MES DE 26 ANYS	10.3	0.0	0.0

Taula 9. Experiència docent dels mestres (%).

- Lectura de llibres i revistes educatives:

La revista educativa llegida amb major freqüència és la de Cuadernos de Pedagogía (89.7 %), seguida per Perspectiva Escolar (62.1) i Guix (55.2 %). Les menys llegides són Comunidad Escolar (31.0 %) i Escuela Española (20.7 %).

En general els mestres llegeixen pocs llibres, tot i que els que més són de tipus didàctic i psicològic (amb un 24.1 % cadascun). (veure **Annex 7: Taula 8**, pp. 207).

- Afeccions:

Es important conèixer les afeccions dels mestres, perquè

en certa manera seran transmises als infants, de manera directa o bé indirecta. També a través de les afeccions coneixerem el nivell d'interès que tenen els mestres envers la lectura, el qual influirà notablement en l'interès dels infants.

Volem destacar que, i sense voler pecar de malpensats, l'afecció a la lectura potser es troba en primer lloc, perquè el mestre és conscient de l'emmarcament del nostre estudi en el món de la lectura, i a través de l'entrevista personal vol reflectir-hi el seu interès, tal com es desglossa a continuació: llegir (25.9 %), turístiques (22.5 %), culturals (18.9%), esportives (15.6 %), etc. (veure **Annex 7: Taula 8**, pp. 207).

- Característiques personals del mestre:

Per regla general els mestres creuen que els seus alumnes tenen un bon concepte d'ells (93.1 %), perquè són justos i els fan sentir a gust a la classe (41.4 %).

Consideren que les seves millors qualitats són la paciència (34.5 %) i l'estimació als nens (20.7 %); mentre que els seus defectes més acusats són la serietat (37.9 %) i l'autoritat (24.1 %). (veure **Annex 7: Taula 8**, pp. 207).

DADES SOBRE LA RELACIO ENTRE EL MESTRE I LA CLASSE:

- Relacions entre els cursos:

Pràcticament la meitat dels mestres ja coneixen als alumnes perquè els van tenir el curs anterior (41.4 %); encara que es considera que hi ha una relació molt general entre els cursos (75.9 %). Té l'avantatge de que el 37.9 % dels mestres se senten amb una llibertat total de fer i desfer el que vulguin dins l'aula.

En general les avaluacions són de 2 o bé 3 Informes junta ment amb l'avaluació contínua (82.7 %). (veure **Annex 8: Taula 10**, pp. 210).

- Relacions amb els alumnes i amb els pares:

Les relacions amb els alumnes, des del punt de mira dels

mestres, són bones. Tanmateix el mestre fa força ús de l'elogi verbal per a premiar als alumnes (48.3 %) i, els aporta informació (31.0 %) o bé els deixa patir les conseqüències (24.1 %) quan han actuat de manera errònia.

La comunicació amb els pares es troba entre regular i dolenta (51.7 %). (veure **Annex 8: Taula 10**, pp. 210).

DADES SOBRE LA LECTURA A LA CLASSE:

- Dedicació horària a les llengües:

Encara que existeix una sola escola on l'ensenyament es practica en llengua catalana, a la resta existeix un clar pre^udomini del castellà. De manera concreta la llengua castellana és practicada entre quatre (58.6 %) i tres (24.1 %) hores setmanals, a més a més de la majoria de les assignatures, mentre que la catalana és practicada majoritàriament tres hores a la setmana (86.2 %), excepte d'una assignatura o dues, en alguns casos, perquè són obligatòries.

La lectura com a tal és practicada entre una i dues hores setmanals (55.1 %), tot i que en un bon nombre d'escoles no existeix un horari definit pròpiament per la lectura (44.8 %). (veure **Annex 9: Taula 11**, pp. 211).

- Opinió personal del mestre:

El mestre considera que llegir és necessari en la nostra societat (51.7 %) tot i que també és una forma de relax molt important (20.7 %). A l'igual creuen que la lectura és molt important (62.1 %) per als alumnes, perquè és bàsica per tot (72.4 %).

En general als mestres els agrada llegir bastant (55.2 %), encara que n'hi ha alguns que molt (37.9 %). Els seus temes preferits són la novel·la (27.6 %) i els viatges (19.0 %).

La majoria d'ells recorden alguna cosa dels seus inicis lectors (82.8 %); detalls positius com que va començar molt aviat (24.1 %) o bé que llegia contes (13.8 %), i detalls negatius com la pesada cartilla de lectura (20.7 %) o el mestre

que era molt dur (17.2 %). (veure Annex 9: Taula 11, pp. 211).

- Els mètodes lectors:

La majoria dels alumnes han après a llegir pel Mètode Fonètic (55.2 %), tot i que l'opinió dels mestres al respecte és que tot i considerant aquest mètode com a molt bo (13.8 %), depèn molt de mestre (31.0 %) i del nen (31.0%).

Els objectius que el mestre pretén assolir se centren en la comprensió (51.7 %) i la mecànica (31.0 %), perquè són els més importants. (veure Annex 9: Taula 11, pp. 211).

- Els llibres de text:

Els llibres de text han de tenir en compte la psicologia del nen (37.9 %) i el paral·lelisme metodològic amb la pràctica docent (34.5 %), ja que és molt millor per l'alumne.

Els mestres consideren que els llibres de text per als alumnes els escullen entre tots (72.4 %), encara que a vegades l'escola és la que els escull i imposa (13.8 %). El contingut és el factor més important a l'hora d'escollir un llibre de text (44.8 %), tot i que l'organització també hi tingui la seva influència (27.6 %), entre d'altres aspectes.

Mentre que a les Guies pel Mestre hi ha en general propostes d'interès (55.1 %), els llibres pels nens estan prou bé (65.5 %).

Com a editorials utilitzades pels llibres de text destaquen:

EDITORIALS MÉS UTILITZADES			
Llengua castellana		Llengua catalana	
Santillana	62.1	Casals	31.0
Anaya	17.2	Santillana	27.6
		Anaya	24.1

Taula 12. Editorials més utilitzades pels llibres de text (%).

Ens adonem que en català no hi ha diferències tan acusades com en castellà. Tanmateix però existeix una clara preferència per la lectura en llengua castellana (89.6 %). (veure **Annex 9: Taula 11**, pp. 211).

- El moment de la lectura:

En general no s'obliga a l'alumne a preparar la lectura amb anterioritat (86.2 %), tot i que el mestre acostuma a fer un breu comentari (72.4 %) per tal de poder seguir el fil. La disposició espacial de la classe és com sempre (86.2 %) i s'acostuma a practicar a vegades inclosa dins una assignatura (55.2 %) i d'altres no necessàriament (44.8 %).

Els nens acostumen a estar tranquils abans de començar (48.3 %), mantenen un bon grau d'atenció durant tota l'estona (55.2 %) repartit entre l'interès pel tema i el temor de que els toqui llegir; acaba el moment lector amb força alegria (58.6 %) i necessitat de moviment.

El mestre ha preparat la classe però també anirà improvisant al llarg d'ella (58.6 %). La seva posició corporal és variable (44.8 %): tant camina entre els nens com s'arrepentja a la taula o bé s'està quiet; cal destacar que alguns que s'asseuen entre els alumnes (6.9 %).

El tipus de lectura més practicada és l'oral (72.4 %) seguida de la silenciosa (24.1 %). El procediment més seguit abarca tres passos: "silenciosa-oral-silenciosa", on l'alumne està llegint en silenci fins que el mestre el crida per a llegir un paràgraf oralment mentre els altres van resseguint de manera silenciosa, i quan ha acabat aquest paràgraf (que normalment mai sap la durada d'antuvi), retorna a la silenciosa mentre un company serà el que practicarà l'oral. Després s'acostumaran a realitzar exercicis concrets enfocats a la comprensió o bé al vocabulari. Es curiós també saber que encara es practica la lectura coral (tots els nens alhora amb la mateixa cantarella), encara que un 3.4 %.

Normalment després de llegir el mestre planteja alguna ac

tivitat (68.9 %) sigui una discussió, buscar noves estratègies, etc.

Volem assenyalar que en tota la població solament hi ha un mestre que llegeixi amb certa freqüència als seus alumnes.

En general el mestre creu que l'infant posseeix una bona actitud envers la lectura (79.3 %), fins i tot algun creu que és molt bona (3.4 %); però alguns mestres recalquen que aquesta depèn molt del tema de la lectura (17.2 %). Si un nen no s'hi sent massa interessat o si té problemes sobretot de tipus mecànic, s'acostuma a animar-lo a llegir a casa (62 %). (veure **Annex 9: Taula 11**, pp. 211).

- Les intervencions del mestre:

Depenen molt del motiu que els porta a intervenir. Davant un error tot i que depèn del tipus d'error i del nen que el comet, acostuma a corregir-lo i fer-li repetir a l'infant (41.4 %), sigui just acaba de realitzar-lo o bé al final del paràgraf. Si es tracta de l'aparició d'una paraula nova normalment l'aclara al final (75.9 %), encara que hi ha un 24.1 % de mestres que faciliten l'explicació automàticament amb l'aparició de la paraula. (veure **Annex 9: Taula 11**, pp. 211).

- Els llibres utilitzats:

En general es treballa amb el llibre de text dedicat a la lectura, però també s'estan introduint llibres d'aventures que compren els propis alumnes (dos o tres per curs escolar).

Els mestres concorden en que hi ha molts llibres al mercat aptes per aquests infants (72.4 %). Quan els demanem opinió sobre les editorials i col·leccions que creuen millors, ens trobem amb varietat d'opinions tot i que molts no especifiquen noms concrets (editorials 41.3 % - col·leccions 30.8 %). Tanmateix les editorials més apreciades són: La Galera (15.0 %) i S.M. (13.8 %), i destaquen les col·leccions: "El Barco de Vapor" de la S.M. (26.9 %) i "Els Grumets de La Galera" de La Galera (19.2 %). (veure **Annex 9: Taula 11**, pp. 211).

- Opinió sobre l'ambient lector dels seus alumnes:

El mestre considera que en general l'ambient lector de l'alumne és baix (75.8 %) o nul (17.2 %), tot i que no el coneix en profunditat. Creu que al barri hi ha força llibreries (44.8 %), però un 58.6 % ni coneix la Biblioteca. Del 41.4 % que si la coneixen consideren que és pobra (24.1 %), està desfassada (17.2 %) i és petita (10.3 %); hi manquen llibres tant en nombre (27.6 %) com en general (13.8 %) i en actualitat (10.3 %).

El mestre s'interessa per a fomentar l'interès envers la lectura a través de diferents vies: proporcionant llistats de llibres adequats (55.2 %), creant o bé ampliant la biblioteca de classe (20.7 %) i informant sobre la biblioteca del poble (10.3 %). (veure Annex 9: Taula 11, pp. 211).

4. ENTREVISTES I ANALISI DE L'AMBIENT:

Volem també constatar les dades específiques de l'ambient en el marc de la lectura, les quals col·laboren en proporcionar més oportunitats i millorar l'interès dels infants cap a ella.

Dos nuclis a tenir-hi en compte són: la Biblioteca Popular i les botigues on es ven material lector.

BIBLIOTECA POPULAR

- Visites a la Biblioteca:

Al llarg del curs escolar que abarca el nostre estudi, hem portat un control de la freqüència de visites dels nens a la Biblioteca. Comprovem en general que hi ha molt més moviment de consulta que no pas de préstec.

En quant consulta de llibres, destaquen el mes de Febrer (902 llibres) i molt similars els mesos d'Octubre, Novembre, Gener i Març (amb una mitjana de 861). El mes menys consultat ha estat el de Juny (367).

En quant préstec destaquen els mesos de Gener, Febrer i Març (amb una mitjana de 234). Els mesos menys consultats són Setembre (116) i Juny (139).

Hem volgut reflectir els resultats de la relació de llibres catalogats exclusius per a nens fins 12 anys, i podem comprovar que hi ha una mitjana de consulta de 117 mensuals; el mes més baix és Maig (79) i el més elevat Novembre (150). Quant préstec una mitjana de 54 mensuals, trobant molt poca diferència en els mesos que van des de Setembre fins a Març; comença a disminuir a partir d'Abril (37).

Els resultats ens indiquen que els nens van molt més a la Biblioteca que no pas les nenes, tant per consulta (55.7 % - 44.3 %) com per préstec (53.7 % - 46.3 %). (veure **Annex 10: Taula 13**, pp. 217).

- Moviment de la Biblioteca:

Al llarg de la nostra investigació ens adonem que la Biblioteca ha augmentat el nombre de volums en 703, que es reparteixen en un promig de 55-60 al mes. Els mesos de Setembre i de Març són els de major entrada de llibres (111 i 147 respectivament), però cal assenyalar que l'augment és degut a que en el mes anterior no hi ha hagut cap entrada.

El nombre de carnets segueix una altra tònica on no hi figuren xifres representatives. Al llarg del nostre període la quantitat màxima de socis per mes ha estat de 109 (Desembre) i la mínima de 21 (Juny). Si més no podem assenyalar que els mesos que envolten l'estiu, tant abans com després, són els de menor nombre de socis nous, i els mesos de ple hivern tot el contrari. (veure **Annex 11: Taula 14**, pp. 218).

- Els infants de la mostra i la seva relació amb la Biblioteca:

Hem volgut també precisar el moviment relatiu als llibres que han demanat en préstec els infants, arribant a esbrinar l'infant en concret a l'igual que assenyalant aquest movi

ment mes per mes.

Ens donem compte que el 50 % dels infants (N= 19) han demanat un sol llibre, el 18.4 % (N= 7) n'han demanat tres i el 15.8 % (N= 6) n'han demanat dos. Trobem cassos aïllats d'un únic infant que n'ha demanat diversos (quatre, vuit,...). El nombre màxim de llibres sol.licitats ha estat de dotze, per part d'un nena.

No destaca cap mes en concret de major eufòria de préstec, sinó que entre 10 i 15 són els llibres que s'acostumen a demanar cada mes. A mesura que s'apropa l'estiu, el préstec es redueix de manera notable.

De nou, tal com comentàvem en l'apartat anterior, destaca el nombre de nens que han demanat llibres (N= 70) per damunt del de les nenes (N = 47). Per tant tenim un total de 117 infants socis de la Biblioteca, dels 895 que ocupen la nostra població; xifra que correspon al 13.1 %. (veure **Annex 12: Taula 15**, pp. 240).

Igualment hem recollit la data en què aquests infants s'han fet socis de la Biblioteca, tal com mostra el Quadre 1.

Recollim que al llarg del període estudiat s'han fet socis de la Biblioteca 74 infants (dels 117 totals que hem comptabilitzat) desglossats 20 als mesos corresponents a l'any 1986 i 54 als del 1987. Per tant, el 63.24 % de la mostra s'han fet socis mentre es realitzava el nostre estudi. (veure **Annex 12: Taula 15**, pp. 219).

BOTIGUES DE VENDA DE MATERIAL LECTOR

- Característiques generals:

Les botigues on es ven material lector suposen una altra font de recursos per a l'alumne de 5è. No podem arribar a conèixer amb una certesa absoluta el paper que hi realitza aquest infant en concret, però el que sí podem assegurar és el material de major venda i el que l'infant més sol.licita d'una manera aproximada.

ANY MES	1984	1985	1986	1987
GENER		1	2	10
FEBRER			3	5
MARÇ	1		1	25
ABRIL	1	2	6	14
MAIG			3	
JUNY	1	2		
JULIOL	3	2	1	--
SETEMBRE		1	1	--
OCTUBRE	1	1	7	--
NOVEMBRE	3	6	4	--
DESEMBRE		2	8	--
Σ	10	17	36	54

Quadre 1. Relació d'inscripcions de nous socis de la Biblioteca Popular.

Tal com es pot veure en el plànol presentat en el capítol anterior (recordem **Figura 3**), els districtes amb major quantitat de botigues són l'1 i el 3 (23.7 % cadascun), que, juntament amb el districte 2 (amb un 21.0 %) posseeixen una major extensió geogràfica. Es coherent el que en el districte 5è. solament hi hagi una botiga, perquè tot i que posseeix un elevat nombre d'habitants, la concentració dels edificis és considerable.

Aquests locals comencen a aparèixer en dates diverses tot i que hi ha un fort augment a partir dels anys seixanta (36.8 % als setanta i 39.5 % als vuitanta).

Predominen les llibreries i papereries (73.7 %) seguides dels kiosks (15.8 %), on el que més venen per aquests infants

són els còmics (60.5 %), llibres (23.7 %) i l·laminadures i jocs (7.9 % cadascun).

Normalment la mare és la qui acompanya a comprar al fill el seu material lector (28.9 %), encara que a vegades hi va tot sol (23.7 %). En canvi, és curiós que ell fill no acompanya massa als pares quan aquests van a comprar per ells (poc un 52.6%, gens un 15.8 %). (veure Annex 13: Taula 16, pp. 222).

- Recursos que venen:

Apart del material lector sol·licitat pel nostre alumne, s'ofereixen altres recursos per la família, entre els que destaquen com a més venuts: les revistes del cor (57.9 %), els còmics i els diaris (13.2 % cadascun); i com a menys: els fascicles o revistes científiques (52.6 %) i de cultura general (10.5 %).

El botiguer considera que tot i que no hi ha cap època en especial on es contempli un gran augment de les vendes (42.1 %), a l'època de Nadal i Reis sempre s'hi nota una mica (28.9 %). (veure Annex 13: Taula 16, pp. 222).

- Editorials més sol·licitades:

Tot i que podem comprovar que existeix una gran varietat d'editorials infantils i juvenils amb les que treballen les botigues santfeliuencques, les que tenen una major sortida són, entre d'altres, l'editorial Bruguera (22.6 %), S.M. (17.6 %), Toray (8.7 %), Molino (6.2 %) i Timun Mas (5.0 %). En canvi les que tenen una menor sortida són: Alfaguara, Argos Vergara, Casals, Grijalbo, La Magrana, Noguer, Orbis, Roma, Teide i Vicens Vives, amb un 1.2 % cadascuna.

5. INVENTARIS D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA DE L'INFANT:

A través dels diferents inventaris que hem construït per a poder avaluar quines són les actituds lectores de l'alumne, hi

ha, com ja hem especificat en el capítol anterior, un primer inventari que es refereix a qüestions de tipus general (bàsicament informacions), i els tres restants que pretenen conèixer la posició i l'interès que té l'infant respecte la lectura, a través de qüestions o de dibuixos.

INVENTARI D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA "I.A.L.-1"

- Quantitat i qualitat de la lectura:

Els infants consideren que llegeixen bastant (54.4 %), encara que hi ha un 26.5 % que creuen llegir molt. Val a dir que hi ha una gran igualtat entre ambdós sexes.

La meitat llegeixen quan els ve de gust (49.4 %), encara que un 20.5 % ho fa quan cal per a la realització d'algun treball.

Generalment llegeixen amb facilitat (54.9 %) o amb alguna dificultat (37.6 %).

Però no sempre els agrada tant llegir, ja que a vegades tenen altres preferències (35.2 %), o bé no acaben de comprendre el text (28.3 %) o fins i tot es donen compte de que no ho fan massa bé.

La majoria llegeixen els llibres o bé còmics que els compren a casa (61.1 %), tot i que també se n'intercanvien amb els amics (15.1 %) o bé n'agafen en préstec de l'escola (14.5 %).

Els moments preferits per a efectuar la lectura són les nits (47.4 %), encara que també, tot i que menys, les vacances (19.2 %) i els caps de setmana (18.4 %).

Hi ha una gran diferència entre l'interès per a practicar la lectura en silenci (65.0 %) o bé en veu alta (26.5 %). No hi ha en canvi massa diferència entre els que per a llegir necessiten un racó silenciós (54.9 %) i els que no necessiten cap lloc especial (40.5 %).

En general els infants es fixen bastant en el text (78.3 %), tot i que si se'ls presenten problemes de comprensió la majoria o bé ho consulta amb els adults (51.5 %) o amb altres

llibres (16.4 %), o bé continua llegint (21.0 %). (veure Annex 14: Taula 17, pp. 225).

- Preferències i rebutjos lectors:

A través d'una qüestió oberta hem volgut conèixer les preferències i els rebutjos lectors de la mostra; i tot i que hi ha hagut una gran varietat de respostes, destaquen fonamentalment: com a preferències els llibres d'aventures (36.9 %) i els còmics (21.6 %). Com a rebutjos hi ha hagut una gran diversitat entre la qual no hi ha cap punt destacable: alguns rebutgen els còmics (11.0 %), altres l'excessiva llargada del llibre (7.7 %), i uns altres els llibres de text o bé les novel·les d'amor (amb 6.4 % cadascun d'ells).

Reconeixen que els principals problemes que es troben amb la lectura són deguts a la comprensió (27.4 %) o a la pronúncia (12.8 %).

A l'hora d'escollir un llibre es fixen sobretot amb el títol (30.8 %) o bé si n'han llegit algun de similar (14.6 %). Els personatges preferits són els còmics (31.3 %) i els aventurers (14.9 %). (veure Annex 14: Taula 17, pp. 225).

- La pràctica de la lectura a l'escola:

Consideren els infants que a l'escola llegeixen entre bastant (55.5 %) i molt (30.4 %); tot i que és curiós el cas d'una minoria (9.7 %) que considera que es llegeix massa poc.

La majoria d'ells els agraden els llibres que escull el mestre per a llegir (81.0 %), perquè són divertits (29.6 %), entre molts altres aspectes.

Al llarg d'aquest curs s'han llegit força llibres en llengua castellana, destacant els d'aventures (32.2 %) i els de fantasia i humor (19.0 %). Una proporció semblant s'ha donat quant llengua catalana: aventures (41.3 %) i de fantasia i humor (29.5 %).

Quant llibres de text a la majoria els agraden (74.7 %) perquè els consideren interessants (27.1 %) i divertits (21.1

%) ; hi ha però un 10.5 % que els considera més aviat avorrits.

Els llibres de text preferits són el de Llengua Castellana (+ 12.8 %) i de Ciències Naturals (+ 9.5 %), i els més rebutjats són el de Ciències Socials (- 11.4 %) i el de Matemàtiques (- 6.7 %). La proporció més ajustada entre preferències i rebutjos s'ubica en el llibre de Llengua Catalana (+ 2.4 % i - 2.2 %).

Les raons principals que donen per ser un llibre apreciat o no són les següents: és interessant (22.1 %) i divertit (7.3 %), o bé és avorrit (17.5 %) i difícil (8.7 %). (veure **Annex 14: Taula 17**, pp. 225).

- La pràctica de la lectura a casa:

Un elevat nombre d'infants considera que a casa seva hi ha molts llibres (64.5 %); tot i que alguns creuen que solament són bastants (26.8 %).

En general els infants consideren que a casa es llegeix massa poc: mai o bé gairebé mai (58.5 %), alguna vegada (18.4 %) i cada dia (10.5 %).

Els llibres que posseeix l'infant es distribueixen entre els d'aventures, humor i còmics, tant en llengua castellana (30.2 %, 13.3 % i 11.2 %) com en llengua catalana (22.4%, 13.5 % i 5.6 %). (veure **Annex 14: Taula 17**, pp. 225).

- La lectura en llengua catalana:

Degut al personal interès en conèixer la realitat de la llengua catalana en la mostra seleccionada, ens trobem en què els majors percentatges es reparteixen entre les famílies que tenen pocs llibres en català (48.9 %), bastants (22.9 %) o bé cap (13.1 %). La proporció dels llibres en català del propi infant varia lleugerament: en té pocs (64.7 %), molts (16.2 %) i cap (13.7 %).

Els infants tenen diversitat d'opinions respecte la lectura en català: un bon nombre s'hi troba interessat (52.7 %), per altres és indiferent (27.8 %) i a uns altres no els agrada

(13.8 %). D'entre els molts raonaments que hi donen al respecte cal destacar: l'interès per a millorar el coneixement d'aquesta llengua (13.7 %) i la seva dificultat (11.7 %). (veure **Annex 14: Taula 17**, pp. 225).

- La pràctica de la lectura a la biblioteca:

Pràcticament la meitat de la mostra escollida (N= 453, 50.6 %) no té cap relació amb una biblioteca. Un 26.5 % dels infants són socis de la biblioteca escolar (18.1 % de la classe i 8.4 % de l'escola) perquè la majoria s'hi han vist obligats. Solament un 15.7 % són socis de la biblioteca del poble.

L'ésser soci de la biblioteca no assegura la seva freqüència de visita, ja que el 66.0 % pràcticament no la visita (poc 34.2 % i gens 21.8 %); el 35.9 % ho fa amb certa freqüència (bastant 26.7 % i molt 9.2 %).

Els infants van a la biblioteca de manera lliure (55.9 %); tot i que a alguns d'ells no els hi deixen anar (5.5 %), encara que pot ésser probablement degut a la llunyania del domicili.

Els llibres més consultats a la biblioteca són els d'aventures (38.3 %) i els còmics (10.9 %); els més demanats en servei de préstec són els d'aventures (33.7 %).

Tampoc és massa freqüent entre la mostra escollida l'ús del servei de préstec: un 31.1 % no l'utilitza mai, un 28.4 % en alguna ocasió i un 17.9 % una vegada a la setmana. (veure **Annex 14: Taula 17**, pp. 225).

INVENTARI D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA "I.A.L.-2"

D'acord amb la classificació temàtica prèvia realitzada abans de la redacció definitiva dels IAL'S tot seguit esbrinarem els resultats obtinguts en aquest inventari

- Aspecte material de la lectura:

Tenint en compte les característiques de tipus **quantitatiu** contemplem que preferirien que hi haguessin més llibres a l'escola (52.4 %) tot i que per alguns els és indiferent. Els

agrada llegir a casa (75.3 %), i a la biblioteca (46.4 %), en cara que hi ha un 39.6 % que no massa. Malgrat la tendència de la majoria és que els agradi força llegir a les vacances, un 21.8 % prefereix no fer-ho. En general (45.6%) els agrada molt que els regalin llibres.

Tenint en compte les característiques **qualitatives** en general dubten entre llegir un llibre per segona vegada (25.2 %) i no fer-ho (31.3 %). Es troba molt repartit el fet de llegir llibres en lletra petita, tant pels que els agrada, els que no i els que els és indiferent (20.5 % - 24.8 %). Prefereixen llegir llibres amb més dibuix que lletra (42.8 %), en canvi no es nota tanta diferència quant la llargada del llibre (positius 42.5% - negatius 31.2 %). Els agrada força llegir en veu alta a l'escola (62.3 %), i llegir per aprendre ho consideren fonamental (82.9 %). (veure **Annex 15: Taula 18**, pp. 240).

- Aspecte personal de la lectura:

Ens interessen en primer lloc els **sentiments** en general que té en compte l'infant amb la lectura; li agrada llegir sobretot per divertir-se (78.5 %) i distreu-re's (64.7 %). Sembla que prefereixen més llegir (45.9 %) que mirar la televisió (33.8 %). A la majoria els agrada molt llegir el que han escrit (69.6 %).

Quant els **objectius** que amb la lectura es pretenen, en general predominen els beneficis presents com el poder fer millor els deures i exàmens (71.7 %), practicar la imaginació (70.9 %), i poder millorar en la parla (67.9 %), encara que volem ressaltar referent a la parla, l'existència d'un 26.3 % que no creu massa en la seva influència. Com a benefici futur, creuen que a la llarga llegir els pot ajudar a trobar un treball millor quan siguin grans (71.5 %), en contra del 12.9 % que no hi confien massa. De la mateixa manera, llegir millor els permet entendre materials diversos (62.4 %). Hi ha una gran concordança en la necessitat d'esforçar-se per a llegir millor cada dia (74.7 %).

La lectura també es pot observar des del punt de vista de les **relacions amb les persones**: el 55.6 % d'infants els agrada llegir davant els pares mentre que el 26.9 % prefereix no fer-ho; quan aquest acte es converteix en una obligació el 51.6 % no s'hi troba a gust, mentre el 29.2 % sí. De la relació directa amb el mestre, el 71.7 % els agrada escoltar al mestre quan explica les seves lectures; els agrada molt escoltar-lo llegir (76.5 %), encara que hi ha un 10.5 % que no els agrada; no ho tenen tan clar quan són ells que han de llegir al mestre (45.8 % sí i 34.9 % no). Els agrada escoltar llegir als altres (57.3 %), com també explicar-se les històries que han llegit (60.3 %). Creuen que la lectura els pot ajudar a saber el que pensen altres persones i a entendre-les millor (55.6 %). (veure **Annex 15: Taula 18**, pp. 240).

INVENTARI D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA "I.A.L.-3"

Tot i que l'ordre i la redacció pugui variar, aquest inventari és el mateix que l'IAL-2, i per tant efectuarem una anàlisi paral·lela a l'anterior.

- Aspecte material de la lectura:

Tenint en compte l'aspecte **quantitatiu** la majoria preferien que hi haguessin més llibres a l'escola (65.7 %) tot i que per alguns és indiferent. Els agrada llegir a casa (79.2 %), i a la biblioteca (43.5 %), encara que hi ha un 32.0 % que no massa. Esperen les vacances per a poder llegir més, encara que un 12.4 % no té aquest grau d'interès. Els agrada molt que els regalin llibres (80.9 %).

Tenint en compte l'aspecte **qualitatiu** en general dubten entre llegir un llibre per segona vegada (28.9 %) i no fer-ho (42.7 %). Tot i que no els importa massa el tamany de la lletra, posats a triar la prefereixen petita (36.6 %) que no pas gran (22.4 %). Encara que és notable la indiferència quant a preferències entre dibuix i lletra, predomina el dibuix (42.5 %) que no la lletra. La mateixa tendència trobem quant l'extensió del llibre, preferint els llargs (47.6%) que no els curts.

Llegir en veu alta a l'escola els agrada força (67.1 %) i llegir per aprendre ho consideren fonamental (86.9 %). (veure Annex 16: Taula 19, pp. 247).

- Aspecte personal de la lectura:

Quant a **sentiments** relacionats amb la lectura, en primer lloc li agrada llegir per a divertir-se (71.5 %) i distreure's (64.1 %); proporcions pràcticament iguals que a l'IAL-2. Existeix força indiferència quan comparem la televisió amb la lectura, tot i que el 29.3 % prefereix llegir i el 35.1 % veure la televisió. La gran majoria els agrada molt llegir el que han escrit (72.3 %).

Quant els **objectius** que amb la lectura es pretenen, en general predominen els beneficis presents com: poder fer millor els deures i exàmens (78.3%), desenvolupar la imaginació (64.6 %), i poder millorar en la parla (82.6 %). Com a benefici futur, creuen que a la llarga llegir millor els pot ajudar a trobar una feina millor (77.7 %). Com més llegeixin, més tipus d'escrits podran entendre (76.5 %). El 74.3 % està d'acord en que cal esforçar-se per a llegir millor cada dia.

La lectura també col.labora en mantenir **relacions amb les persones**: el 28.0 % dels infants els agrada llegir pels pares mentre el 43.4 % prefereix no fer-ho; no els molesta que els pares els obliguin a fer-ho (45.7 %). A la majoria els agrada escoltar el mestre quan explica les seves lectures (71.7 %); escoltar-lo quan llegeix (69.2 %) i, llegir-li a ell (42.4 %). Els agrada escoltar llegir als altres (61.5 %) a l'igual que explicar-se les històries que han llegit (69.2 %). Creuen que llegint podran entendre els pensaments d'altres persones (67.9 %). (veure Annex 16: Taula 19, pp. 247).

INVENTARI D'ACTITUDS ENVERS LA LECTURA "I.A.L.-4"

Aquest inventari, presentat de manera diferent als anteriors, inclou algunes qüestions d'aquells i altres de noves. Tanmateix la seva intencionalitat és la mateixa.

- Aspecte material de la lectura:

En quant l'aspecte **quantitatiu** contemplem que la gran majoria vol que es comprin més llibres per a la biblioteca escolar (70.3 %). El 45.6 % de nens els agrada anar a la biblioteca, encara que no podem oblidar un 27.0 % que es mantenen indiferents. Tot i que la tendència de llegir per a les vacances és positiva (65.8 %) no podem oblidar els que hi estan en contra (9.9 %). Els agrada que els regalin llibres (84.5 %).

Tenint en compte l'aspecte **qualitatiu**, quan es troben amb una paraula desconeguda en la lectura, la xifra més significativa es troba emmarcada per la indiferència (29.3 %), encara que pocs se senten malament (20.6 %). Quan es troben amb un llibre llarg se senten més malament (40.6 %) que bé. Quan tenen entre les mans un llibre amb més dibuixos que lletra predomina la tendència negativa (34.5 %) més que la positiva (22.1 %).

Estan més a gust practicant la lectura silenciosa (69.1 %) que altres tipus. Quan el mestre els fa llegir un llibre en català la majoria es mostren indiferents, malgrat decanten per trobar-s'hi bé (51.4 %). (veure **Annex 17: Taula 20**, pp. 254).

- Aspecte personal de la lectura:

En aquest inventari no ens qüestionem en concret el tema dels **sentiments**, degut a que en el fons s'entreveuen de la resta de qüestions.

Quant els **objectius** pretesos, predominen els beneficis presents com l'estar content quan un s'adona que és capaç de llegir qualsevol document escrit (61.8 %) encara que no podem oblidar un ampli bloc d'indiferents (24.3 %). Es posa molt content quan és capaç de llegir els seus propis escrits (75.4 %). Tot pensant en el futur, està content quan creu que de gran seguirà llegint (48.9 %), encara que sempre n'hi ha de més apàtics (29.3 %).

La lectura també suposa un enllaç en quant les **relacions humanes**: hi ha força equilibri entre els que els agrada llegir

pels pares i els que no (30.2 % i 33.0 %). Concorda un gran nombre en estar contents quan veuen llegir als pares (68.8 %), tot i que sempre hi trobem els que tant se'ls en dóna (21.9%). També se senten feliços quan escolten llegir al mestre (67.6 %), excepte el 20.0 % que els és igual; com quan els són els que llegeixen en veu alta pel mestre (67.5 %). Quan el mestre els aconsella la lectura d'un llibre el 70.4 % escolten atentament. Els agrada tant explicar als amics les seves lectures (69.5 %) com escoltar-los llegir (54.1 %). (veure **Annex 17: Taula 20**, pp. 254).

Podem observar la relació entre les puntuacions globals dels IAL-2, IAL-3 i IAL-4 a la **Taula 21** (veure **Annex 18**, pp. 259).